

TIGHT BINDING BOOK

**TEXT FLY WITHIN
THE BOOK ONLY**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200639

UNIVERSAL
LIBRARY

Department of Public Instruction, Mysore

ವೈಸೂರು ಹೈಸ್ಕೂಲು ಐದನೆಯ ಫಾರ್ಮಿಗೆ,
೧೯೩೦-೩೧ನೆಯ ಸಂವತ್ಸರದಿಂದ, ಗೊತ್ತಾದ
ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಭಾಗ

ಜೀವಂಧರ ಚರಿತೆ

(ಸಂಧಿ ೫, ೬, ೭)

(೮ನೇ ಟಿಪ್ಪಣಿಯೊಡನೆ ಮುದ್ರಿಸಿದೆ)

— — — — —

ವೈಸೂರು
ಸರ್ಕಾರದ ಬ್ರಾಂಚ್ ಮುದ್ರಣಾಲಯದಲ್ಲ ಮುದ್ರಿತವಾಯಿತು
೧೯೩೦

ನೂಚನೆ

ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಸರ್ಕಾರದ ಬುಕುಡಿಪೋಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಏಜಂಟರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪುಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಮುದ್ರಿಸಿರುವ ಬೆಲೆಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರತಿಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಾಗಲಿ, ಇತರರು ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ರಚಿಸಿರುವ 'ನೋಟ್ಸ್'ನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡ ಹೊರತು ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಮಾರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಾಗಲಿ ಹೇಳುವ, ಅಥವಾ, ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಬೆಲೆ ಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಮಾರುವ ಏಜಂಟರು ಮೊದಲಾದವರ ಹೆಸರನ್ನೂ ವಿಳಾಸವನ್ನೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಯ ಡೈರೆಕ್ಟರವರಿಗೆ, ಬರಹದ ಮೂಲಕ, ಕೂಡಲೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರಿದೆ.

ಎಫ್. ಎಸ್. ಸುಬ್ಬರಾವ್,

ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಷನ್

ತಿದ್ದುಪಡಿ

ಪುಟ	ಪದ್ಯ	ತಪ್ಪು	ಸರಿ
೧೨	೧೮	ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ	ಚಿತ್ತಕೆ
೧೬	೨೧	ರಕ್ತಗ ನಿರ್ಮಳ	ರಕ್ತಗನಿರ್ಮಳ
೧೭	೪	ತವ	ತವ
೨೫	೭	ಭೋಧಿ	ಭೋಧಿ
೪೫	೧	ವಿಟವಿದೂಷಕ	ವಿಟ ವಿದೂಷಕ
೪೫	೮	ವರರು	ಧರರು
೪೫	೯	ಪಜ್ಜಿ	ಪಜ್ಜಿ
೭೧	೨೪	ಘ್ರಾಣ	ಘ್ರಾಣ
೭೫	೧	ಉತ್ಸಾಹ	ಉತ್ಸಾಹ
೭೫	೪	ಕಂತೆ	ಕಾಂತೆ
೭೮	೪	ಅಪ್ರಾಧನು	ಅಪ್ರಾಧನು—

ಮೈಸೂರು ಹೈಸ್ಕೂಲು ಐದನೆಯ ಫಾರ್ಮಿಗೆ,
೧೯೩೦-೧೯೩೧ನೆಯ ಸಂವತ್ಸರದಿಂದ, ಗೊತ್ತಾದ ಪದ್ಯಭಾಗ

ಜೀವಂಧರ ಚರಿತೆ

(ಸಂಧಿ ೫, ೬, ೭)

ಪೂರ್ವ ಕಥಾ ಸೂಚನೆ

ರಾಯ ಮಗಧ ನೃಪೇಂದ್ರ ಚಂದ್ರಗಃ
ಜೀಯನೆನಿಪ ಸುಧರ್ಮ ಮುನಿಪನು
ವಾಯಿಯಿಂದರುಹಿದನು ಜೀವಂಧರನ ಸುಚರಿತೆಯ || ೧

ರಾಜರಾಜನ ಪುರವ ನಗುತಿಹ
ರಾಜಪುರಿಯಲಿ ಸಕಲ ಮಹಿಯನು
ರಾಜಮಣಿ ಸತ್ಯಂಧರನು ಪಾಲಿಸಿದನೊಲವಿನಲಿ || ೨

ದುರುಳ ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರಕನ ಹವ್ಯ ಶಸ್ತ್ರ (ವ್ರಮಾಸ್ತ್ರ) ಒಡ್ಡು
ಣ್ಣರಿದು ಸತ್ಯಂಧರನು ಮಂತ್ರಿ
ಶ್ವರನ ಮಾಡಿದ ತೆರನ ವಿವರಿಸಿದನು ಮುನೀಶ್ವರನು || ೩

ಧರಣಿಯನು ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬೇಡಿನ
ಲಿರದೆ ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರಗಿತ್ತಾ
ದುರುಳನಿಂದೈದಿದನು ಸತ್ಯಂಧರನು ಸುರ ಪುರವ || ೪

ಐದನೆಯ ಸಂಧಿ

ಸೂಚನೆ || ವನದೊಳುದಿಸಿ ವಣಿಗ್ವರೇಂದ್ರನ'
ಮನೆಯೊಳೊಲವಿಂ ಬಳಿದು |ವಿದ್ಯದಿ |
ಘನ ವಿಶಾರದನಾಗಿ' ಜೀವಂಧರನು ರಂಜಿಸಿದ' ||

ಧರಣಿಪತಿ ಕೇಳಿಂತು ಸತ್ಯಂ
ಧರನು ನಾಕಸ್ತ್ರಿಯರಲಿ ತಾ
ನೆರೆಯೆ ಪುರಜನ' ಪರಿಜನವು ಶೋಕಾಬ್ಧಿಯಲಿ ಮುಳುಗಿ |
ಅರೆಗಳಿಗೆಗವನೀಶ ಸಹಿತೈ
ತ್ವರಿಯ ಸಂಪದವಳಿದುದಕಟಾ
ನರರ ಸಂಸಾರವದ್ದು ತಾನಸ್ಥಿರವು ಸುಡಲೆಂದ || ೧

ಪುರದ ಪುಣ್ಯದ ಪುರುಷ ರೂಪಿಂ
ದುರಿದು ಹೋದುದು ಸಕಲ ಪುರಜನ
ಪರಿಜನದ ಸೌಭಾಗ್ಯವಿಂದಗಲಿತ್ತು ಕಲ್ಪ ಕುಜ |
ಧರೆಗೊರಗಿತಿಂದವಿಳ ಧರಣೀ
ತ್ವರರ ಚೂಡಾರತ್ನ ವಿಂದೊಡೆ
ದುರುಳಿದುದು ಹಾಯೆಂದು ಗೋಳಿಟ್ಟುಳಲಿತಖಳ ಜನ || ೨

ಹರನ ಸ್ತವನಮರೇಂದ್ರನೇಣಿ ಮುರ
ಹರನ ಪಾಟಿ ಜಯಂತನೊರೆ ಭಾ
ಸ್ಯರನ ಜೋಡು ಮೃಗಾಂಕ ನಿಭದತರಥ ತನೂಭವನ |

ಸರಿ ವಿತಾಮಹನ್ನೀಡು ತಾನೆನಿ

ಪರಸ ನಿಮಿಷಕೆ ಕೆಟ್ಟನೆನೆ ಹುಲು

ನರರ ಸಂಸಾರವನು ನುಡಲಿಂದಳಲಿತವಿಳ ಜನ ||

೩

ಹೊಳೆವ ಮಣಿಮಯ ಹರ್ಮ್ಯದೊಳು ಕೋ

ಮಳೆಯರೊಡನೆ ವಿಲೋಲ ಹಂಸಾ

ವಳಿಯ ತಲ್ಪದ ಮೇಲೆ ಪವಡಿಸಿದಾ ನೃಪೋತ್ತಮನು |

ಕಳನೊಳಗೆ ಭೂತಾಳ ಸುತ್ತಲು

ಬಳನಿ ಬರೆ ಹರಳೊತ್ತೆ ನುಡುಗಾ

ಡೊಳಗೆ ಮಲಗಿದನಕಟ ಹಾಯಿಂದಳಲಿತವಿಳ ಜನ ||

೪

ನುದತಿಗೊಡಿಂದರಸ ಪೂರ್ವಾ

ಹೃದಲಿ ನೌಖ್ಯದೊಳಿದು ಪುಷ್ಪರಾ

ಹೃದಲಿ ತಾನಿಂತಾದ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಲೋಕದಲಿ |

ವಿಧಿಯ ಮಿರುವರಾರು ಕೆಡುವೀ

ಬದುಕಿಗೋನುಗ ಲೋಭ ಮಾಯಾ

ಮದದೊಳೊಂದಿಹುದೇಕೆ ಜಗವೆಂದಳಲಿತವಿಳ ಜನ ||

೫

ಕೆಲರು ಬಳನಿವನೆಂದಪಾತ್ಯರು |

ತಿಳುಹೆ ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರಗದಿರ |

ದಿಳಿಯೆನಗಿ ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ಕೆಟ್ಟನಕಟಿಂದು |

ಕೆಲರು ಹ್ರಾವಿಗೆ ಹಾಲೆರೆದು ನೆರೆ

ಸಲಹೆ ವಿಷ ಮೇಲಪ್ಪು ದಂತಾ

ಬಳರ ನಾಕಿದ ನೃಪರಿಗಿನಿತ್ಯಂದಳಲಿತವಿಳ ಜನ ||

೬

ಧರಣ ಪತಿ ಕೇಳಿತ್ತ ನತ್ಯಂ
 ಧರನು ಬಟ್ಟ ಮಯೂರ ಯಂತ್ರವು
 ಧರದಿ ಕೊಂಡುಯ್ದ ಪುರದ ಸುಡುಗಾಡಿನೊಳಗಿಳುಹೆ |
 ತರುಣಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಣ್ಣಿರೆದು ಚೇ
 ತರಿಸಿ ದಶ ದಿಕ್ಪುಗಳನಾರೈ
 ದರಸನನು ತಾನೋಡಿ ಕಾಣದೆ ಮರುಗಿದಳು ಕಾಂತೆ || ೭

ಹಾ ರಮಣ ಹಾ ವಿಬುಧಜನ ಮಂ
 ದಾರ ಹಾಹಾ ಶತ್ರುಕುಲ ನಂ
 ಹಾರ ಹಾ ಗಂಭೀರ ಪ್ರಾರಾಪಾರ್ಥ ಹಾ ಕಾಂತ |
 ಹಾ ರಸಿಕ ಹಾ ಸುಧಗ ಧೀರೋ
 ದಾರ ಹಾಹಾ ನವ್ಯ ಮದನಾ
 ಕಾರ ಹಾಹಾಯೆಂದು ಹಂಬಲಿಸಿದಳು ಹರಿಣಾಕ್ಷಿ || ೮

ಎಲ್ಲ ಮಗ್ನಿದೆ ನೃಪಶಿರೋಮಣಿ
 ಯೆಲ್ಲಹೋದುದು ನಿನ್ನ ನಿರಿಬಳಿ
 ಕೆಲ್ಲಯಗಲಿತು ನಿನ್ನ ಘನ ಸಪ್ತಾಂಗ ಸಂದೋಹ |
 ಎಲ್ಲಯಡಗಿತು ನಿನ್ನ ವಿಭವವ
 ದೆಲ್ಲ ತೊಲಗಿತು ರೂಪು ಸದ್ಗುಣ
 ವೆಲ್ಲ ಕರಗಿತು ಹೇಳಿನುತ ಹಲುಬಿದಳು ಹರಿಣಾಕ್ಷಿ || ೯

ಅರಸ ಕೇಳಾ ತರುಣಿರುಕ್ತಿಯ
 ಸರದ ಬಳವಿಡಿದಲ್ಲಗತಿ ಭೀ
 ಕರ ಮೃಗಂಗಳ ನಿವಹ ತಾ ಬಂದೊಲಿದು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು |

ದುರುಳ ತನಗಳನುಳಿದು ಮೋಹವ
ತೊರೆದು ಕೇಳುತ್ತಿರಲು ಸತಿ ಭೂ
ವರನ ಕೇಳಿದಳವನಿ ಪತಿಯ ವಿಯೋಗ ವಿಕಳದಲಿ || ೧೦

ಅರಸ ಕೇಳ ಬಲ ಧೈರ್ಯಯುತ ನ
ತ್ತುರುಪನೆನಿಪ ರಘೂದ್ವಹನು ತ
ನ್ನರನಿಯ ವಿಯೋಗದಲಿ ನೆರೆ ಕಳವಳಿಸಿ ಕಂಡವನು |
ತರುಣಿಯನು ಬೆಸಗೊಂಡನೆನಲತಿ |
ತರಳಿ ಮುಗ್ಧೆಯು ಪತಿ ವಿಯೋಗದಿ
ಮರುಳಹುದಿದೇನಚ್ಚರಿಯೊ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳಿಂದ || ೧೧

ಬಳಿಕ ಕೇಕಿಲ ಯಂತ್ರದಿಂದಿಳಿ
ದಲಘು ಕುಚೆ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಪುರವಿದು |
ಹಳುವವಾಮದು ನಿಳಯ ಸುಡುಗಾಡಾಯ್ದದೇಕೆನುತ |
ಕಳವಳಿಸಿ ನಾನಾರೊ ಪತಿಯೊ
ಕುಳಿದನೋ ನೋಡುವೆನೆನುತಲಾ
ಬಳಿಯೊಳಿತ್ತರಿಸಿದಳು ವನದಲಿ ಮುಗ್ಧೆ ವಿಕಳದಲಿ || ೧೨

೦೦ನೆಯೊಬ್ಬಳನಡವಿಯಲಿ ನೀ
ನುಳವರೇ ಹೇಳಕಟ ಮರದಿಂ
ದಿಳಿಗೆ ಬಿದ್ದವರುಳವರೇ ಲೋಕದಲಿ ದೇಹಗಳ |
ನೆಳಲು ತಾ ಬೇರುಂಟೆ ಬರಿದೇ
ಕಿಳಿಯ ಪತಿ ನೀನಿಂತು ಬಿಡಲನು
ತೊಲಗದಿಹುದೇ ತನಗೆ ಹೇಳಿಂದಳಲಿದಳು ರಮಣ || ೧೩

ಹಳುವದೊಳಗನರಸೆ | ನೀನೀ
 ಮೆಳೆಯೊಳಗದೊನ್ನೆ | ನಿನ್ನಯ |
 ಬಳಿಗೆ | ಕರೆದೊಡೆ | ಕುಂದೆ | ನಾನಿನಗೃಹಿತವೆಸಗಿದೊಡೆ |
 ಉಳಿವುದುಚಿತವೆ | ಬರಿವೆಯೆನ್ನೊಳು
 ಸೆಳೆನಿದ್ಲೆಕೆಂದೆನುತೆ | ಸತಿ ಹಂ
 ಬಲಿಸುತಿದ್ಲೆಕೆ | ಕಳವಳಿಸಿ | ಕರೆ | ಕರೆದು ಭೂ ಭುಜನ || ೧೪ || ೧೪

ಪುರುಷ | ಹಾಯೆಂದೆನುತೆ | ಮಾರುತೆ |
 ಗಿರಿಕೆನಲು | ನೃಪನೆನುತೆ | ಕೈಗಳ
 ನುಡುತೆರದಿ ಮುಗಿಯುತ್ತ | ಮೃದು ಪಾದಂಗಳಲಿ | ಮುಳ್ಳು |
 ಮುರಿಯಲೇನೆಂದರಿಯಳಕಟಾ
 ಒರಲುತಾಹಾಯೆನುತೆ ವಿಪಿನಾಂ
ತರದೊಳರಸುತ್ತಿದ್ಲೆಕೆ | ಸತಿ ಪತಿಯ ವಿಕಳದಲಿ || ೧೫ || ೧೫

ನಟ್ಟಡವಿಯಲಿ | ನೀನು | ವೈರಿ ಘ
 ರಟ್ಟ | ಕೇಳ್ | ನಿಷ್ಕರುಣದಿಂ | ನೆರೆ |
 ಬಿಟ್ಟು | ಹೋಗಲು | ನಿನ್ನ | ಪದವೊತ್ತಿದು | ದಕಟೆನ್ನ | |
 ನಿಟ್ಟೆ | ಗೊಂಡಗಲಿಸಿತು | ರಾಜ
 ಶ್ರೇಷ್ಠ | ನೀ | ಮೈದೋರಿ | ಕರುಣಾ
 ದೃಷ್ಟಿಯಲಿ | ನೋಡೆನ್ನ | ನೆಂದಳಲಿದಳು | ಕಮಲಾಕ್ಷಿ || ೧೬ || ೧೬

ಕರಿಯೆ | ಕರಿಪತಿ | ಯಾನನನು | ಹರಿ |
 ಹರಿ | ಸಹಸ್ರಬಲಾಸ್ವಿತನ | ಪಿಕ
 ವರ | ಪಿಕಾಳಾಪನನು | ಚಕ್ರವೈ | ಚಕ್ರಧರ ನಿಭನ | |

ಹರಿಣ್ಯಹರಿಣಾಂಕಾಸ್ಯನನು ಭಾ
ಸುರ ಶುಕವೇ ಶುಕ ವಾಣಿಯನು ವಿ
ಸ್ತರದ್ವಿ ತೋರಿಸೆಗೊಂದು ಸತಿ ಕೇಳಿದಳು ಪಕ್ಷಿಗಳ || ೧೭

ಅಲಕ ನೀ ತೋರಿಸಲ ಭೂಮಿಪ
ತಿಲಕನನು ವಿಮಲಾರ್ಜುನವೆ ದೋ
ರ್ಬಲ ಜಿತಾರ್ಜುನನನು ಸುಕೇತಕಿ ವಿಜಯ ಕೇತನನ
ಲಲಿತ ಕಂಕಲ ದ್ರುಮವೆ ನೀ ತೋ
ರೊಲಿದು ಕಂಕಲ ಪ್ರಿಯನನೆಂದಾ
ಅಳಿ ಕುಳಾಳಕೆ ತರುಗಳನು ಬೆಸಗೊಂಡಳವನಿಪನ || ೧೮

ತರುಣಿಯಿಂತಿನಿಯನ ವಿಜೋಗಾಂ
ತರದಿ ನೆರೆ ಕಳವಳಿನಿ ತಾ ಕಂ
ಡರನಿರದೆ ಕೇಳುತ್ತ ಧೈರ್ಯವ ತಳೆದು ತತ್ಕಾಂತೆ |
ದುರುಳ ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನಿ ಸುರ
ಪುರಕೆ ನರಿದನೊ ತಿಳಿಯದೆಂದಾ
ತರುಣಿ ತತ್ಪ್ರೇತಾವನಿಗೆ ತಿರುಗಿದಳು ಶೋಕದಲ || ೧೯

ವರ ವಿಚಿತ್ರ ವಿತಾನಮಯ ಮಂ
ದಿರದೊಳುಲೆಯರಂಘ್ರಿಗಳ ವಿ
ಸ್ತರದೊಳಿತ್ತಲು ಅಂಚೆವಾಸಿನ ಮೇಲೆ ಪವಡಿಸುವ |
ಪುರುಷ ನೀ ನೆಣ ನೆತ್ತರೊಳು ಭೂ
ತರುಣಿಯನು ನೆರೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಬಿಡದಾ
ಧರೆಯನೆಪ್ಪಿದೆಯೆಂದು ಮನದೊಳು ಮರುಗಿದಳು ರಮಣ || ೨೦

ಅಂಬುಜಾನನೈ ಭೂಮಿಪನ ಚಂ
 ತಾಂಬುಧಿಯೊಳೊಲಾಡುತ್ತಿರೆ ನೆರೆ
 ತುಂಬಿದುದು ನವ ಮಾನವರ ಶುಭಲಗ್ನ ನಮಯದಲಿ |
 ಕಂಬು ಕಂಧರೆ ಸೂರ್ಯಗೊಳೆಯೊ
 ದೆಬಿಸುಕುಮಾರಕನ ಪಡೆದುರೆ
 ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿರ್ದಳು ಮಹೀಶನ ನೆನೆದು ಶೋಕದಲಿ || ೨೦

ನಾರ ಚಂದ್ರೋಪಲದ ರಮ್ಯಾ
 ಗಾರದಲಿ ಸುಕುಮಾರ ನೀನವ
 ತಾರಿಸದೆ ಸುಡುಗಾಡಿನಲಿ ಬಂದುದಿಸುವರೆ ಕಂದ್ಬ |
 ಚಾರು ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಕರ ಬಸಿರಲಿ
 ಬಾರದತಿ ಪಾಪಾನ್ವಿತೆಗೆ ಸುಕು
 ಮಾರ ನೀನುಡಿಸುವರೆ ಹೇಳೆಂದಳಲಿದಳು ರಮಣಿ || ೨೧

ಬಾಲಕನೇ ನಾ ನಿನ್ನ ಜರಕೆ
 ಹಾಲು ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ತರುವೆನು
 ಗೋಳನ್ನೀಕ್ಷಿಸಲಾರೆನಾವಂದದಲಿ ನಾ ನಿನ್ನ |
 ಪಾಲಿಸುವೆನ್ನೆಲ್ಲರಿಸುವೆನು ಬಿರು
 ಗಾಳಿಗಳಿಗನ್ನೆಲ್ಲಗುಯ್ಯೆನು
 ಹೇಳು ಕಂದಯೆನುತ್ತ ಮುಂಡಾಡಿದಳು ನಂದನನ || ೨೨

ಸ್ರರಸಿಜಾಂಬಕಿಯಿಂತು ಮರುಗು
 ತ್ತಿರೆ ಕುಮಾರನ ಪುಣ್ಯದೇವತೆ
 ಯುರುತರದಿ ತದ್ಧಾತ್ರಿ ವೇಷದಿ ಬರಲು ಕಂಡಬಲೆ |

ಹರಣ ಬಂದಂತ್ರಿಗೆಂತ್ರಿಲೆ
ತರುಣ ಬಂದೆಯೆನುತ್ತ ಶೋಕಿಸು
ತಿರಲು ದೇವತೆ ನುಡಿದಳಾಕೆಗೆ ದಾದಿಯಂದದಲಿ || ೨೪

ಬಾಲೆ ನೀನಿನ್ನಳಲಬೇಡೀ
ಬಾಲಕಗೆ ಶುಭ ಲಕ್ಷಣದ ರೇ
ಖಾಯಿವೆ ನೀ ನೋಡು ತಾನಿವನಖಳ ಶತ್ರುಗಳ |
ನೀಳಿ ತನ್ನ ನಮಸ್ತ ರಾಜ್ಯವ
ಪಾಲಿಸುವನಿದು ತಪ್ಪದೆಂದಾ
ನೀಲ ಕುಂತಲೆಗರುಹಿ ನುಡಿದಳು ಮತ್ತೆ ವಿನಯದಲಿ || ೨೫

ತರುಣಯೇಳಿಂತ್ರಿ ನಾವಿ
ನ್ನಿರಲದೊರ್ವ ಮಹಾತ್ಮ ಬಂದೀ
ತರುಣನನು ಕೊಂಡುಯ್ದು ಸಲಹುವನಾತನ್ನಿಂದಿಳಿಗೆ |
ಅರಸಹನು ನೀನಾತನೆಯ್ದು
ತ್ತಿರಲು ಬೇಡೆನಬೇಡವೆಂದೀ
ಪರಿಯಲಾಕೆಯ ತಿಳುಹೆ ಹಾಯ್ದೊಂದಳಲಿದಳು ರಮಣಿ || ೨೬

ತರುಣ ನಿನ್ನ ನು ಸಾಕಲಾರದೆ
ಪರರಿಗೀವಂತಾಯ್ತೆ ಹಾಯ್ತೆ
ದರಸಿ ಗೋಳಿಟ್ಟಳಲಿ ತದ್ಬಾ ಲಕನ ಹಣಿ ಹಣಿಯ |
ಹೊರಿಸಿ ನೆರೆ ಮುಂಡಾಡಿ ತನ್ನಯ
ಬೆರಲ ಮಣ ಮುದ್ರಿಕೆಯ ತೆಗೆದ್ಧಿ
ಬುರುಹ ಮುಖ ಸುತಗಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿದಳೊಂದು ಬಾಹೆಯಲಿ || ೨೭

ಅರನ ಕೇಳಾ ಪುರದ ವೈಶ್ಯರಿ
 ಗರಣೆನಿಪ ಗಂಧೋತ್ಕಟಂಗವ
 ತರನಿದಾತ್ಮಜನಳಿಯಲಾನ್ಯಪ ನುಪ್ರತಾಪ್ಯ ಮುನಿ |
 ಬರಲೆರಗಿ ತನಗುದಯಿಸಿದಪು
 ತ್ರರು ನಿರಾಯುಷರೇಕೆ ತನಗಿ
 ತೆರನ ಹೇಳನೆ ಕರ್ಮ ವಶ ತಾನೊಂದನಾ ಮುನಿಪ || ೨೮

ಅಳಲಬೇಡಲೆ ವೈಶ್ಯ ನೀನಿದ |
 ತಳೆದು ಕಾಡೊಳು ಬಿಸುಟ ಬಳಿಕಾ |
 ನ್ನಳದೊಳರಸೆ ಕುಮಾರ ಕೈ ವಶವಪ್ಪನೆಂದು ಮುನಿ |
 ತಿಳುಹೆ ತತ್ಪ್ರತಾವನಿಗೊಡೊ
 ವಲನು ವ್ಯುತ ಶಿಶು ಸಹಿತ ಬರೆ ಕಂ
 ಡೊಲಿದು ವಿಜಯಾವತಿಗೆ ಸತಿ ತೋರಿದಳು ಬೆರಳಿನಲಿ || ೨೯

ಆ ವಣಿಗ್ಯರನದನು ತತ್ಪ್ರ
 ತಾವನಿಯೊಳಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಮುನಿ ಪೇ
 ಣ್ಣ ವಿಧದಿ ನೋಡಲೆ ನಿರ್ಧನ ಮಣಿಯ ಪಡೆದಂತೆ |
 ಕಾವು ಕಾವಿಂದಳುತಲಖಳ ದಿ
 ಶಾವಳಿಯ ನೋಡುತ್ತ ಶಿಶುಗಳ
 ದೇವನಂತಿಹ ರಾಜ ಶಿಶುವನು ಕಂಡು ಮರುಗಿದನು || ೩೦

ಪರುಷವೋ ಕೌಸ್ತುಭವೋ ನವ ಕಡ
 ವರವೋ ಬಿಂಬದ ಮರಿಯೊ ನವ ಕಂ
 ಡರಣೆಯೋ ಶಿಶುಗಳ ಲಲಾಮವೋ ಸಕಲ ಲಕ್ಷಣದ |

ತರುಣ ಮನನಿಜ ಬಾಲಕಾಕೃತಿ
 ಧರಿಸಿ ಬಂದವನಲ್ಲದಿರೆ ಮ
 ತ್ಯುರಿಗಿನಿತು ಸೊಬಗಿಲ್ಲೆನುತ ತಲೆದೂಗಿದನು ವೈಶ್ಯ || ೩೧

ಮನ ದಣಿಯಲಾ ಶಿಶುವನಾಲೋ
 ಕನವೆನಗಿ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿಕೊಂಡಿ
 ನ್ನನಗೆ ತೃಣ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ರಾಜ್ಯವದೇಕೆ ಸಿರಿಯೇಕೆ |
 ತನಯಗೆನ್ನೊಳು ಬುಣ ವಿಶ್ಲೇಷವಿ
 ದೆನುತ ಮುನಿ ರೂಪಿಸಿದ ಮಾತುಗ
 ಳನಗೆ ಸಾಮ್ಯವದಾಯ್ತೆನುತಲುಬ್ಬಿದನು ಹರುಷದಲಿ || ೩೨

ತರುಣನನು| ಕಂಡಿಂತ್ತು| ಹರುಷದೊ|
 ಳರಲು| ವಿಜಯಾವತಿ| ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ'
 ಕರಗಿ| ಶಿಶು| ಸೀನಲು| ಮಹಾಸ್ಥಿರ ಜೀವಿಯಾಗೆಂದು| |
 ಹರಸರಾರೆಂದೀಕ್ಷಿಸಿ| ವಣಿ'
 ಗ್ಯರನು| ಕಾಣದೆ| ಬಳಿಕ| ಜೀವಂ
 ಧರನು| ಹೆಸರೆಂಧಿಟ್ಟು| ಮನೆಗೈತಂದ| ಹರುಷದಲಿ || ೩೩

ಸರಸಿಜಾಂಬಕಿ| ನಿನಗೆ| ಹಿಂದವ
 ತರಿಸಿದಬಿಲಾತ್ಮ ಜರ| ಜೀವದೊ
 ಳರದೆ| ಕಾಡೊಳು| ಬಿಸುಟೆ| ನಾ| ನಿನಗೀ| ಮೃತಾರ್ಥಕನ| |
 ಧರದಿ| ಮನಣದೊಳಿಳುಹಲಿಧಕನು|
 ವೆರಸೆ| ಮಗುಳ್ಳಿದ| ತಂದೆ| ನೋಡೆಂ|
 ದರನ| ಕೈವಿಡಿದಂತೆ| ಕಪಟದಿ| ನುಡಿದನಾ| ವೈಶ್ಯ || ೩೪

ಪುರುಷನೀ ಪರಿ ನುಡಿಯೆ ತೊಲಗಿದ
ಹರಣ ಬಂದೊಡ್ಡಲಿ ಹರುಷದ
ಶರಧಿಯೊಳಗೊಲಾಡಿ ಕಂಗಳೊಳೆ
ತರುಣನನು ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ತೂಪಿರಿ
ದರುಹನನು ನೆನೆದಬಲೆ ನಾನಾ
ಪರಿಯ ಶಾಂತಿಯನಾ ಕ್ಷಣದೆ ಮಾಡಿಸಿದಳೊಲವಿನಲಿ || ೩೫

ಅರಸ ಕೇಳೆ ವಿಜಯಾವತಿಯ ಪರಿ
ಸರದೊಳಿತ್ತಲು ಪುಣ್ಯದೇವತೆ
ಯುರುತರದಿ ತದ್ಧಾತ್ರಿ ವೇಷದಿ ಬಂದು ಕಂಡಬಲೆ |
ಭರವಶದಿ ಕೊಂಡುಯ್ದು ತಪವಾ
ಚರಿಪ್ಪ ಮುನಿಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಯೊಳೊಲ
ದಿರಿಸಿ ತಾನೆಯದೃಶ್ಯವಾದಳು ಭೂಪ ಕೇಳಿಂದ || ೩೬

ಬಳಿಕಲಂಭೋಜಾಕ್ಷಿ ದಾದಿಯ |
ಸುಳುಹ ಕಾಣದೆ ತನ್ನ ನಡವಿಯೊ
ಳುಳಿದು ಹೋದಳು ಹಾಯೆನುತ ಶೋಕಾಂಬುನಿಧಿಯೊಳಗೆ |
ಮುಳುಗಿ ಮೂರ್ಛಿತೆಯಾಗಿ ತನ್ನಿಂ |
ತಿಳಿದು ಶೋಕವನಪಹರಿಸಿ ಕೋ
ಮಳೆ ವಿವೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಮಾರಿದಳು ಮನವ || ೩೭

ತನಯನನು ತಾ ಹೃದಯದೊಳಗಿ
ಟ್ಟನವರತ ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೃದ್ಭಾ
ವನೆಯ ಮಾಡುತ ದೇವತಾನ್ನವನುಂಬ ಸುಕುಮಾರಿ ||

ವಿನುತ ತೃಣ ಧಾನ್ಯದಲಿ ಪ್ರಾಕವ
ನನುಕರಿಸಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಲಾ ಕಾ
ನನದಿ ತಾಪನಿಯಾಗಿ ಸತಿಯಿಂತ್ತಿದ್‌ಗಳೊಲವಿನಲಿ || ೩೮

ನಿಲಯದೊಳು ಸುಳಿದಾಡಲಾರದ
ಲಲನೆ ವನಕ್ಕೆದಿದಳು ಮಂದಾ
ನಿಲಗಿ ಹೆದರುವಳೊಂದಿದಳು ಬಿರುಗಾಳಿಯೊಳು ಮಣಿಯು |
ಬೆಳಗಿಗಂಜುವ ರಮಣಿ ರವಿ ರುಚಿ
ಯೊಳಗೆ ಮಗ್ನಿ ದಳಶಟ ಪಿಧಿಯನು |
ಕಳೆಪರಾರೆಂದಳಲಿತ್ಯುಲೆಯ ನೋಡಿ ನುರ ನಿಕರ || ೩೯

ಧರಣಿ ಪತಿ ಕೇಳಿತ್ತಲಾ ಪುರ
ವರದೊಳಗೆ ಗಂಧೋತ್ಕಟನು ಕಡು
ಹರುಷದಲಿ ಪುತ್ರೋತ್ಸವವ ಮಾಡಿಸಿದನಾ ದಿವನ ||
ದುರುಳಿ ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನತಿ ವಿ
ಸ್ತರದಿ ರಾಜ್ಯದ ಪಟ್ಟವನು ತ
ಧರಿಸಿ ಬಳಿಕಾ ಕ್ಷಣವೆ ದೂತರ ಕರೆದು ನೇಮಿಸಿದ || ೪೦

ಪಾರಜನರಿಷ್ಟವನು ನಿಜಪರಿ
ವಾರ ಸನ್ನತ ನಚಿವರಂತ
ಸ್ವಾರವನು ಪರಿಜನದ ಗುಜಿಗುಜಿನ ಪ್ರವರ್ತನೆಯು |
ಅರಯಿದು ಬಂದಧುಹಿ ನೀವೆನ
ಲೂರೊಳದನಾರೈದು ಕಾಷ್ಠಾಂ
ಗಾರಗೃತಾ ಹದನ ಚರರರುಹಿದರು ವಿನಯದಲಿ || ೪೧

ಸುರುಚರದಿ ಗಂಧೋತ್ಕಟನ ಮಂ
 ದಿರದೊಳಾದುತ್ತ ವವಧಲ್ಲದೆ
 ಪುರದೊಳಗೆ ಸತ್ಯಂಧರನು ಮಡಿದುದಕ್ಕೆ ಶೋಕಿನದ /
 ನರನದೊರ್ವನ ಕಾಣಿವೆನಲ
 ಚ್ಚರಿಯದೆಂದಾ ಬಳನು ಬೇಗದಿ
 ಕರೆಸಿ ಗಂಧೋತ್ಕಟಗೆ ಕಾಪ್ಪಾಂಗಾರನಿರತೆಂದ ||

೪೨

ಹೊಳಲೊಳ್ಳಲ್ಲದ ವಿಭವ ನಿನ್ನಯ
 ನಿಳಯದೊಳಗಿಂದೇನೆನಲು ನೀ
 ವಿಳೆಯ ಪಟ್ಟವನಾಂತ ಸಂತಸದಲಿ ಮಹೋತ್ಸವವ /
 ಒಲವಿನಲಿ ಮಾಡಿಸಿದನೆನೆ ಬಳ
 ತಿಲಕ ರಾಗಿ ನಿ ಮೆಚ್ಚಿ ಧನವಿ
 ತೊಲಿದುದನು ಬೇಡೆನೆ ವಣಿಗ್ವರನಾತಗಿಂತೆಂದ //

೪೩

ಎನಗೆ ಸುತನಿಂದುದಯಿಸಿದನೀ
 ದಿನದಿ ಜನಿಸಿದ ಪುರದ ವೈಶ್ಯರ
 ತನಯರೆನ್ನಾತ್ಮಜನ ಸಂಗಡ ಬಳಿಯಬೇಕೆನಲು /
 ಜನಪನಾಜ್ಞೆಯೊಳಂದು ಪುರದಲಿ
 ಜನಿಸಿದೈನೊರ್ವರು ಕುಮಾರಕ
 ರನಿಬರಾತನ ಮನೆಯೊಳೆಸೆದರು ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ ||

೪೪

ಅರಸ ಕೇಳೈನೊರ್ವರಿಗೆ ಭೂ
 ಸುರರ ಮತದಿಂ ಜಾತ ಕರ್ಮವ
 ವಿರಚಿಸುತೆ ಮೇಣ್ ಗಾಮಕರಣಾದಿಗಳನನುಕರಿಸಿ /

ಪರಿ ಪರಿಯು ಹೊಂದೊಡಿಗೆ ಚೀನಾಂ

ಬರಗಳಿಂದಾ ವೈಶ್ಯ ಮುದದಿಂ

ಹೊರೆಯುತಿರ್ದನು ತನ್ನ ಸತಿ ಸಹಿತಾ ಕುಮಾರಕರ ||

೪೫

ಹರಿಣ ಪಕ್ಷದ ಚಂದ್ರನಂತುರು

ತರದ ಚಂದನ ಕಲ್ಪ ಕುಜ ಕ

ಪುರದ ಶಶಿಕಾಂತಾಯತಂಗಳ ವಿಧದಿ ಚಂದ್ರಿಕೆಯ |

ಕರುವಿನಂತೆಳದಳಿರಿನಂತೈ

ಶ್ವರಿಯ ಧರ್ಮ ಸುಕೇತು ಬಳಿದಾ

ಪರಿಯ ಜೀವಂಧರನು ಬಳೆಯುತ್ತಿರ್ದನೊಲವಿನಲಿ ||

೪೬

ನಡೆಗಲಿತ ಸ್ಯಾದ್ವಾದ ಮಾರ್ಗದಿ

ನುಡಿಗಲಿತ ಜಿನ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರದಿ

ಯುಡಲು ತೊಡಲುಣ ಕಲಿತ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಬೇಳುಡೆಯ |

ಇಡಿದ ಭಿತ್ತಿಯ ಚಿತ್ರಗಳ ಮಿಗೆ

ಹಿಡಿದುಕೊಡು ತನಗೆಂದು ಧಾದಿಯು

ಬಿಡದೆ ಕಾಡುತಲಾ ಕುಮಾರಕ ಬಳಿದನೊಲವಿನಲಿ ||

೪೭

ವಿನುತ ಜೀವಂಧರನು ಮೊದಲಾ

ದನಿಬರಿಗೆಯುಪನಯನವನು ತಾ

ನನುಕರಿಣಿ ನಂದಿಯೆನಿಸುವ ಮುನಿ ಬಂದನೊಲವಿನಲಿ |

ಸನುನಯದೊಳ್ಳೆ ನೂರ್ವರಿಗೆ ನಾ

ಧನವೆನಿಪ ಚಾಪಪ್ಪಿ ವಿದ್ಯೆಯ

ನನಿತುವನು ಕಲಿಸಿದನು ಭೂಮಿ ಪಾಲ ಕೇಳಿಂದ ||

೪೮

ಬಳಿಕ್ಕ ಜೀವಂಧರನು, ತನಗು
 ಜ್ಞಳಿಪ ವಿದ್ಯಾಳಿಯನನಿತುವನು
 ಕಲಿಸಿದಾರ್ಯಾನಂದಿ ಮುನಿಪನ, ನಿಜ ಕುಲೋನ್ನತಿಯ |
 ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದಿರೆ, ಕುಮಾರನ,
 ಸುಲಲಿತಾಭ್ಯಂತರವನ್ನರಿದವ
 ಗೊಲಿದು, ತಿಳುಹುವೆನ್ನೊಂದುಪಾಯದೊಳೆಂದು ಮುನಿ ನುಡಿದೆ||

ಸದಮಳನೆ ಕಥೆಯೊಂದ ಕೇಳಿ, ಪೂ
 ವದಲಿ ವರ ವಿದ್ಯಾಧರ ಕ್ಷೇ
 ತ್ರದಲಿ ಭೂಮಿಪಲ್ಲೋಕ ಪಾಲಕನಖಿ, ರಾಜ್ಯವನು |
 ಮುದದಿ ಪಾಲಿಸುತೊಂದು ದಿನ ಗಗ
 ನದಲಿ ಮೇಘವನ್ನೇಕರೂಪದೊ
 ಳ್ದಿದನೆ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಹರೆದುದಕರನ ಬೆರಗಾದ||

೫೦

ನರ ವರರ ಸಂಸಾರವೀ ಜಲ
 ಧರಗಳಂತಸ್ಥಿರವೈನುತ ಭೂ
 ವರನು ವೈರಾಗ್ಯದಲಿ ಪಟ್ಟವನಾತ್ಮಜಗೆ ಕಟ್ಟಿ |
 ಭರದಿ ದೀಕ್ಷೆಯ ಕೊಂಡು ತಪವಾ
 ಚರಿಸೆ ಭಸ್ಮಕ ರೋಗ ಮುನಿಗಾ
 ವರಿಸೆ ಕಪಟದ ತಪವ ನುಡು ನುಡಲೆಂದು ಬಿಸುನುಯ್ದ ||

೫೧

ಕ್ರೂರನಿಗೆ ಕುಟಿಲಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಂ
 ಸಾರ ಲೋಪನಿಗೊತ್ಯಜನಿಗಿವಿ
 ಶಾರದಗೆ ದೋಷಾನುರಕ್ತಗ ನಿರ್ಮಳಗೆ ಭೂತ |

ವೈರಿಗಳ್ವು ಮದಾನ್ವಿತಂಗೆ|ವಿ

ಕಾರಿಗದಯಗೆ|ರೋಗಿಗಳಿಗೆ|ವಿ

ಚಾರಿಸಲು|ತಪ|ನಲ್ಲದದು|ತಾ|ವಿಫಲವವನಿಯಲಿ||

೫೨

ಅದರಿನ್ಫ ರುಜಯುತಗೆ|ತವ್ವ ನ

ಲ್ಲದು|ಸುನಿಶ್ಚಯವೆಂದು|ಸುತಪಃ

ಸುದತಿಯನು|ರಾಜ್ಯಾಂಗನೆಯ|ಬಿಟ್ಟಂತೆ|ಬಿಟ್ಟು|ರುಜಾ||

ಕ್ಷುಧೆ|ಪ್ರಿಘಾತಿಸೆ|ಮುನಿಯುಖಳ|ದೋ

ಷದೆ|ಯಥೇಷ್ಟಾ|ಚಾರದಲಿ|ಬಹು

ಸದನದೊಳು|ಭುಂಜಿಸಲು|ಹರೆಯದು|ರೋಗವಾ|ಮುನಿಯ ||

ಬಳಿಕ|ಮುನಿ ಗಂಧೋತ್ಕಟನ|ನಿಜ

ನಿಲಯಕ್ಕೆ|ತರಲಾತ್ಮಜರು|ತಾ|

ವೊಲಿದು|ತಮ್ಮೈ|ನೂರ್ವರೂಟಕ್ಕೆ|ಡೆಗಳೊಂದಿಸಿರೆ||

ಒಳಗೆ|ಪುಗುತಂದಾ|ಮುನೀಶ್ವರ

ನಳಬಳವ|ಕಂಡಾ|ಕುಮಾರಕ

ತಿಲಕ|ಮೊದಲಾತಂಗೆ|ತಾ|ಭೋಜನವನ್ನೊಂದಿಸಿದೆ ||

೫೪

ಬಡಿಸು|ದರಿಂ|ಮುನ್ನ|ಲುಂಡವ

ಗಡಿಸು|ತಿರೆ|ಕಂಡಾ|ಕುಮಾರಕ

ರೊಡಲನ್ನೊಲೆದೊಲೆದ್ದುಬ್ಬಿ|ಮನೆಗಟ್ಟು|ಶನವನು|ತರಿಸಿ||

ಒಡನೆ|ಶ್ರಮ್ಮೈ|ನೂರ್ವರಗಲನು|

ಬಡಿಸೆ|ತೃಪ್ತಿಯನ್ನೈ|ದದಿರೆ|ತಾ

ಹಿಡಿದೆ|ಕಬಳವನಿತ್ತ|ಸಾ|ಮುನಿವರನ|ಹಸ್ತದಲಿ||

೫೫

ತರುಣ ಕೇಳಾ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷನು |
 ಕರದ ಕಬಳವ ಕೊಡಲು ತನ್ನ ನಿ
 ವರನ ಕ್ಷುತ್ತ್ವ ಪೆ ಹಿಂಗಿಯಾಕ್ಷಣ ಭಸ್ಮಕ ವ್ಯಾಧಿ |
 ಕರಗೆ ಸಂತಸಬಟ್ಟು ಪ್ರತ್ಯುಪ
 ಕರಿಸಬೇಕೆನುತಿದ ದಾಪುದು |
 ಪರಿಯೆನುತ್ತಾ ಮುನಿಪ ಪರಿಕಿಸುತಿದ ನೂತ್ಮ ದಲಿ ||

೫೬

ವಿದ್ಯವೇ ಧನ ಧಾನ್ಯ ರತ್ನ ಸು
 ವಿದ್ಯವೇ ವಿಖ್ಯಾತಿ ಸತ್ಕುಲ
 ವಿದ್ಯವೇ ವಿಜ್ಞಾನ ಸತ್ಯಾಚಾರ ಧರ್ಮ ದಯೆ |
 ವಿದ್ಯವೇ ನಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಂಪದ
 ವಿದ್ಯವೇ ಪಿತೃ ಮಾತೃ ಬಂಧು ಸು
 ವಿದ್ಯದಿಂದ ತ್ಯಾಧಿಕವಿಲ್ಲದ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದ ||

೫೭

ಅರಸ ತನ್ನ ಯ ದೇಶದೊಳು ವಿ
 ಸ್ತರದೊಳಧಿಕನು ಮೂರ್ಖ ತನ್ನಂ
 ದಿರದೊಳಗ್ಗಲನಾ ಪ್ರಭುವು ತನ್ನ ರೊಳತ್ಯಧಿಕ |
 ಪರಿಕಿಸಲು ವಿದ್ವಾಂಸ ವಿಶ್ವದೊ
 ಳುರುತರದೊಳತಿ ಪೂಜ್ಯನದರಿಂ
 ದೊರೆವೆನ್ನೀತಂಗಮಳ ವಿದ್ಯೆಯನೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿದ ||

೫೮

ಎಂಥವಿಳ ವಿದ್ಯೆಯ ವಣಿಗ್ಯರ ಮುಖವು
 ನಂದನಗೆ ಮುನಿ ಕಲಿಸಿದನು ಕೇ
 ಳೆಂದು ತನ್ನ ಯ ತೆರನ ಕಥೆಯ ಬಿಡಂಗಿನಿಂದಾಯ / ;

ನಂದಿ ತಿಳುಹಿದೊಡ್ಡಿ ತನ್ನೆ ತಾ
ನೆಂದರಿದು ಗುರು ಶುದ್ಧಿವೆತ್ತಾ
ನಂದದಲಿ ಮುನಿಗೊರಗಿ ಬಳಿಕ ಕುಮಾರನಿಂತೆಂದ || ೫೯

ವರ ಮುನಿಯೆ ಗುರು ಶಿಷ್ಯರುಗಳಾ
ಚರಣೆಯೆಂತು ಸುಶಾಂತಿ ಜಪ ತಪ
ಪರಮ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮ ಮೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನ ದಯವೆಂತು |
ನರಕ ಕರ್ಮ ಶುಭಾಶುಭಂಗಳ
ತೆರನ ಮೋಕ್ಷದಲಾ ಪ್ರಪಂಚವ
ನೊರೆಯಬೇಕೆನಗಿನಲು ಮುನಿಪ ಕುಮಾರಗಿಂತೆಂದ || ೬೦ ✓

ಧರ್ಮ ದಯೆವಡೆದಷ್ಟ ಮದ ದು
ಷ್ಠರ್ಮಗಳನಿಚ್ಛೊರನಿ ಮನದೊಳು
ಹಮ್ಮನುಳಿದಿದ್ದಿ ಯವನೊದೆದೆರಡಿಲ್ಲದಘವಳಿದು |
ದುರ್ಮತವನಪಹರಿಸಿ ಮಾಯದೊ
ಳಮ್ಮ ಪರಿ ಪಡ್ಯರ್ಗಮಳಿವ ಸು
ನಿರ್ಮಳಾತ್ಮಕನಾದೊಡವ ಗುರು ಮಗನೆ ಕೇಳೆಂದ || ೬೧

ತನುಮನವನೊನೆದಿತ್ತು ವಸ್ತುಗ
ಗಳನಿತರಲಿ ವಂಚಿನದೆ ಪನರಿಸಿ
ವಿನಯ ಮಾಡುತ ಗುರುವಿನಡಿವಿಡಿಹಿತ್ತ ನೇಮವನು |
ಅನುಕರಿಸಿ ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಲಿ ಕನ
ಸಿನಲಿ ಮಾರುತ್ತರವನೀಯದೆ
ಸನುನಯದೊಳಿಸಗುವನು ಶಿಷ್ಯನು ಮಗನೆ ಕೇಳೆಂದ || ೬೨

ಇಳಿಯೊಳಿಬಿಳಿ ಕಳಾವಿದತೆ ತಾ
 ನಳವು ಗುಣವಾಧರಣ ಸುಚರಿತೆ
 ಚೆಲುವು ಧರ್ಮವೆ ಮೋಕ್ಷ ಸಂಚಲ ಚಿತ್ತ ಪಂಥತ್ವ |
 ಮುಳಿಸು ಹೊಲೆ ಮೃಷೆ ರೌದ್ರವವು ದು
 ಬಲವೆ ಜೀವನ್ಮೃತವು ಪಿಸುಣತೆ |
 ಕೊಲೆಯದೊಲೆ ಸುಕುಮಾರ ಕೇಳೆಂದರುಹಿದನು ಮುನಿಪ || ೬೩

ಧರೆಗೆ ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೆ ಸುಖ ನ
 ಚ್ಚರಿತನೇ ದುರ್ಲಭನು ಪರ ಧನ
 ಕೆರೆಗದವನೇ ಶುಚಿಯಹಿಂಸನ ಜಾತನಭಿಮಾನ ||
 ಗರುವನದಯನೆ ಪಾಪಿ ಕಾಮಾ
 ತುರನತುಳ ನಯಯುತನು ಯೋಗೀ
 ಸ್ವರನು ತಿಳಿಯೆ ಕೃತಘ್ನ ನಾರಕಿಯೆಂದನು ಮುನಿಪ || ೬೪

ಕ್ರೂರನಾಗದೆ ಬಂಧುಜನಕ್ಕಪ
 ಕಾರಿಯಾಗಿ ಸುವಿದ್ಯೆಗಳಲಿ ವಿ
 ಶಾರದನು ತಾನವಗಿ ಜನನೀ ಜನಕರಾಜ್ಞೆಯನು |
 ಮೀರದೆ ಕುಲಾಚಾರದಲಿ ನಡೆ
 ದಾರು ವರ್ಗವನ್ನೊಂದಿದುವ್ಯಾ
 ಪಾರಿಸದೆ ನಡೆದವನು ತಾನು ತ್ಪುರುಷನವನಿಯಲಿ || ೬೫

ಮನ ವಚನ ಕಾಯದಲಿ ವರ ಕಾಂ
 ಚನ ಲಸದ್ವ್ಯಂಗಳಲಿ ಪಂ
 ಚನೆಯ ಮಾಡದೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡ ಮಹೋಗ್ರ ಸಂಕಟವ |

ಅನಿತುವನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಭೇದದ |

ನೆನೆಹದಿಲ್ಲದೆ ಹಿತವು ಸಂತತ

ವನುಕರಿಸುತಿಪ್ಪವನು ಮಿತ್ರನು ಮಗನೆ ಕೇಳೆಂದ || ೬೬

ಬೇಡಿದರಿಗೊಲಿದಿತ್ತು ಮದಗಳ

ನೀಡಿದರು ರಿಪು ನೃಪರ ತಲೆ ಸೆಂ

ಡಾಡಿ ಮರೆವುಗೆ ಕಾಯ್ದು ಸಪ್ತ ವ್ಯಸನದೊಳು ಮುಳುಗಿ |

ಕೇಡನಾಗದೆ ಸರ್ವರನು ವಶ

ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುನೀತಿ ಮಾರ್ಗದಿ

ನಾಡ ಪಾಲಿಸುವಾತನರನು ಕುಮಾರ ಕೇಳೆಂದ || ೬೭

ಚೋರಗೃತ್ಯಾಚಾರಿಗಜ್ಞಗೆ |

ಜಾರಗತಿ ಕುಟಿಲಿಗೆ ಬಳಗೆವಿ

ಕಾರಿಗನ್ಯಾಚಾರಯುತಗೃಹಿಂತಗೆ ನಿರ್ದಯಗೆ |

ಕ್ರೂರ ಕರ್ಮಿಗೆ ಶರಗೆ ಪಾರ

ದ್ವಾರಿಗಾತ್ಮ ಸ್ತುತಗೆ ಕೊಂಡೆಯ

ಗೃಹರಯಲು ತಾನೆವರೆಗಿಹ ಪರವಿಲ್ಲ ಕೇಳೆಂದ || ೬೮

ಕಾಮುಕಗೆ ದುರ್ವಾದಿಗಾತ್ಮ ವಿ

ರಾಮಕಾರಿಗೆ ವಿಬುಧ ವೈರಿಗೆ

ನಾಮ ಧಾರಿಗೆ ಬಲಗೆ ಮಿಥ್ಯಾ ದೃಷ್ಟಿಗದಯಂಗೇ |

ಹೇಮ ಚೋರಗೆ ಕುಜನಗೃತುಳ

ಗ್ರಾಮಿಣಗೆ ಕುಲ ನಾಶಕಂಗೈಮ

ಹಾ ಮಹೋದ್ಧತರಿಗೆ ತಾನಿಹಪರಗಳೆಲ್ಲೆಂದ || ೬೯

ಮೃಷೈಮುಳಿಸು ಕುಲ ಧರ್ಮವನ್ನ ಬಿ
 ಟ್ಟೆನಗುವಜ್ಞತೆಯಾ ಪರ ಸ್ತ್ರೀ
 ವೈನವಾತ್ಮಸ್ತುತ್ಯವತ್ಯಾಚಾರ ಬಕ ವೃತ್ತಿ |
 ವಿಸುಣತನ ಭರ ನಿಂದೆ ಗರ್ವತೆ
 ನುಸುಳು ಹಿಂಸೆ ವಿಪಾದ ಮದಕ
 ಕೃಶ ವಚನವಿಪು ಮಗನೆ ದೋಷಾಕರಗಳಿವನಿಯಲಿ || ೨೦

ಎಂದು ಧರ್ಮಾಧರ್ಮವರುಹಿ ಮು
 ನೀಂದ್ರನೇಕಾಂತದಲಿ ನೀನ
 ತ್ಯಂಧರನು ಸುಕುಮಾರ ಗಂಧೋತ್ಕಟನ ಮಗನಲ್ಲ |
 ಹಿಂದೆ ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರ ನಿಮ್ಮಯ
 ತಂದೆಯನು ಕೊಂದಿಳಿಯ ಪಟ್ಟವ
 ನೊಂದಿದನು ಕೇಳಿದು ಕುವರಂಗರುಹಿದನು ಮುನಿಪ || ೨೧

ಮುನಿಪನಿಂತರುಹಲ್ಕೆ ಹರುಷದ
 ವನಧಿಯೊಳಗೊಲಾಡಿ ತಜ್ಜನ
 ಕನನು ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರ ಕೊಂದನೆನಲ್ಕೆ ಘುಡು ಘುಡಿಸಿ |
 ಕನಲಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ಸಣ್ಣನಲಿ ಕೆಂ
 ಪನುಕರಿಸೆ ಪುರವುರುಹಿದ್ವಿತ್ತರ
 ನೆನಲು ಕಿಡಿ ಕಿಡಿವೋಗಿ ಮುಳಿದು ಕುಮಾರನಿಂತೆಂದ || ೨೨

ಇಂದು ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನೆಂಬನ
 ಕೊಂದು ಭೂಕಾಮಿನಿಗೆ ಪತಿಯಹೆ
 ನೊಂಧುಳಿ ತಸ್ಮಾಸ್ತ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ಮುನಿಗರಗಿ |

ನಿಂದಿರಲು ಕುವರನ ಸುಧೈರ್ಯಕೆ |
ನಂದಿ ಮೆಚ್ಚಿಯೆ ಸೆರಗು ಹಿಡಿದಾ |
ನಂದದಲಿ ಮೆಯ್ದುಡವಿ ಬಳಿಕಿಂತೊಡನಾ ಮುನಿಪ್ಪೆ || ೨೩

ತರಳ ನೀನನಹಾಯಕನು ಹೊ
ಕ್ಕಿರಿಯೆ ಮುನ್ನಾಹವವನಿಂತಿ
ಪರಿಯೊಳುದ್ರೇಕಿಸುವುದನುಚಿತ ದೇಶ ಕಾಲಗಳ |
ಸ್ಥಿರದೊಳಾರಯ್ದ ರಸನಭ್ಯಂ
ತರವನೀಕ್ಷಿಸಿ ತನ್ನಳವನರಿ
ದ್ವಾರವಣಿಸಬೇಕೆಲೆ ಕುಮಾರಕ ಎಂದನಾ ಮುನಿಪ್ಪೆ || ೨೪

ಕೋಪವೇ ಚಾಂಡಾಲವಶುಭತೆ |
ಕೋಪವೇ ದುಷ್ಕರ್ಮವಜ್ಞತೆ |
ಕೋಪವೇ ಜಪ ತಪ ದಯಾನುಷ್ಠಾನ ದಾನ ಹತ |
ಕೋಪವೇ ತ್ರೈವರ್ಗ ಭಂಜನ |
ಕೋಪವೇ ಪ್ರಾಣಾಪಹಾರಣ |
ಕೋಪದಿಂದತ್ಸುಧಿಕ ದುರ್ಗ ತ್ರಿಮಿಲ್ಲವವನಿಯಲಿ || ೨೫

ಅರಿಯನೊಂದಿಹನ್ನರಿಯದುದ ತಾ
ನರಿವೆನೆಂಬವನೊಲ್ಲದಂಗನೆ
ಗೌರಗುವವ ಧರ್ಮಜ್ಞರನು ಹಗೆಗೊಂಬನಿಹಪರವಾ |
ಮರೆವ ಕೇಳದೆ ಹೇಳುನನ್ನರ |
ಹೊರೆವ ಮೇಲೆ ವಿಚಾರಿಸದೆ ಸಂ
ಗರವ ಹೊಗುವವೊಪನು ಮೂಢನು ಮಗನೆ ಕೇಳೆಂದ || ೨೬

ಅದರಿನ್ನಿನ್ನನನಳಬಳವನರಿ
ಯದೊ ರಣಕ್ಕೃತಿಮುಳಿದು ನೀ ಹೋ
ಹುದು ಮತವದಲೊಂದು ವತ್ಸ ರಸೈರಿಸಿದೊಡೆಮಗೆ ||
ವಿದಿತ ಗುರು ದಕ್ಷಿಣೆಯದೆಂದೆತಿ
ಮುದದಿ ಜೀವಂಧರನ ನಾನಾ
ವಿಧದಿ ತಿಳುಹಿದನು ಯಸ ನಂದಿಮುನೀಂದ್ರನೊಲವಿನಲಿ || ೨೨

ಇಳಿಯ ಪತಿ ಕೇಳಿಂತು ಶಿಷ್ಯನ/
ಕಲುಷವನು ಕಳೆದವಿಳ ವಿಧದಲಿ
ತಿಳುಹಿ ಬಳಿಕಾ ಕುವರನನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ದೀಕ್ಷೆಯನು |
ತಳೆದು ತಪದ ಮಹತ್ತ್ವದಿಂದು |
ಜ್ಞಾನಿನಿ ಕರ್ಮಕ್ಷಯವ ಮಾಡಿಯೆ |
ನಿಲಿಸಿದನು ಮುಕ್ತಿಯನು ತನ್ನ ನಿರುರಸ ಕೇಳೆಂದ || ೨೪

ಇದು ವಿನಮದಧುರೇಂದ್ರ ಶ್ರೀ ಜಿನ
ಪದ ಕಮಲ ಪಟ್ಟ ರಣ ವಾಣೀ |
ವದನ ದರ್ಪಣ ಭೂನುರೋತ್ತಮ ಬಸವಣಾಂಕನುತ |
ಚದುರ ಭಾಸ್ಕರ ರಚಿತ ಧರ್ಮ
ಪ್ರದನ ಜೀವಂಧರನ ಚರಿತೆಯೊ |
ಳಿದು ಕುಮಾರೋದಯ ವಿವರ್ಣನೆಯರಸ ಕೇಳೆಂದ || ೨೬

ಅರನೆಯ ನಂದಿ

ನೂಚನೆ || ದುರುಳಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರ ತುರುಗಳ
ಮರಳಿನದೆ ಮುರಿಯಲ್ವೆ ಜೀವಂ
ಧರನು ಶಬರರನೊರನೆ ತಿರುಹಿದನಖಲ ಗೋಕುಲವ ||

ಅರನ ಕೇಳ ತಾಯಳಿದ ಶಿಶುವಿನ
ಪರಿಯಲಾ ಜೀವಂಧರನ ತ
ದ್ಗುರು ವಿಯೋಗದ ಬಹುಳ ಚಿಂತಾಂಬೋಧಿಯೊಳ ಮುಳುಗಿ ||
ನಿರುಪಮಾತ್ಮನ ನೆನೆವ ಯೋಗೀ
ತ್ವರನವೊಲು ತಾನಾಶ್ರಯನಂದಿಯ
ನಿರದೆ ಹೃತ್ಯಮಲದಲಿ ನೆನೆಯುತ್ತಿ ದರ್ಶನವರತ || ೮೦

ಪರಮ ಪುರುಷರು ರೂಪದೊರಿಸಿ
ನರಿವರಲ್ಲದೊಂದು ತಾವಿನೊ
ಳಿರರು ತಾವದರಿಂದ ಚಿಂತೆಯನುಳಿಯಬೇಕೆನುತ |
ಪರಿಣತಿಯೊಳಾ ಶೋಕವನು ಪರಿ
ಹರಿಸಿಕೊಂಡು ತ್ವಪದಿ ಜೀವಂ
ಧರನು ತನ್ನೊರ್ವ ರೊಂದಾಗಿದನೆನ್ನೊಲವಿನಲಿ || ೮೧

ಸ್ವರವನಾಕಾರದಲಿ ವಾಣೀ
ತ್ವರನ ವಿದ್ಯದಿ ಸುರಪತಿಯನ್ನೊ
ತ್ವರಿಯದಲಿ ಗೀಷ್ಟತಿಯ ನಯ ನೀತಿಯಲಿ ಧನ ಪತಿಯ |
ನಿರಿಯೊಳಾ ಚಕ್ರಿಯನುಪಾಯೋ
ತ್ವರದೊಳೊರ್ವ ತ ತೇಜದಲಿ ಭಾ
ಸ್ವರನಪೊಲೆನೆದಿದರ್ಶನಾ ಸುಕುಮಾರನೊಲವಿನಲಿ || ೮೨

ವಿನುತ|ಕುಮುದಾಂಬಕ|ಗಭೀರ
 ಧ್ವನಿ|ಲನದ್ವಿಂಬೋಪ್ಪ|ಚಂದ್ರಾ
 ನನ|ವಿಶಾಲಿತ ವಕ್ಷ|ನೂಕ್ಷ್ಮಶ್ಮಶ್ರು|ತನು ಮಧ್ಯ |
 ವನರುಹಾಂಘ್ರಿ|ಸುದೀರ್ಘ ಭುಜ|ರ
 ಕ್ತ ನಖ ತುಂಗ ಘ್ರಾಣ ಮೃದು|ತನು
 ಘನತರೋತ್ಕಚ|ಪೂರ್ಣ ಭಾಳದೊಳೆನೆದನೊಲವಿನಲ|| ಲ೩

ಕೇಳು|ಮಗಧ|ನೃಪಾಲ ಮೂರ್ಖರ
 ಮಾಳಿ|ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನಿತ್ತಲು
 ಲೀಲೆಯಿಂದೊಡ್ಡೋಲಗಂಗೊಟ್ಟಿರಲು|ನಿದ್ರವದ |
 ತಾಳಿಯಲಿ|ಕೈ ಮೊರೆಯ ಕಂಬಳಿ
 ಕೋಲ|ಕಲ್ಲಿಯ|ಜೋಳಿಗಳ|ಗೋ
 ಪಾಳಕರು|ಬಂದರಗಿ|ಬಿನ್ನೈ ಸಿದರು|ಭೀತಿಯಲಿ|| ಲ೪

ಧರಣಿ|ಪತಿ ಚಿತ್ತೈಸ್ಸು|ಶತ ಸಾ
 ನಿರದೆ|ಸಂಖೈಯ|ತುರು ಸಮೂಹದ|
 ಭರದೊಳಿಂತು|ಕಿರಾತರುಗಳ್ಳಿ|ತಂದು ಹಟ್ಟಿಗಳಿ |
 ಇರಿದು|ಕೊಂಡುಯ್ದು|ಳ್ಳಿದೆಲ್ಲವ|
 ಸೆರೆಯ ಹಿಡಿದರು|ದೇವ|ನೀನೆದ|
 ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಡು|ಸಲಹು|ಸಲಹೆಂದೆರಗಿತುಳಿ|ಜನ|| ಲ೫

ಕೇಳಿ ನಿದಿಮಿಡಿಗೆಯ್ಯುತ್ತೆದ್ದು ನೈ
 ಪಾಲನೋಲಗವನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ
 ಕಾಲಭೈರವನಂತೆ ಗರ್ಜಿಸಿ ಶಬರ ಸಂಕುಲವ |

ನೀಳಿ ಹೆಡದಲೆಯಿಂದಲುಗಿವೆನು
ನಾಲಗೆಯನೆಂದಾಹವಕೆ ಭೂ
ಪಾಲನನುವಾಗಲೈ ಮಗಧ ನೃಪಾಲನಿಂತೆಂದ ||

೮೬

ನೊರಜ ಕೊಲುವೊಡೆ ಕೈದುವೇತಕೆ
ಧರಣಿ ಪತಿ ಹುಲು ಬೇಡರನು ಸಂ
ಹರಿಸಿ ಬಹುದಕೆ ನೀವು ಪರಿಯಂತೇಕೆ ಸೇನೆಯನು |
ನೆರಹು ತಾನೊಡನೆಯ್ದಿ ಶಬರರ
ನೊರಸಿ ನಿಮಿಷಕೆ ತುರು ಸಮೂಹವ
ಮರಳಿಸುವೆನೆಂದಾ ಮದನ ಬಿನ್ನೈ ಸಿದನು ನೃಪಗೆ ||

೮೭

ಎನಲು ಮತವಹುದೆನುತ ಸೇನೆಯ
ನನುನಯದಿ ನೆರೆ ಕೂಡಿಕೊಟ್ಟಾ
ಜನಪನಟ್ಟಲು ಒಂದು ಮದನ ಪುಳಿಂದರನು ಮುತ್ತಿ |
ಕನಲಿ ಕಾದುತ್ತಿರೆ ಕಿರಾತರು
ದನು ಸರಂಗಳ ಕೊಂಡು ಫಡ ಹೋ
ಗೆನುತ ರೋಷದಿ ತಾಗಿದರು ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ||

೮೮

ಭರದೊಳಾ ರಿಪು ಸೇನೆಯನು ನಿ
ಪ್ಪೂರದಿ ಶಬರರು ಬೆರಸಿ ಬೊಬ್ಬರಿ
ದರರೆ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿನುತ ದಾಣದ ಮಳೆಯ ಕರೆಯುತಿರೆ |
ತರಹರಿಸಲಳವಡದೆ ಮುಗಿದಾ
ಪುರಕೆ ಮದನ ಮಗುಳ್ಳು ಬರೆ ಕಾ
ತರಿಸಿ ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರ ತಾ ಹೊರವಟ್ಟನಾಹವಕೆ ||

೮೯

ತಳಿತ ಪಲ್ಲವ ಸತ್ತಿ ಗೆಯ ಹೊಂ
 ಬಳಯಿಗೆಯ ನೀಗುರಿಯ ಚಮರಾ
 ವಳಿಯ ಲಗ್ನೆಯೊಳೆಳಿರಿವ ಘನ ವಾದ್ಯ ರಭಸಗಳ |
 ಒಲವಿನಿಂದಾ ನೃಪತಿ ಚಾತು
 ಬ೦ಲ ಸಹಿತ ಬಂದಾ ಕಿರಾತರ
 ನಳವಿಯಲಿ ತಾಗಿದನು ಭೂಮಿ ಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ || ೬೦

ಶರಧಿ ಶರಧಿಯ ತಾಗುವಂದದೊ
 ಕೆರಡು ಬಲ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಕಾದು
 ತ್ತಿರಲು ಮೆಲ್ಲನೆ ರಾಯ ದಳವೊಳಸರಿಯುತಿರೆ ಕಂಡು |
 ಕೆರಳಿ ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರ ತಾ ಮೇ
 ಲುರವಣಿಸಿ ಕೈಮಾಡಲಾ ವನ
 ಚರರು ಮುರಿದೊಡಿದರು ಭೂಮಿಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ || ೬೧

ಭೀಳ ದಾವಾಗ್ನಿಯ ಮಹಾ ಧೂ
 ಮಾಳಿಯೋ ಘೋರಾಂಧಕಾರವೊ
 ಕಾಳ ರಾತ್ರಿಯೊ ಕಾಮುಗಿಲೊ ಕಾಳಾಹಿ ನಂಕುಲವೋ |
 ನೀಳ ಗಿರಿಗಳೊ ಮಧುಪ ಕುಲವೊ ತ
 ಮಾಳ ವನವೆನೆ ಮತ್ತೆ ಬಳರು ಧ
 ಡಾಳಿಸುತ ಮೇಲೇರಿದರು ಘನತರದ ಕೋಪದಲಿ || ೬೨

ಪೊಡವಿ ಪತಿ ಕೇಳಿಂತು ಲುಬ್ಧಕ
 ರೊಡನೆ ತಾಂ ನಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡವ
 ಗಡಿಸಿ ಬಂದೊಗ್ಗಿನಲಿ ಶರಗಳ ಮಳೆಯ ಕರೆಯುತಿರೆ |

ನಡುಗಿ ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರ ಹಿಂದಕೆ
ಮಡ ಮುರಿಯಲಾ ಸರ್ವ ದಳವೊ
ಗೊಡೆದು ನೆರೆ ಮುರಿದೋಡಿಹೋದುದು ಬಸಿವ ರಕ್ತದಲಿ ||

ದುರುಳ ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನಿಂತೀ
ಪರಿಭವದೊಳಾ ಪುರವ ಹುಗೆ ಘನ
ಗಿರಿಯ ನೊರಜಾನುವುದೆ ಸತ್ಯಂಧರನು ತಾಳ್ಮೆಯ |
ಧರಿಸಲಾಪನೆ ಪಾಪಿಯವನೆಂ
ದಿರದೆ ತಮ ತಮಗೆಲ್ಲ ಬಯ್ಯತ
ನೆರೆದ ಜನ ಬೆಂಬೀಳುತಿರ್ದುದು ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ || ೯೪

ಅರಸ ಕೇಳಾ ಗೋಕುಲಾಧೀ
ತ್ವರನೆನಿಪಪರ ನಂದಗೋಪನು
ತುರುವ ಮರಳಿಸಿದವಗೆ ಹೇಮದ ಪುತ್ರಳಿಗಳೇಳ |
ಬೆರಸಿಯೆನ್ನಾ ತ್ಮಜೆಯನೀವೆನು
ಪುರದೊಳತಿ ಬಲರೈದಿ ತುರುಗಳ
ಮರಳಿಸುವುದೆಂದೊಲಿದು ಸಾರಿಸಿದನು ಪುರಾಂತದಲಿ || ೯೫

ಪುರದೊಳಾ ವೈಶ್ಯೇಂದ್ರ ತನ್ನಯ
ವರತನುಜೆ ಗೋವಿಂದೆಯನು ವಿ
ಸ್ತರದೊಳಿವೆನುತ್ತಲಂದಾ ಪುರದೆ ಸಾರಿಸಲು |
ಅರಸು ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರ ಸಹಿತವೆ
ಮುರಿದು ಬಂದನು ನಮ್ಮ ಬಾಹಾ
ಸ್ಫುರಣದಳವಿನಿತೆಂದು ಮನಗುಂದಿತು ಪುರಸ್ತೋಮ || ೯೬

ಕರಿ ತುರಗ ರತ್ನಾಭರಣವೈ
 ಶ್ವರಿಯ ಸತಿ ಸುತ ಮಿತ್ರರುಗಳಂ
 ತರಿಸೆ ಮಗುಳಿವ ಗಳಿಸಬಹುದು ಶರೀರ ತೊಲಗಿದರೆ |
 ಮರಳಿ ರೂಢಿಸಬಾರದದರಿಂ
 ತರುಣಿಗೋಸುಗ ಸತ್ತು ಮೈಲಹ
 ಸಿರಿಯ ನಂಬುವರಾರೆನುತ ಮನಗುಂದಿತಖಿಲ ಜನ || ೬೭

ಇಂತು ಪೆಂಪಳಿದೊರ್ವರಾ ನಗ
 ರಾಂತದಲಿ ಪೊರಪೊಣ್ಣದಿರಲು ಜ
 ಯಂತ ನಿಭ ಜೀವಂಧರನು ತಾ ಕೇಳಿ ಗೋಪುಗಳ |
 ಸಂತತಿಯ ನೆರೆ ತಿರುಹಿತಂದಾ
 ಕಾಂತೆಯನು ಪದ್ಮಾಸ್ಯಗರಸಿಯ
 ಹಂತೆ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ತನ್ನೊಳು ನೆನೆದನೊಲವಿನಲಿ || ೬೮

ಗುರು ಯತೀಂದ್ರರ ಬಾಧೆಯನು ವಿಬು
 ಧರ ಮಹೋಪದ್ರವನು ಗೋ ಬ್ರಾ
 ಹ್ಮರಿಗೆ ಬಂದಾಪದವನಬಲಾ ಜನದ ಸಂಕಟವ |
 ಪುರುಷನಾದವ ಕಂಡದನು ಪರಿ
 ಹರಿಸದಿಹುದದು ಹೀನವೀ ಕ್ಷಣ
 ತುರುವ ಮರಳಿಸಬೇಕೆನುತ ಚಿಂತಿಸಿದನಾತ್ಮದಲಿ || ೬೯

ಎಂದು ನೆನೆದು ಕುಮಾರ ಬಳಿಕಾ
 ನಂದಗೋಪನ ಕರೆಸಿ ಹೆದರದಿ
 ರೆಂದು ಮರಳಿತಿ ತರ್ಪೆ ತುರುಗಳನೆಂದಭಯವಿತ್ತು |

ನಿಂದು ಕೈದುವ ಕೊಂಡು ರಥವ ಸು
ರೇಂದ್ರ ಸನ್ನಿಭನೇರಿ ಬಂದನು
ಹಿಂದೆ ಸುಕುಮಾರಕರು ತಾವೈನೂರ್ವರೊಗ್ಗಿನಲಿ || ೧೦೦

ಲಗ್ಗೆವರೆಗಳಲಾ ಕುಮಾರಕ
ರೊಗ್ಗು ಕವಿದು ಕಿರಾತ ಚಯವನು
ನುಗ್ಗು ನುಸಿಯಾಗರೆದು ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರಕನ ಗೆಲಿದು |
ಮೊಗ್ಗು ನಮ್ಮೊಳು ಬೇಡ ಬೇಡೆಂ
ದುಗ್ಗಡದಿ ಕೂರಂಬುಗಳ ಸುರಿ
ದಗ್ಗಲೆಯರಿಟ್ಟಣಿಸಿ ಕಾದಿದರರನ ಕೇಳೆಂದ || ೧೦೧

ಸರಲ ವೃಷ್ಟಿಯನಾ ಕಿರಾತರು
ಸುರಿಯೆ ತದ್ವಾಣಗಳನೆಡೆಯಲಿ
ಮುರಿದು ಜೀವಂಧರನು ನಿಶಿತಾಸ್ತ್ರಗಳಲಾ ಖಳ |
ಶಿರಗಳನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೊಕ್ಕೊಡ
ವೆರನಿ ಗೋ ಸಂಕುಲವ ನಿಮಿಷಾಂ
ತರಕೆ ತಿರುಹಿದನೊಂದುಳಿಯದಂತಾಜಿ ರಂಗದಲಿ || ೧೦೨

ಧರಣಿ ಪತಿ ಕೇಳಿಂತು ಜೀವಂ
ಧರನು ತುರುಗಳ ಮರಳಿಸಲು ಗೋ
ವರರು ಮುದದಲಿ ಗೋವುಗಳನವರವರ ನಾಮದಲಿ |
ಕರೆದು ಹಟ್ಟಿಯ ಹುಗಿಸೆ ಜೀವಂ
ಧರನು ತನ್ನಯ ಮಿತ್ರರೈನೂ
ವರು ಸಹಿತ ಗೋಕುಲವ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನೊಲವಿನಲಿ || ೧೦೩

ಕಾಲೋಳವನಿಯನಣಿದು ಕೋಡಲ
 ಶೈಲಗಳನೊಡೆ ಮಗುಚಿ ದೆನೆಗಳ
 ಮೂರೆ ಬಿಡೆ ಗರ್ಜಿಸುತ ಮಾರ್ದನಿಗಗಿದು ನಂದಿನಿಯ |
 ಮೇಲಡರಿ ಬಾಲವನು ನೆಗಹಿ ಭ
 ಡಾಳಿಸುತಲಪ್ಪಳಿಸಿ ಮಲೆಯುತ
 ಲೀಲೆಯಲಿ ಬಹ ಗೊಳಿಯನು ಸುಕುಮಾರನೀಕ್ಷಿಸಿದ || ೧೦೪

ನಂದಗೋಪನು ಬಳಿಕಲಾ ಜೀ
 ವಂಧರನ ಪುರಿಗುಯ್ದು ತನ್ನಯ
 ಮಂದಿರದೊಳಂದೇಳು ಹೇಮದ ಪುತ್ಥಳಿಕೆಗಳನು |
 ತಂದು ನಿಲಿಸಿ ಮದೀಯ ಸುತೆ ಗೋ
 ವಿಂದೆಯನು ನೀ ಮದುವೆಯಾಗೆನ
 ಲಂದು ವೈಶ್ಯಾಗ್ರಣಿಗೆ ನಗುತ ಕುಮಾರನಂತೆಂದ || ೧೦೫

ಎಲೆ ವಣಿಗ್ಗುರ ಕಾಮಿನಿಯನೀ
 ಯೊಲಿದು ಮತ್ಸ್ಯಹಜಾತಗಾ ಸ
 ಲ್ಲಲಿತ ಗುಣ ಪದ್ಮಾಸ್ಯಂಗೇಂದವನನು ನಯೋತ್ತಿಯಲಿ |
 ತಿಳುಹಿ ಸುಮುಹೂರ್ತದಲಿ ತತ್ಕೋ
 ಮಲೆಯ ನಲವಿಂದಗ್ನಿ ಸಾಕ್ಷಿಕ
 ದಲಿ ವಿವಾಹವ ಮಾಡಿದನು ಸುಕುಮಾರನೊಲವಿನಲಿ || ೧೦೬

ಇದು ವಿನಮದಮರೇಂದ್ರ ಶ್ರೀ ಜಿನ
 ಪದ ಕಮಲ ಪಟ್ಟರಣ ವಾಣೀ
 ವದನ ದರ್ಪಣ ಭೂಸುರೋತ್ತಮ ಒಸವಣಾಂಕ ಸುತ |

ಚದುರ ಭಾಸ್ಕರ ರಚಿತ ಧರ್ಮ

ಪ್ರದನ ಜೀವಂಧರನ ಚರಿತೆಯೊ

ಳಿದುವೆ ಗೋಗ್ರಹಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮಹೀಶ ಕೇಳಿಂದ ||

೧೦೭

ಏಳನೆಯ ಸಂಧಿ

ಸೂಚನೆ | ವರ ತನುಜೆಯ ಸೊಯಂಬರಕೆ ಸಕ
ಲರಸುಗಳು ಬಹುದೆಂದು ವಾಣಿಜ
ವರನು ಸಾರಿಸಿ ರಚಿಸಿ ನೆರಹಿದನಖಿಳ ನೃಪ ವರರ||

ಅರಸ ಕೇಳಾ ಪುರದಿ ವಾಣಿಜ
ವರನೆನಿಪ ಶ್ರೀದತ್ತ ವಿಭವದಿ
ಹರನ ಸಖಗಣೆಯೆನಿಪ ತಜ್ಞಾತಿಪ್ರವರ್ತನೆಯ |
ಮೆರೆದು ತಾ ಒಳಕೊಂದು ದಿನ ವಿ
ಸ್ತರದೊಳಾಯ ಪಿಹಿನದ ಪ್ರಯ
ನರರಿಗನುಚಿತವೆಂದು ತನ್ನಯ ಮನದಿ ಚಿಂತಿಸಿದ|| ೧೦೮

ಅವನಿಯಲಿ ತಾ ಗಳಿಸಿದುದನುಂ
ಬವ ಮಹೋತ್ತಮ ಪಿತೃ ಧನದಿ ಬಾ
ಳುವನು ಮಧ್ಯಮ ತಾಯೊಡವೆಯುಂಡಿಹನು ತಾನಧಮ |
ಯುವತಿಯರ್ಥದೊಳೊಂದಿ ಬದುಕುವ
ನವನಿಯೊಳಗತ್ಯಧಮನದರಿಂ
ದವೆ ಧನವ ಗಳಿಸದವಗಿಹ ಪರವೊಂದುಮಿಲ್ಲಿಂದ|| ೧೦೯

ತನಯರುಗಳತಿ ದಟ್ಟಿಸುವರಂ
ಗನೆಯರುಲ್ಲಂಘಿಸುವರಿಷ್ಟರು
ಮುನಿವರೊಡಹುಟ್ಟಿದರು ತಸ್ಯರನೆಂಬರೀ ರೋಕ |

ಜನ ಹಗೆಯ ಕಂಡಂತೆ ತೊಲಗುವ
ರನುಪಮಾಸ್ಥಾನದೊಳಶೋಭಿತ
ನೆನಲು ತಿಳಿಯೆ ದರಿದ್ರನಿಂದತಿ ಕಷ್ಟರಿಲ್ಲೆಂದ|| ೧೧೦

ಪುರುಷ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯ ನಂಪದ
ದೊರೆಕೊಳಲು ಸರ್ವಜ್ಞನವ ಸು
ಸ್ಥಿರ ಸುಭಗ ಕುಲಶೀಲ ಸತ್ಯಾಚಾರ ಗುಣಯುತನು |
ಸಿರಿ ತೊಲಗಲಪ್ರಾಧನವನ
ಸ್ಥಿರನಶುಚಿ ಕಡು ಮೂರ್ಖ ಜನ ಬಾ
ಹಿರನವನು ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದತಿ ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲೆಂದ|| ೧೧೧

ಎಂದು ಧನವನುಪಾರ್ಜಿಸಲುಬೇ
ಕೆಂದಪೂರ್ವದ ವಸ್ತುವನು ವೈ
ಶ್ಯೇಂದ್ರ ಹಡಗಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಬ್ಬಿಯೊಳಗೈತಂದು |
ಒಂದು ವಿಮಳದ್ವೀಪದಲಿ ತಾ
ತಂದ ವಸ್ತುವ ಮಾರಿ ಲಾಭದೊ
ಳೊಂದಿ ಮಗುಳೆ ಪುರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು ಸರಾಗದಲಿ|| ೧೧೨

ಜಡಧಿ ಮಧ್ಯದಿ ಬರುತಿರಲು ಹಡ
ಗೊಡೆದ ತೆರದಿಂ ನೀರೊಳಗೆ ಬಂ
ದಿಡಿಯುತಿರೆ ಕಂಡಾ ಜನವು ಕಂಗೆಡೆ ವಣಿಗ್ವರನು |
ನಡುಗುವರೆ ನೀವಕಟ ಹಡಗೋ
ಗುಂಡಿನದದರಿಂ ಮುನ್ನ ನೀವೆಂ
ದೊಡಬಡಿಸಿ ನಯದಿಂದ ತಿಳುಹುತ್ತಿದ್ದನೊಲವಿನಲಿ|| ೧೧೩

ವರ ವಣಿಗ್ವರನಿಂತು ಬೋಧಿಸು
 ತಿರಲು ಹಡಗೊಡೆದಬ್ಬಿ ಮಧ್ಯದೊ
 ಳಿರದೆ ಮುಳುಗಲು ಮುರಿದ ಕೂಪ್ತಂಬವನು ನಾರಿ |
 ಭರದೊಳಾ ಶ್ರೀದತ್ತ ದ್ವೀಪಾಂ
 ತರವನ್ನೆದಿರಲಾ ಪ್ರದೇಶದಿ
 ನರನದೊರ್ವನು ಬಂದಿರಲು ಕಂಗೆಟ್ಟು ತಾ ನುಡಿದ || ೧೧೪

ಅರಸ ಕೇಳೆ ಶ್ರೀದತ್ತ ತನ್ನಯ
 ತೆರನನಾತಂಗರುಹಿ ಶೋಕಿಸು
 ತಿರಲವನು ಪಾತಾಡಿಸುತಲಾ ಬಳಿಕ ವಿಜಯಾರ್ಧ |
 ಗಿರಿಗೆ ಕೊಂಡುಯ್ದೊಂದು ತಾವಿನೊ
 ಳುರುತರದಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಸುಪ್ರಿಯ
 ತರದೊಳಾತಗೆ ಕಥೆಯ ಪೇಳುತ್ತಿದ್ದನೊಲವಿನಲಿ || ೧೧೫

ಪ್ರಣುತ ವಿಜಯಾಚಳದಿ ವರ ದ
 ಕ್ಷಿಣದೊಳುರು ಗಾಂಧಾರ ವಿಷಯಾಂ
 ಗಣದಿ ನಿತ್ಯಾಲೋಕ ಪುರವುಂಟಲ್ಲಿ ಭೂಪಾಲ |
 ಮಣಿ ಗರುಡವೇಗಾಖ್ಯ ನೃಪ ಧಾ
 ರಿಣಿಯೆನಿಪ ಸತಿಸಹಿತಲಹನಾ
 ರೆಣಿ ಧರಿತ್ರಿಯೊಳಾ ನೃಪಗೆ ವೈಶ್ಯೇಂದ್ರ ಕೇಳೆಂದ || ೧೧೬

ಉರ್ವರೆಯೊಳನುನಯದೊಳಿರಲವ
 ರಿರ್ವರಿಗೆ ಜನಿಸಿದ ಲಸದ್ಗಂ
 ಧರ್ವದತೆಯೆನಿಪ್ಪ ಸುತೆಗೆ ವಿಲೋಲ ಯಾವನವ |

ಪಾರ್ವರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೋಪುಲೆಯ ನೀ
ನೋರ್ವಗೀಯದೊಡಕ್ಕು ಪಳವೆನ
ಲುರ್ವಿಪತಿ ತನ್ನರನಿ ಧಾರಿಣಿಗೊಂದನೊಲವಿನಲಿ || ೧೧೭

ವರ ಕುಮಾರಿಗೆ ರಾಜ ಪುರಿಯೊಳು
ಮೆರೆವ ವಿಣೆಯೊಳೊಲಿಸಿದಾತನು
ಪುರುಷನೆನೆ ಮೌಹೂರ್ತಿಕರು ಬೆನಸಿರಲು ತಾನಾವ |
ಪರಿಯೊಳದು ಘಟಿಸುವುದು ನಾವಾ
ಪುರಿಗೆ ಹೋಹುದದಲ್ಲವೆಂದೆದೆ
ಜರಿದು ನೃಪ ಬಳಿಕೊಂದುಪಾಯವ ಕಂಡು ಸತಿಗೆಂದ || ೧೧೮

ರಾಜ ಪುರಿಯೊಳು ರಾಜರಾಜ ಸ
ಭಾಜನಾ ಶ್ರೀದತ್ತ ನೆರೆ ವಿ
ಭ್ರಾಜಿಸುತ್ತಿಹನಾತನೆಮ್ಮ ಸುಮಿತ್ರನಾತನನು |
ತೇಜ ಮನ್ನಣೆಯಿಂ ಪಣಿಗ್ವರ
ರಾಜನನು ನಾಂ ಕರೆಸಿ ಮುದದಿ ತ
ನೂಜೆಯನು ಕೈಗೊಟ್ಟೊಡಭಿಮತ ಸಿದ್ಧಿಯಹುದೆಂದ || ೧೧೯

ಅರಸಿ ಸಹಿತಾ ಸ್ಥಿತಿಯು ನೃಪ ನಿ
ರ್ಧರಿಸಿ ಬಳಿಕೊಲವಿಂದರೆನ್ನನು
ಕರೆಸಿ ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತನನೊಡಗೊಂಡು ಬಾಯೆನಲು |
ಅರಸಿನಾಜ್ಞೆಯೊಳಬ್ಬಿಯೊಳು ನೀ
ಬರಲು ಹಡಗೊಡೆದಂತೆ ವಿದ್ಯೋ
ತ್ಕರದಿ ಮಾಡಿದೆ ನಿನ್ನನಿಲ್ಲಗೆ ತಂದೆ ನಾನೆಂದ || ೧೨೦

ಹಡಗೊಡೆದುದಿಲ್ಲೊಡವೆ ಸಹಿತೀ
ತಡಿಯೊಳಿದೆ ನೋಡೆಂದು ಚರ ತಾ
ನುಡಿಯೆ ಸಂತಸಬಟ್ಟು ನಿತ್ಯಾಲೋಕ ಪುರಿಗಾಗಿ ।
ನಡೆಯೆನುತಲಾ ವೈಶ್ಯ ಪತಿಯವ
ನೊಡನೆ ಬಂದಾ ಭೂಮಿಪಾಲಕ
ನಡಿಗೇರಗಲಾ ಸಖನು ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿದನು ಲೀಲೆಯಲಿ ॥ ೧೨೧

ಅರಸನಾ ಶ್ರೀದತ್ತನನು ಸ
ತ್ಕರಿಸಿ ತನುಜೆಯ ಕೈಯೊಳಿತ್ತಲೆ
ಪರಮ ಸಖ ನಿನಗಿನಗೆ ಭೇದಗಳುಂಟೆ ಮತ್ಸುತೆಗೆ ।
ಪುರುಷರತ್ನವನಾ ಪುರದೊಳನು
ಕರಿಸೆನುತಲಾ ಸುತೆಯ ವೃತ್ತಾಂ
ತರವನೊರೆದತಿಶಯದಿ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದನು ಕೋಮಲೆಯ ॥ ೧೨೨

ವರ ಕುಮಾರಿಗೆ ವಿವಿಧ ರತ್ನಾ
ಭರಣ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ ಮೇಳದ
ತರುಣಿಯರ ನಾಸಿರವನಿತ್ತಲೆ ಮಗಳೆ ನಿನ್ನ ಪಿತ ।
ವರ ವಣಿಗ್ಯರನೀತನೆಂದಾ
ದರದೊಳೊಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಮಂಗಳ
ತರದಪೂರ್ವದ ವಸ್ತುಗಳ ನೊಲಿದಿತ್ತು ಕಳುಹಿದನು ॥ ೧೨೩

ಗರುಡವೇಗನ ಬೀಳುಕೊಂಡಾ
ಪರದನಾ ಸುಕುಮಾರಿ ಸಹಿತಾ
ಪುರಕೆ ಬಂದಂಗನೆಗೆ ತದ್ವೃತ್ತಾಂತವೆಲ್ಲವನು ।

ಅರುಹಿ ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನಾಜ್ಞೆಯೊ
ಳುರು ನೋಯಂಬರಕೆನೆವ ಲಗ್ನವ
ಧರಣಿಯಮರರ ಕರೆಸಿ ನಿಶ್ಚೈನಿದನು ಲೀಲೆಯಲಿ || ೧೨೪

ಬಳಿಕ ವಾಣಿಜ ವರನು ನೃಪ ಸಂ
ಕುಳಕೆ ಲೇಖವ ಬರೆಸಿ ಪಾವುದೆ
ಗಳನೆನಗಿ ಗಂಧರ್ವದತ್ತೆಯ ವರ ಸ್ವಯಂವರಕೆ |
ಹೊಳಲಿಗೈತಹುದೆಂದು ನಾರಿಸ
ಲೊಲಿದು ಮಣಿಹಾರರನು ಬೇಗದಿ
ಕಳುಹಿ ತದನುಜ್ಞೆಯಲಿ ಶೃಂಗಾರಿಸಿದನಾ ಪುರವ || ೧೨೫

ಸಾರ ಕನ್ನೂರಿಯ ಸುಗಂಧದ
ಸಾರಣಿಯ ಕುಂಕುಮ ಜವಾಜಿಯ
ಕಾರಣಿಯ ಮಣಿಮಯದ ನೆಲಗಟ್ಟುಗಳ ರಚನೆಗಳ |
ಕೇರಿ ಕೇರಿಯ ಬೀದಿಗಳ ಘನ
ಸಾರ ಧೂಳಿಯ ಹರವುಗಳ ಪ
ನ್ನೀರ ಚಳೆಯದೊಳೆನೆದುದಾ ಪುರವರಸ ಕೇಳೆಂದ || ೧೨೬

ವರ ಕನಕ ನವ ರತ್ನಮಯ ವಿ
ಸ್ಫುರಿತ ವಜ್ರ ಸ್ತಂಭಗಳ ಕಂ
ಡರಣಿಗಳಲೊಪ್ಪಿದ ರಸುಮಿಪ ವಜ್ರ ಧಾರೆಗಳ |
ಮೆರೆವ ಭೃಂಗಾವಳಿಯ ಮುಕುರೋ
ತ್ಕರದ ಘಂಟೆ ವಿಚಿತ್ರ ಭಿತ್ತಿಯ
ಸುರುಚಿರದ ವೈವಾಹ ಮಂಟಪವೆನೆದುದೊಗ್ಗಿನಲಿ || ೧೨೭

ಹೊಳೆವ ರೋಹಣ ಗಿರಿಯೊ ಭೂತಲ
 ಕಳೆದ ಪುಷ್ಪ ಕವೋ ರತಿಂದ್ರನ
 ನಿಲಯವೋ ದಿನಕರನ ರಥವೋ ಮೇಘದೊಡ್ಡುಗಳೋ |
 ತಳಿತ ಸುರಚಾಪವೋ ಸುವರ್ಣಾ
 ಚಲವೋ ತಾರಾ ಮಂಡಲವೋ ತಾ
 ನಿಳೆಗಿದನೆ ವೈವಾಹ ಮಂಟಪವೆನೆದುಮೊಗ್ಗಿನಲ || ೧೨೮

ಸೌರಭಾಸ್ವಿತದಾಪ್ತ ನವ ಮಂ
 ದಾರ ಕದಳೀ ಸ್ತಂಭಗಳ ಕ
 ಪೂರ ಪೂಗದ ತೊಲೆಯಶೋಕಾದಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಗಳ |
 ವಾರಿಜೋತ್ಸಲದರಲ ಹೊದಕೆಯ
 ಸೇರಿಸಿದ ಬಲ್ಲಾಳದಡ್ಡಿಗ
 ಳೋರಣದಿ ಮೆರೆದಿರಲು ಚಪ್ಪರವೆನೆದುಮೊಗ್ಗಿನಲ || ೧೨೯

ಪುರದ ಬಹಿರುದ್ಯಾನ ವನದಲಿ
 ಪರಿ ಪರಿಯ ಮಣಿ ಮಂದಿರದ ಉ
 ಪ್ಪರಿಗೆಗಳನೊಲವಿನಲಿ ಸಕಲ ನೃಪಾಲ ಸಂಕುಲಕೆ |
 ತರ ತರದಿ ವಿರಚಿಸುವ ಮಂಗಳ
 ಕರದ ವಿವಿಧ ದ್ರವ್ಯಗಳ ವಿ
 ಸ್ತರದೊಳಾ ಶ್ರೀದತ್ತ ನೆಸಗುತ್ತಿದನೊಲವಿನಲಿ || ೧೩೦

ಧರಣಿಪತಿ ಕೇಳಿತ್ತ ನಗರಾಂ
 ತರಗಳಲಿ ಗಂಧರ್ವದತ್ತೆಯ
 ವರ ಸ್ವಯಂವರಕವನಿಪಾಲರು ರಾಜಪುರ ವರಕೆ |

ಭರವನದಿ ಬಹುದೆಂದು ಚರರು
ಬ್ಬರಿಸಿ ಸಾರುತ್ತಿರಲು ಕೇಳ್ದತಿ
ಹರುಷದಲಿ ಭೂಮಿಪರು ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದರೊಲವಿನಲಿ || ೧೩೧

ತ್ವರಿತದಲಿ ಬರ್ಪಖಳ ಭೂಮಿ
ಶ್ವರರ ಚಾತುರ್ಬಲದ ಭಾರಕೆ
ಧರೆ ರಸಾತಲಕದ್ದುದಾಶಾ ಕರಿಗಳೊರಗಿದುವು |
ಉರಗ ಪತಿ ತಲೆವಾಗಿದನು ತ
ದ್ಭರದೊಳಾ ಕಮಲೇಂದ್ರನೆದೆ ನೆರೆ
ಬಿರಿದುದೆನಲುಗ್ಗಡದಿ ನಡೆದುದು ಸಕಲ ನೃಪ ಕಟಕ || ೧೩೨

ತೆರಹ ಬಿಡು ಸಮ್ಮುಖ ಮುಖಾ ಎಂ
ದುರುಬಿ ಹೊಯ್ಯುತ ಕನಕ ದಂಡೋ
ದ್ಧರರುಲಿಯೆ ಕವಿ ಗಮಕಿ ವಾಗ್ಮಿಗಳೈದೆ ಕೊಂಡಾಡೆ |
ಅರರೆ ಭಲರೇ ಧಿರು ಧಿರೇಂದ
ಬ್ಬರಿಸೆ ಭಟ್ಟರು ಭೂಸುರಾವಳಿ
ನೆರೆಯೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳಿಂದೈತಂದರವನಿಪರು || ೧೩೩

ಧರಣಿ ಪಾಲರು ಕೆಲರೊಳೊಬ್ಬೊ
ಬ್ಬರ ಸುತೇಜೈಶ್ವರ್ಯ ಬಲ ಸೌಂ
ದರಿಯವೀಕ್ಷಿಸಿ ಸಾಚಿ ನೆರೆ ಮಾನಗುಂದಿ ನಾವಿಂದು |
ಮರಳಬೇಕಿರಿ ಭೂಮಿಪಾಲಕ
ರಿರಲು ನಮ್ಮ ನದಾರರಿವರೆಂ
ದಿರದೆ ಜರಿದೊಳನರಿಯ ಬಗೆದರು ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ || ೧೩೪

ಮರಳಲನುಗೆಯ್ದಾ ನೃಪರು ಶಂ
 ಬರ ವಿರೋಧಿಯ ಶರದಿ ನೊಂದೆವೆ
 ಜರಿದು ಮುನ್ನ ನರೋಜಭವ ಭಾಳದಲಿ ಬರೆದುದನು |
 ಒರಸಲಾರಳವೀಕೆ ತಮಗನು
 ಕರಿಸಿದಪಳೋ ತಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವ
 ನರಿವರಾರೆಂದೊಸೆದು ಮಗುಳದೆ ಬಂದರೊಗ್ಗಿನಲಿ || ೧೩೫

ಧರಣಿ ಪಾಲಕರಿಂತು ವಿಭವದಿ
 ಬರಲು ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರ ಸಹಿತಾ
 ಪರದ ವಿಭವದೊಳಿರುಗೊಂಡುಪಚರಿಸಿ ಮಣಿಮಯದ |
 ಅರಮನೆಯೊಳವರವರ ಹವಣಿ
 ದರಸುಗಳ ನೆರೆ ಬಿಡಿಸಿ ವಾಣಿಜ
 ವರನು ನಾಂದೀಮುಖವ ಬಳಿಕೊಂದಿಸಿದನೊಲವಿನಲಿ || ೧೩೬

ಪರಮ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕ್ರಮದಿ ಭೂಮಿ
 ಸುರರು ಮುದದಿಂ ಪೂರ್ವ ವೇದಿಯ
 ವಿರಚಿಸಲು ಶ್ರೀದತ್ತನಾ ಮರು ದಿವಸ ದೂತರನು |
 ಕರೆದು ಭೂಪರ ಪಾಳೆಯದೊಳಂ
 ಬುರುಹ ಮುಖಿಯ ಸುಭಾಗ್ಯದಬ್ಧಿಯ
 ಸಿರಿಯ ಪರಿಣಯವೆನುತ ಸಾರುವುದೆಂದು ನಿಯಮಿಸಿದ || ೧೩೭

ಪರ ವಣಿಗ್ಯರನಾಜ್ಞೆಯಿಂದಾ
 ಚರರು ಡಂಗುರವೆನಗಿ ಕಾಂತೆಯ
 ಪರಮ ಸುಭಾಗ್ಯದ ಲಸತ್ತೀಯೂಷ ವಾರ್ಧಿಯಲಿ |

ಭರದಿ ಮುಳುಗಿ ಕೃತಾರ್ಥರಹುದೆಂ
 ದರಸುಗಳ ಪಾಳೆಯದೊಳತಿ ವಿ
 ನ್ತರದಿ ನಾರುತ್ತಿರ್ಪರಬಲಾ ಮನೆಯ ನಡಗರವ || ೧೩೮

ಈ ತೆರದಿ ನಾರಲ್ಕೆ ಕೇಳಿ ಮ
 ಘೀತಳೇಶರು ಮೇಘ ರವವನು
 ಚಾತಕಂಗಳು ಕೇಳಿದಂತಾನಂದ ಲೀಲೆಯಲಿ |
 ನೂತನಾಂಗೋದ್ಭವನವೊಲು ನಾ
 ನಾ ತೆರದಿ ಕೈಗೆಯ್ದು ವಿಭವದೊ
 ಳಾತತುಕ್ಷಣ ಮಂಟಪಕೆ ಬರುತಿರ್ದರೊಲವಿನಲಿ || ೧೩೯

ಶರಧಿ ರತ್ನಸ್ತೋಮದಿಂದಂ
 ಬರವು ಭಗಣಾನೀಕದಿಂ ವಿ
 ಸ್ಫುರಿತ ಮೇರು ಸುರ ದ್ರುಮಾವಳಿಯಿಂದೆ ಕಾನಾರ |
 ವರ ಮರಾಳದೊಳುವಿ ರೋಹಣ
 ಗಿರಿಯೊಳೆಸೆವಂದದಲಿ ಮಂಟಪ
 ಮೆರೆದುದಖಳ ನೃಪಾಲರಿಂದವನೀಶ ಕೇಳಿಂದ || ೧೪೦

ಧರಣಿಪತಿ ಕೇಳಿಲೆಚೆಯಲಿ ಪರಿ
 ಪರಿಯ ಶೃಂಗಾರಾನ್ವಿತದಿ ತ
 ನ್ನೆರಡು ಪಾರ್ಶ್ವದಿ ಮುದದೊಳ್ಳೆನೂರ್ವರು ಕುಮಾರಕರು |
 ಬರೆ ಗಜೇಂದ್ರನನಡರಿ ಜಿತ ಶಂ
 ಬರನವೊಲು ಜೀವಂಧರನು ತ
 ನ್ನರಮನೆಯ ಭರದಿಂದ ಹೊರವಟ್ಟನು ಸುಲೀಲೆಯಲಿ || ೧೪೧

ವಿಭವದಿಂದೀ ಪರಿಯೊಳಂಗಜ
 ನಿಭನು ಗಜದಿಂದಿಳಿದು ಭೂಪರ
 ಸಭೆಯ ಮಧ್ಯದ ಸಿಂಹ ಪೀಠವನಡರೆ ದೇವರೊಳು |
 ಅಭವ ಜಿನಪತಿ ಮೆರೆವ ವಿಧದಿಂ
 ದಭಿನವ ಕ್ಷಿತಿಪಾಲ ನಿಚೆಯದೆ
 ಸುಭಗ ಜೀವಂಧರನು ರಂಜಿಸಿದನು ಸುತೇಜದಲಿ || ೧೪೨

ಅರಸ ಕೇಳಾ ಪರಿಯನಂದು
 ವರ್ತೆಯ ಭೂಮಿಪರಿಪ್ಪ ಮಣಿ ವಿ
 ಸ್ಫುರಿತ ಶುಭ ಮಂಟಪದ ಮಧ್ಯದಿ ಘೋಷವತಿಯೆಂಬ |
 ಮೆರೆವ ಮಣಿಮಯ ವೀಣೆಯನು ತಂ
 ದಿರಿಸಿ ಸುತ್ತು ವಿಪಂಚಿ ನಿಚೆಯವ
 ನೆರಹಿ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆಗಳಿಂದರ್ಚಿಸಿದರೊಲವಿನಲಿ || ೧೪೩

ಭಾಸುರದೊಳಾ ವೀಣೆಯನು ಧರ
 ಣೀಸುರರು ನೆರೆದರ್ಚಿಸಲು ಪರಿ
 ತೋಷದಿಂದಲ್ಲಗೆ ನಮಸ್ತ ಕಲಾ ವಿಶಾರದರು |
 ದೇಶ ದೇಶದ ಮಾಗಧರು ಪರಿ
 ಹಾಸಕಾರರು ವಾದಿಗಳು ಸುವಿ
 ಳಾಸದಿಂದೈತಂದು ಮುಸುಕಿತು ಚಾರು ಚಪ್ಪರವ || ೧೪೪

ಭಟರುಗಳು ವಿದ್ವಾನುಗಳು ವಾ
 ಕ್ಷುಯುತರು ಪಾಠಕರು ವಿಬುಧೋ
 ತ್ಕಟ ವಿಶಾರದರಮಳ ಗುಣಯುತರೆನಿವ ನಾಗರಿಕ |

ವಿಟವಿದೂಷಕ ಪೀಠಮರ್ಧನ
ನಟ ಗಮಕಿ ಗಾಯಕರು ಮಿಗೆ ನಂ
ಕಟಿಸಿ ಮೆರೆದುದು ಚಪ್ಪರದೊಳವನೀಶ ಕೇಳೆಂದ || ೧೪೫

ಧರಣಪತಿ ಕೇಳಾ ಮೇಲೆ ಸುರ ಕಿ
ನ್ನರ ಗರುಡ ಗಂಧರ್ವ ವಿದ್ಯಾ
ಧರ ಖಚರ ಕಿಂಪುರುಷ ಯಕ್ಷರು ಸಿದ್ಧ ಸಾಧ್ಯಾಳಿ |
ಎರ ಮನು ಗಣಾಧಿಪರು ಮೇಣ್ ಗಣ
ವರರು ತಾರಾ ಗ್ರಹ ಸುರಾಂಗನೆ
ಯು ವಿಲಾಸದಿ ನೆರೆದರೆಸೆವ ವಿಮಾನ ಪಜ್ಜಿಯಲಿ || ೧೪೬

ವರ ರಸ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಹಸ್ತಾ
ದ್ಯುರುತರಾಕ್ಷಿ ಪ್ರಸರದಾ ಪರಿ
ಪರಿಯ ಚಿತ್ರದ ಸಾತ್ವಿಕಾಂಗದ ಸುಗತಿ ವಿಭ್ರಮದ |
ಸ್ಥಿರ ವಿಷಮ ಸಮಕರಣ ಲಯ ಗತಿ
ತಿರುಪು ಕುಸುರಿ ಕಳಾಪಗಳಲಾ
ತರುಣಿಯರು ನರ್ತಿಸಿಯೆ ಮೆಚ್ಚಿಸಿದರು ಮಹಾ ಸಭೆಯ || ೧೪೭

ಲಲಿತ ವೀಣಾ ವಾದ್ಯ ರವ ಕೋ
ಮಲ ಮೃದಂಗ ಧ್ವನಿ ನಟ ಪ್ರಜ
ದುಲುಹು ತಾಳದ ಘೋಷ ಕಹಳಾರಾವ ಗೀತ ರವ |
ಸುಲಲಿತದಿ ನರ್ತಿಸುವ ಕಾಂತಾ
ವಳಿಯ ಕಂಕಣ ನೂಪುರ ಧ್ವನಿ
ಯೊಲವಿನಿಂದುರೆ ಮುತ್ತಿ ಮುನುಕಿತು ಚಾರು ಚಪ್ಪರವ || ೧೪೮

ಚಾರು ಸ್ವರ್ಗದ ಸಾಖ್ಯವೋ ಸಂ
 ಸಾರ ಫಲವೋ ವಿತತ ಕಾವ್ಯದ
 ಸಾರವೋ ನೂತನ ಲನತ್ಸು ಧೆಯೋ ರಸಾವಳಿಯ !
 ವಾರಿಧಿಯೊ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಸಾರಾ
 ಸಾರವೋ ತೂರ್ಯತ್ರಯದ ವಿ
 ಸ್ತಾರ ಮೇಳಾಪ ಪ್ರಸಾಖ್ಯವ ಹೊಗಳ್ವನಾರೆಂದ || ೧೪೯

ಇದು ವಿನಮದಮರೇಂದ್ರ ಶ್ರೀ ಜಿನ
 ಪದ ಕಮಲ ಪಟ್ಟರಣ ವಾಣೀ
 ವದನ ದರ್ಪಣ ಭೂಸುರೋತ್ತಮ ಬಸವಣಾಂಕ ಸುತ |
 ಚದುರ ಭಾಸ್ಕರ ರಚಿತ ಧರ್ಮ
 ಪ್ರದನ ಜೀವಂಧರನ ಚರಿತೆಯೊ
 ಇದು ಸೊಯಂಪರ ಮಂಟಪಸ್ತುತಿಯರಸಕೇಳೆಂದ || ೧೫೦

ಲಘು ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಪೀಠಿಕೆ

ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಕವಿ.—ಭಾಸ್ಕರನೆಂಬ ಕವಿಯು ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ, ರಾಜಪುರಿಯ ಸತ್ಯಂಧರ ರಾಜನ ಮಗನಾದ ಜೀವಂಧರನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕಾವ್ಯವು ವಾದೀಭ ಸಿಂಹನೂರಿ ಎಂಬ ಕವಿಯು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಇದೇ ಹೆಸರಿನ ಕಾವ್ಯದ ಕನ್ನಡ ಪರಿವರ್ತನೆಯೆಂದು ಭಾಸ್ಕರ ಕವಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ೧೮ ಸಂಧಿಗಳೂ ೧೦೦೦ ಪದ್ಯಗಳೂ ಇವೆ.

ಈ ಕವಿಯು ಜೈನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ಬಸವಾಂಕನ ಮಗನು, ಪೆನುಗೊಂಡೆಯ ಸ್ಥಳದವನು; ಈ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಶಕ ೧೩೪೫ರಲ್ಲಿ (ಎಂದರೆ, ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪೨೪ರಲ್ಲಿ) ರಚಿಸಿದಂತೆ ಕವಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಪದಿ.—ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರು ಪಾದಗಳೂ, ಪ್ರತಿ ಅರ್ಧಪದ್ಯದ ಮೂರು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧೪, ೧೪, ೨೩ ಮಾತೃಗಳೂ ಇವೆ. ಪ್ರತಿ ಅರ್ಧಪದ್ಯದ ಕಡೆಯ ಪಾದದ ಕಡೆಯ ಅಕ್ಷರವು ಲಘುವಾಗಿದ್ದರೂ ಗುರುವನ್ನಾ ಗೆಣಿಸಬೇಕು.

ಪೂರ್ವ ಕಥಾ ಸೂಚನೆ.—ಜಿನ ಭಕ್ತನಾದ ಮಗಧೇಂದ್ರನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಒಂದು ದಿನ ವಿಪುಳಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿರುವ

ಜಿನ ಪುಣ್ಯಭೂಮಿಗೆ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಹೋಗಿ ಜಿನಪತಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಸುಧರ್ಮ, ಗೌತಮ ಮೊದಲಾದ ಗಣಧರರನ್ನು ಪಂದಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತೇಜೋಮಯನಾದ ಒಬ್ಬ ಮುನಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಗೌತಮನನ್ನು ಕುರಿತು, “ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವುದು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಕರ್ತವ್ಯವು ; ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಈ ದೇವನು ತಪವನ್ನಾಚರಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು ? ” ಎಂದು ಕೇಳುವನು. ಅದಕ್ಕೆ ಸುಧರ್ಮ ಗಣಧರನು, “ ಈ ತಪಸಿಯು ದೇವನಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯನು ” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ದೊರೆಯು ಆತನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡುವನು. ಸುಧರ್ಮನು ಇಂತೆಂದು ಹೇಳುವನು :—

(ಸಂಧಿ ೨) ಲವಣ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪವೂ, ಅದರ ನಡುವೆ ಮಂದರ ಪರ್ವತವೂ, ಅದರ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆರ್ಯಖಂಡವೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಮಾಂಗದ ದೇಶವೂ ಅದರ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ರಾಜಪುರಿಯೂ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವುವು. ಆ ಪುರದಲ್ಲಿ ಆ ದೇಶದ ದೊರೆಯಾದ ಸತ್ಯಂಧರನು ವಿಜಯಾವತಿಯೆಂಬ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಸುಖಿಸುತ್ತಿರುವನು.

(ಸಂಧಿ ೩) “ ಈ ಸತ್ಯಂಧರ ರಾಜನು ಅಕಾರಣವಾಗಿ ಪೂರ್ದದ ಮಂತ್ರಿವರ್ಗವನ್ನು ತೊರೆದು ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನೆಂಬವನನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಈ ದುಷ್ಟನ ಸಂಗದಿಂದ ಕಾಲ ವಶನಾದನು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಗೌತಮ ಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಗಧ ನೃಪಾಲನು, “ ಅಯ್ಯಾ, ಗೌತಮ ಮುನಿಯೇ ! ಪರಿಣತನಾದ ಸತ್ಯಂಧರನು ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನೆಂಬವನಿಗೆ ಅನುಚಿತವಾಗಿ ಮಂತ್ರೀಶ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಏಕೆ ಕಟ್ಟಿದನೆಂಬ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು

ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು ” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ ಮುನಿ ಇಂತೆಂದನು :—

ಸತ್ಯಂಧರನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಆತನ ರಾಜಧಾನಿ ಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನು ಸೌದೆಯನ್ನು ತಂದು ಮಾರಿ ಹೊಟ್ಟೆಹೊರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನು ಒಂದು ದಿನ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸೌದೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ಕಾಡಿನಿಂದ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಂದು ವೇಶ್ಯ ರತ್ನವಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಸುನೆಯ ಮುಂದೆ ಆ ಹೊರೆಯನ್ನಿಳಿಸಿ ಬಹಳ ಆಯಾಸದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಕುಸಿದು ಬೀಳುವನು. ಇದನ್ನು ಆ ವೇಶ್ಯೆಯೂ ಅವಳ ವಿಟನೊಬ್ಬನೂ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಿಂದ ನೋಡುವರು. ಆ ವೇಶ್ಯೆಯು, ಇವನಂತೆ ಕಷ್ಟ ಪಡುವವರು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ನಲು, ಕುಚೇಷ್ಟೆಗಾರ ನಾದ ಆ ವಿಟನು ನಗುತ್ತ, “ಇವನು ನಿನ್ನನ್ನು ವರಿಸಲು ಬಂದಿರುವನು” ಎನ್ನುವನು. ಆ ವೇಶ್ಯೆಯು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹಳ ಹೇಸಿ, ತನ್ನ ವಿಟನನ್ನು ಜರೆದು, ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನನ್ನು ಅಣಕಿಸಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಉಗುಳುವಳು. ಹೀಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿ ಅವರು ಹಾಸ್ಯದಿಂದ ನಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನು ನಾಚಿ ಮನ ನೊಂದು, ಈ ವೇಶ್ಯೆಯೊಡನೆ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಭೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಆಲೋಚಿಸುವನು ; ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೌದೆಯನ್ನು ತಂದು ಮಾರಿ, ಆ ವೇಶ್ಯೆಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾವಿರ ಹೊನ್ನಿನ ಒತ್ತೆಯ ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸುವನು.

ಒಂದು ದಿನ ಇವನು ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಚೈತ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಮುನಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಹಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ತನ.

ಗೊಂದು ಸುವ್ರತವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ಆ ಯತಿಗಳು, “ಮಗನೇ! ನೀನು ಪಾರ್ಣಾಮಿಯ ದಿನ ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ ಕೂಡಬೇಡ; ಈ ಸುವ್ರತವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸದೆ ನಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾ” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನು ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುವನು. ಕೆಲವು ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ, ನಾನಾ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸಿ, ತಿಳಿದವರಿಂದ ವಿಟ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿತು, ಒಂದು ದಿನ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಸೂಳೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಅವಳ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸುವನು. ಚೇತಿಯರು ಒಂದು ಅವನಿಂದ ಒತ್ತೆಯ ಹಣವನ್ನು ಪಡೆದು ಅವನನ್ನು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಣಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸುವರು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತುಗಳಿಂದ, ಆ ದಿನ ಪೂರ್ಣಮೆಯೆಂದು ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನಿಗೆ ತಿಳಿಯಬರಲು, ಅವನು ಮನಸ್ಸಿನಲಿ, “ಮುನಿಗಳು ನಿಯಮಿಸಿದ ವ್ರತವು ಕೆಡದಂತಾಯಿತಲ್ಲಾ! ನನ್ನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೇವರಿರುವನು” ಎಂದು ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು, “ಈ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟಾಗಲೇ ಇವಳೊಡನೆ ಕೂಡ ಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು ಸಂದಿತು; ಈ ಅಲ್ಪ ಸುಖಕ್ಕೆ ನಾನು ಮನವಿತ್ತರೆ ಗುರುವಿನಿಂದ ಪಡೆದ ವ್ರತವು ಕೆಟ್ಟು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು; ಆದುದರಿಂದ, ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಗೆದ್ದು, ಈ ಸೂಳೆಯ ಮೋಹಕ್ಕೊಳಗಾಗದೆ ಇರುವೆನು” ಎಂದು ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿ ಮೌನದಿಂದ ಮುಸುಕಿಟ್ಟು ಮಲಗುವನು. ಸೂಳೆಯು ಒಂದು ಇವನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹಳ

ಬೆರಗಾಗಿ, “ ಇವನಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಪಡೆದು ಇವನೊಡನೆ ನಾನು ಕೂಡದಿದ್ದರೆ ಮಹಾಪಾತಕಿಯಾಗುವೆನು ” ಎಂದು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಸಫಲವಾಗದೆ, ಮೈಮರೆತು ಮಲಗಲು, ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಹೊರಟು ಹೋಗುವನು.

ನೂಳೆಯು ಎಚ್ಚತ್ತು ನಲ್ಲನನ್ನು ಕಾಣದೆ, ಕೆಚ್ಚಿನೆಂದು, ದೊರೆಯಾದ ಸತ್ಯಂಧರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಇಂತಹ ಅಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ತಾನಿದುಪರೆಗೂ ಕಾಣೆನೆನ್ನುವಳು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ದೊರೆಯು ನಗುತ್ತ, ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿಸಿ, ಒಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆರೆಯಿಸಿ, ಆ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕುರಿತು, “ ಈ ರಾತ್ರಿ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದವನ ಗುರುತನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ, ತೆರೆದಿರುವ ಊರದಾಗಿಲ ಬಳಿ ನೀನು ನಿಂತಿದ್ದು ಅವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಡುವಾಗ ಅವನ ಸೆರಗನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ದಿನ ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಗಂಡುಸರಿದ್ದರೆ, ಅವರನ್ನು ದಂಡಿಸುವೆನೆಂದು ಸಾರಿಸಲು, ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಗೆ ಹೊರಡುವರು. ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಇದನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ತನ್ನ ವಿಟನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕೊಡಲಿಯನ್ನೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಗ್ಗವನ್ನೂ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಂಬಳಿಯನ್ನೂ ಧರಿಸಿ, ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನನ್ನು ಹಿಡಿದು ದೊರೆಯ ಬಳಿಗೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುವಳು. ದೊರೆಯು ಅವನನ್ನು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ, ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನು ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹಳಿಯುವನು. ದೊರೆಯು ಅಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು, ಅವನ

ಧೈರ್ಯಕ್ಕೂ ಚಲಕ್ಕೂ ಮೆಚ್ಚಿ, ಮುಂದಕ್ಕೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸದೆ, ಕೂಡಲೆ ಅವನಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟುವನು.

(ಸಂಧಿ ೪) ಸತ್ಯಂಧರನು ಮಹಾ ವಿಷಯಲಂಪಟನಾಗಿ, ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದೆ, ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅವನಿಗೊಪ್ಪಿಸುವನು. ಇತರ ಮಂತ್ರಿಗಳು ವ್ಯಸನದಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗುವರು. ಒಂದು ದಿನ ಸತ್ಯಂಧರನ ರಾಣಿಯು ಬಂದು, ಮುರಿದುಬಿದ್ದಿದ್ದ ಒಂದು ಅಶೋಕ ವೃಕ್ಷವು ಚಿಗುರಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಹೂಮಾಲೆಗಳು ಹೊರಟಂತೆ ಹಿಂದಣ ರಾತ್ರಿ ತನಗೆ ಕನಸುಬಿದ್ದಿತೆಂದು ಹೇಳಿ, ಅದರ ಫಲವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ದೊರೆಯನ್ನು ಕೇಳುವಳು. ಅದಕ್ಕೆ ದೊರೆಯು, ಆಕೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟುವನೆಂದೂ, ಆ ಮಗನಿಗೆ ಎಂಟು ಮಂದಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುವರೆಂದೂ ತಿಳಿಸುವನು ಅಶೋಕ ವೃಕ್ಷವು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದುದರ ಫಲವೇನೆಂದು ರಾಣಿಯು ಬಹಳ ವ್ಯಸನದಿಂದ ಕೇಳಲು, ದೊರೆಯು ತನಗೆ ತಿಳಿಯದೆಂದು ಹೇಳಿ, ತನಗುಂಟಾಗುವ ಕೇಡನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಿ ವ್ಯಥೆ ಪಡುವನು ; ಚಿಂತಾ ಭರದಿಂದ ಮೂರ್ಛೆಹೊಂದಿದ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಸಂತೈಸಿ ಆಕೆಯೊಡನೆ ಎಂದಿನಂತೆ ಸುಖ ಸಲ್ಲಾಪಗಳನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿರುವನು.

ಕಾಲ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿಜಯಾವತಿಯು ಗರ್ಭವನ್ನು ಧರಿಸುವಳು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ದೊರೆಯು ಆಕೆಯ ಕನಸಿನ ಫಲವು ತೋರಿದುದನ್ನರಿತು ವಿಚಾರಪರನಾಗಿ, ದೇಶವು ಕ್ರೂರ ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನ ವಶವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಆಕೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಮಗನಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ದೊರೆಯುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು,

ತನ್ನ ವಂಶವನ್ನಾದರೂ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಆಲೋಚನೆಯಿಂದ, ಒಂದು ಕೇಕೀ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಬಹಳ ಕಾಶಲದಿಂದ ಮಾಡಿಸುವನು. ಆ ಯಂತ್ರವು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಮರಳಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಅಳವಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ತಾನೂ ಸಕಲ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆಕೆಗೆ ಪುಂಸವನಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವನು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಮಯೂರ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಆಕೆಯೊಡನೆ ಸರಸ ಸಲ್ಲಾಪಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ ಆಕೆಯ ದುಃಖವನ್ನು ಮರೆಯಿಸಿ, ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನಿಗೊಪ್ಪಿಸುವನು. ದುಷ್ಟನಾದ ಈ ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನು ಆ ರಾಜ್ಯದ ಸಕಲ ಮಹೀಪತಿಗಳನ್ನೂ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಭಟರು ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಉಪಾಯದಿಂದ ತನ್ನ ವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತಾನೇ ದೊರೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯಿಂದ, ದೊರೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದಾಲೋಚಿಸಿ, ಇತರ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಕೇಳದೆ, ಮದನನೆಂಬವನಿಗೆ ಚತುರಂಗ ಬಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟು ದೊರೆಯ ವಧೆಗಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವನು. ದೊರೆಯು ಕಂಗೆಟ್ಟು, ತಾನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪನ್ನರಿತು, ಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಅವನನ್ನೆದುರಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಆಗ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ದುರ್ದಶೆಯನ್ನಾಲೋಚಿಸಿ, ಕೇಕೀ ಯಂತ್ರವನ್ನು ತರಿಸಿ, ಆಕೆಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಕೀಲನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ಆ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು, ದೊರೆಯು ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಬಹಳ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ, ಕೊಲೆ

ಗೆಲಸವು ಹೇಯವೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿ, ಸಂಸಾರವನ್ನು ಜರೆದು,
 ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ರಣರಂಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರಸಂನ್ಯಾಸ
 ಮಾಡಿ, ಪದ್ಮಾಸನವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಯೋಗ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ
 ಕುಳಿತು, ಸಂಸಾರವನ್ನು ಕಳೆದು, ದಿವ್ಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆಯು
 ವನು. ಪ್ರಾಣವಿಲ್ಲದ ದೊರೆಯ ಶರೀರವನ್ನು ಕಂಡು ಅರಿ
 ಭಟರು ಆ ಶವವನ್ನು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕೆಡಹುವರು.

—————

ಪೂರ್ವ ಕಥಾ ಸೂಚನೆ

(ಸಂ.) = ಸಂಸ್ಕೃತ ; (ದ್ವ.) = ತದ್ವಚ.

೧. ನೃಪೇಂದ್ರ ಚಂದ್ರ ಗೆ—ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನಿಗೆ; ಅಜೇಯನೆನಿಸಿಪ—ಯಾರಿಂ
ದಲೂ ಸೋಲಿಸಲಾಗದ ; ಸುಧರ್ಮ ಮುನಿಪನು—ಸುಧರ್ಮ
ನೆಂಬ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನು ; ವಾಯಿಯಿಂದ—ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ(1);
ಅರುಹು—ಹೇಳು.
೨. ರಾಜರಾಜನ ಪುರ—ಕುಬೇರನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಅಲಕಾವತಿ ;
' ರಾಜಪುರಿ ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪಟ್ಟಣ ; ಮಹಿ—ಧೂಮಿ ; ರಾಜ
ಮಣಿ—ರಾಜರಲ್ಲ ರತ್ನ ಪ್ರಾಯನಾದ ; ಒಲವು—ಪ್ರೀತಿ.
೩. ಹವಣು—(ಪ್ರಮಾಣ, ಸಂ.), ಯೋಗ್ಯತೆ; ತೆರನ—ರೀತಿಯನ್ನು.
೪. ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರ —(ಕಾಷ್ಠ—ಸೌದೆ; ಕಾಷ್ಠಗಾರ ?); ಸುರ ಪುರವ
ಎಯ್ದದನು—(ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದನು), ಸತ್ತನು.

ಐದನೆಯ ಸಂಧಿ

ಸೂಚನೆ|| ವನ—ಕಾಡು; ವಣಿಕ್—ವೈಶ್ಯ; ವಿಶಾರದ—ಪಂಡಿತ.

೧. ನಾಕ ಸ್ಮೀ—ಅಪ್ಸರ ಸ್ಮೀ ; ನೆರೆಯೆ—ಸೇರಲು ; ಪರಿಜನ—ಸುತ್ತು
ಲರುವ ಬಂಧುಗಳೂ ಮಿತ್ರರೂ ; ಐಶ್ವರಿಯು—' ಐಶ್ವರ್ಯ ' ಎಂಬ
ಪದದ ಅಪಧ್ರಂತ ರೂಪ ; ಆರೆಗಳಿಗೆಗೆ ಐಶ್ವರಿಯ ಸಂಪ
ದವು ಅವನಿಶ ಸಹಿತ ಅಳಿದುದು ; ಸುಡಲೆಂದ—(ಸುಡಲೆಂದ),
' ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ ' ಎಂಬ ಅರ್ಥ.
೨. ಪುರುಷರೂಪು ಇಂದು ಉರಿದುಹೋದುದು ; ಅಗಲತ್ತು—(ಅಗ
ಲತು), ಬಿಟ್ಟುಹೋಯ್ತು ; ಕಲ್ಪ ಕುಜ—ಬೇಡಿದುದನ್ನು
ಕೊಡುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಂತಿದ್ದ (ದೊರೆಯು); ಒರಗಿತು—ಬಿದ್ದಿತು;
ಚೂಡಾ ರತ್ನವು (ಶಿರೋಧೂಷಣವು) ಇಂದು ಒಡೆದು ಉರಳಿ
ದುದು ; ಅಳಲಿತು—ದುಃಖಪಟ್ಟಿತು.

೩. ಹರನ (ಈಶ್ವರನ) ಸಮಂ, ಅಮರೇಂದ್ರನ ಎಣಿ ; ಮುರಹರ—
(ಮುರಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದ) ವಿಷ್ಣು ; ಜಯಂತನ—ಇಂದ್ರನ
ಮಗನ ; ಭಾಸ್ಕರ—ಸೂರ್ಯ ; ಮೃಗಾಂಕ—(ಜಿಂಕೆಯನ್ನು
ಗುರುತಾಗುಳ್ಳ) ಚಂದ್ರನ ; ಪಿತಾಮಹನ—ಬ್ರಹ್ಮನ ; ಸಮ,
ಎಣಿ, ಪಾಟ, ಒರೆ, ಜೋಡು, ನಿಭ, ಸರಿ, ಈಡು—ಇವೆಲ್ಲವೂ
ಒಂದೇ ಅರ್ಥದ ಪದಗಳು ; ಹುಲು—(ಹುಲ್ಲಿಗೆ ಸಮಾನ
ರಾದ), ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ.
೪. ಹರ್ಮ್ಯ—ಉಪ್ಪರಿಗೆ ; ವಿಲೋಲ—ತೂಗಾಡುತ್ತಿರುವ ; ಹೆಂಸಾ
ವಳಿಯ ತಲ್ಪ—ಮೃದುವಾದ ಹೆಂಸೆಯ ತುಪ್ಪುಳಿಸಿಂದ ಮಾಡಿದ
ಹಾಸಿಗೆ ; ಅವಳಿ—ಸಮೂಹ ; ಕಳ—ಯುದ್ಧಭೂಮಿ ; ಭೂತ—
ಪಿಶಾಚ ; ಹರಳು—ಕಲ್ಲಿನ ಚೂರು.
೫. ಸುದತಿ—(ಅಂದವಾದ ಪಲ್ಲಗಳನ್ನುಳ್ಳವಳು, ಸ್ತ್ರೀ), ಹೆಂಡತಿ ;
ಕೂಡಿ (ಒಡನೆ) ಇಂದು ಅರಸ ; ಅಪರಾಹ್ಣ—ಮಧ್ಯಾಹ್ನ
ನಂತರದ ಹಗಲು ; ವಿಧಿ—ಅದೃಷ್ಟ, ಹಣೆಯ ಬರೆಹ ; ಲೋಟ—
ಅತ್ಯಾಸೆ ; ಮಾಯಾ—ಮೋಸ ; ಮದ—ಅಹಂಕಾರ ; ಜಗವು
ಏಕೆ ಒಂದಿ (ಕೂಡಿ) ಇಹುದು ?
೬. ಕೆಲರು ಅಮಾತ್ಯರು ಇವನು ಬಳನು ಎಂದು ತಿಳುಹೆ ; ಅರಿದರಿ
ದು—ತಿಳಿದು ತಿಳಿದೂ ; ಇಳೆಯೆಸಗಿ—ರಾಜ್ಯವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ ;
ನೆರೆ—ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ; ವಿಷ ಮೇಲಪ್ಪುದು—ವಿಷವು ಹೆಚ್ಚುವುದು ;
ಅಂತೆ ಆ ಬಳರ (ನೀಚರ) ಸಾಕಿದ ನೈಪರಿಗೆ ಇನಿತು (ಇಷ್ಟೇ)
ಎಂದು.
೭. ಕೊಂಡು ಉಯ್ದು—ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ; ತರುಣಿ—(ಸ್ತ್ರೀ),
ವಿಜಯಾವತಿ ; ಅರೈದು—ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ.
೮. ವಿಬುಧ ಜನ—ಪಂಡಿತರಿಗೆ ; ಮಂದಾರ—(ಕಲ್ಪ ವೃಕ್ಷದಂತಿರುವ
ವನು), ಕೇಳಿದುದನ್ನು ಕೊಡುವವನು ; ಗಂಭೀರ ಪಾರಾವಾರ
(ಸಮುದ್ರ)—ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರನಾದವನು ; ಕಾಂತ—

ಪ್ರಿಯ ; ರಸಿಕ—ಸಾರ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳವನು ; ಸುಭಗ—ಪುಣ್ಯವಂತ ; ಧೀರ ಉದಾರ ; ನವ್ಯ—(ಅಪೂರ್ವ ವಾದ), ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ; ಹಂಬಲಿಸು—ವ್ಯಥೆಪಡು ; ಹರಿಣ—ಜಿಂಕೆ.

೯. ಮಗ್ಗು—(ಕುಂದು), ಕಾಣದೆ ಹೋಗು ; ಸಿರಿ—ಶ್ರೀ (ಸಂ.), ಐಶ್ವರ್ಯ ; ಸಪ್ತಾಂಗ—ಒಡೆಯ, ಮಂತ್ರಿ, ಸ್ನೇಹಿತರು, ಭಂಡಾರ, ರಾಷ್ಟ್ರ, ಕೋಟಿ, ಸೈನ್ಯ—ಇವು ಏಳೂ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಂಗಗಳು ; ಸಂದೋಹ—ಸಮೂಹ ; ಅಗಲಿತು—ಬಿಟ್ಟುಹೋಯಿತು ; ವಿಭವ—ಮಹಿಮೆ.

೧೦. ತರುಣಿಯ ; ಅಕ್ಕಿ—ಅಳು ; ಸರ—(ಸ್ವರ, ಸಂ.), ದನಿ ; ಬಳಿವಿಡಿದು—ಅನುಸರಿಸಿ, ಬರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ; ಭೀಕರ—ಭಯಂಕರವಾದ ; ನಿವಹ—ಗುಂಪು ; ಒಲಿದು—ಅಸಕ್ತಿಯಿಂದ ; ಮೋಹ—(ಅವಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ವಾದ) ಅಪೇಕ್ಷೆ ; ಭೂವರನ ಕೇಳಿದಳು—ದೊರೆ ಎಲ್ಲರೂವ ನೆಂದು ಕೇಳಿದಳು ; ಪಿಯೋಗ ವಿಕಳ—(ತನ್ನಿಂದ) ಅಗಲಿತು ; ವೃದ್ಧರಿಂದಂಟಾದ ಮನೋವೃಥೆ.

೧೧. ರಘೂದ್ವಹ—(ರಘುಕುಲೋತ್ತಮನಾದ) ರಾಮ ; ಕಂಡವನು—ಕಂಡದುದನ್ನೆಲ್ಲ ; ತರುಣಿಯನು—(ಯುವತಿಯನ್ನು), ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ; ಬೆಸಗೊಂಡನೆನಲು—ಕೇಳಿದನು ಎಂದರೆ ; ತರಳ—ಚಂಚಲ, ಮನಸ್ಸು ಸ್ತಿಮಿತವಾಗಿಲ್ಲದವಳು ; ಮುಗ್ಧೆ—ಏನೂ ತಿಳಿಯದವಳು ; ಮರಳಹುದು—ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮೆಗೊಳ್ಳುವುದು.

೧೨. ಕೇಕೀ ಯಂತ್ರ—ನವಿಲನಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಅಕಾಶಗಮನದ ಯಂತ್ರ ; ಅಲಘು—(ನಣ್ಣದಲ್ಲದ), ದೊಡ್ಡದಾದ ; ಕಂಗೆಟ್ಟು—(ಕಣ್ಣು ಕೆಟ್ಟು), ವ್ಯಥೆಪಟ್ಟು ; ಹಳುವ—ಕಾಡು ; ನಿಳಯ—ಮನೆ ; ಉಳಿ—ಬಿಡು ; ಬಳಿ—ಸಮೀಪ ; ವನದಲ—ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ; ಅಂತರಿಸು—ಒಳಗೆ ಹೋಗು ; ವಿಕಳ—ವೃಥೆ.

೧೩. ಲಲನೆ—ಸ್ತ್ರೀ ; ದೇಹಗಳ ಬೇರುಂಟೆ—ಹೆಂಡಿತಿಯು ; ಗಂಡನ ನೆರಳಿನಂತಿರುವವಳಲ್ಲವೆ ? (ಎಂದರೆ, ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನೊಡನೆಯೇ ಇರತಕ್ಕವಳು) ; ಇಳೆಯ ಪತಿ—ಭೂಪನೇ ! ಬರಿದೆ—ಸುಮ್ಮನುಮ್ಮನೆ, ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ; ನೀನು ಇಂತು ಬಿಡಲು (ಬಿಟ್ಟರೆ) ತನಗೆ ಅನು(ಪ್ರಾಣ) ತೊಲಗದಿಹುದೇ ?
೧೪. ಹಳುವ—ಕಾಡು ; ಅಂ ; ಅರಸೆ—ಹೆಡುಕುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ; ಮೆಳೆ—ಪೊದರು ; ಕುಂದೆ—ಕೊರತೆಯೇನು ? ಅಹಿತವೆನಗಿದೊಡೆ—ಅಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ; ಉಳಿವುದುಚಿತವೆ—ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡುವುದು ನ್ಯಾಯವೆ ? ಬರಿದೆ—ಅಕಾರಣವಾಗಿ ; ಸೆಳಸು—ಸೆಣಸು, ಕೋಪ.
೧೫. ಪುರಃಷ—ಪತಿಯೇ ! ಮಾರುತ ಗಿರಿಕೆನಲು—ಗಾಳಿಯಿಂದ ಗಿರಕ ಎಂದು ಶಬ್ದವಾದರೆ ; ಉರುತರದಿ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ; ವಿಪಿ ನಾಂತರ—ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯೇ ; ಪತಿಯು—ಪತಿಯನ್ನು.
೧೬. ನಟ್ಟಡವಿ—(ನಡು+ಅಡವಿ), ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯೇ ; ಮೈರಿ ಪರಟ್ಟ —ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನಂತಿರುವವನೇ (ಎಂದರೆ, ಮೃತ್ಯು ಪ್ರಾಯನು) ; ನೆರೆ ಬಿಟ್ಟು—ಒಡನಿರದೆ ; ಪದವೆಂತಿದ್ದು—ಕಾಲು ಹೇಗೆ ಬಂದಿತು ? ಪದ—ಪಾದ ; ನಿಟ್ಟಿಗೊಂಡು ಅಗಲಿಸಿತು—(ದೈವವು) ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನನಗಿರುವ ಪ್ರೇಮಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ಬೇರೆಮಾಡಿತು ; ನಿಟ್ಟಿ(ಧ್ವ.) ; ನಿಷ್ಕಾ (ಸಂ.) ; ಮೈದೋರಿ—ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು.
೧೭. ಕರಿಯೆ—ಅನೆಯೇ ! ಕರಿಪತಿ ಯಾನನನು—ಗಜಶ್ರೇಷ್ಠವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಸವಾರಿಮಾಡುವವನನ್ನು ; ಹರಿ—ಸಿಂಹವೇ ! ; ಹರಿಸಹಸ್ರ ಬರಾನ್ವಿತನ—ಸಾವಿರ ಸಿಂಹಗಳ ಬಲದಿಂದ ಕೂಡಿದವನನ್ನು ; ವಿಕ—ಕೋಗಿರಿಯೇ ! ವಿಕಾಳಾಪ—ಕೋಗಿರಿಯಂತೆ (ಮನೋಹರವಾಗಿ) ಮಾತನಾಡುವವನು ; ಚಕ್ರವೆ—ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಯೇ ! ; ಚಕ್ರಧರ ನಿಧನ—(ಚಕ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ) ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಮಾನನನ್ನು ; ಹರಿಣ—ಜಿಂಕೆಯೇ ; ಹರಿಣಾಂ

ಕಾಸ್ಯ—(ಜಿಂಕೆಯ ಗುರ್ತುಳ್ಳ) ಚಂದ್ರನಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳವನು;
ಭಾಸುರ ಶುಕ—(ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ) ಅಂದವಾದ ಗಿಣಿ;
ಶುಕ ವಾಣಿ—(ಗಿಣಿಯ ಮಾತುಗಳಂತೆ) ಇಂಪಾದ ಮಾತು
ಗಳನ್ನಾಡುವವನು; ವಿಸ್ತರದಿ—ಚೆನ್ನಾಗಿ.

೧೮. ತಿಲಕ—ತಿಲಕ ವ್ಯಕ್ತವೇ!; ತಿಲಕ—ಶ್ರೇಷ್ಠ; ಅರ್ಜುನ—
ಮತ್ತಿಯ ಗಿಡ; ದೋರ್ಬಲ—ತೋಳಿನ ಬಲದಲ್ಲಿ; ಷಿಠಾರ್ಜುನ
ನನು—ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಮೀರಿಸಿದವನನ್ನು; ಸುಕೇತಕಿ—ಒಳ್ಳೆ
ಯ ಕೇದಿಗೆಯ ಗಿಡವೇ! ವಿಜಯ ಕೇತನ—ವಿಜಯಧ್ವಜ
ವುಳ್ಳವನು (ಎಂದರೆ, ಯಾವಾಗಲೂ ಜಯಶಾಲಿಯಾದವನು)
ಕಂಕಲಿ ದ್ರುಮ—ಅಶೋಕ ವೃಕ್ಷ; ಕಂಕಲಿ—(ಬಂಕರಿ?),
ಉಂಗುರಗೂದಲು ಉಳ್ಳವಳು; ಅಳಿಕುಳಾಳಕೆ—ತುಂಬಿಗಳ
ಗುಂಪಿನಂತೆ ಕಪ್ಪಾಗಿರುವ ಮುಂಗುರುಳುಳ್ಳವಳು; ತರು—ಗಿಡ.

೧೯. ಇನಿಯ—(ಪ್ರಿಯ), ಪತಿ; ವಿಯೋಗಾಂತರದಿ—ಅಗಲಿರುವ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ; ನೆರೆ—ಹೆಚ್ಚಾಗಿ; ಕಂಡರನು—ಕಂಡು ಕಂಡವರ
ನ್ನು; ಸರಿ—ಹೋಗು; ತತ್ಪ್ರೇತಾವನಿ—ಅ ಸುಡುಗಾಡು.

೨೦. ವಿತಾನಮಯ—ಮೇಲ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ; ಮಂದಿರ—
(ಮನೆ), ಅರಮನೆ; ಅಬಲೆಯರು ಅಂಪ್ರಗಳ ವಿಸ್ತರದೊಳು
(ಚೆನ್ನಾಗಿ) ಒತ್ತಲು; ಅಂಚೆವಾಸು—ಹಂಸಗಳ ತುಪ್ಪಳಿನಿಂದ
ಮಾಡಿದ ಹಾನಿಗೆ; ನೆಣ—ಕೊಬ್ಬು.

೨೧ ಓರಾಡು—ಈಜಾಡು; ಕಂ ಬು ಕಂ ಧ ರೆ—ಶಂಖದಂತಿರುವ
ಕೊರಲುಳ್ಳವಳು; ಎಣಿ—ನಮ.

೨೨. ಸಾರ—ಉತ್ತಮವಾದ; ಚಂದ್ರೋಪಲ—ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆ;
ರಮ್ಯಾಗಾರ—ಮನೋಹರವಾದ ಮನೆ; ಅವತಾರಿನದೆ—
(ಅವತರಿಸದೆ). ಹುಟ್ಟದೆ; ಉದಿಸು—ಹುಟ್ಟು; ಕಂದ—
ಬಾಲನೇ! ಚಾರು—ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವ; ಬಸಿರು—ಹೊಟ್ಟೆ;
ಬಾರದೆ ಅತಿ ಪಾಪಾನ್ವಿತಗೆ (ಪಾಪದಿಂದ ಕೂಡಿದವಳಿಗೆ).

೨೩. ಜಠರ—ಹೊಟ್ಟೆ ; ಅವ ಅಂದದಲ (ರೀತಿಯಲ್ಲಿ) ; ಬಿರುಗಾಳಿ
 ಗಳಿಗೆ—ಬಿರುಸಾದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಮರೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ;
 ಉಯ್ಯನು—ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲ ; ಮುಂ ಡಾ ಡು—
 ಮುದ್ದಾಡು ; ನಂದನ—ಮಗ.
೨೪. ಸರಸಿಜಾಂಬಕಿ—ಕಮಲ ನೇತ್ರ ; ಮರುಗು—ವ್ಯಥೆಪಡು ;
 ಉರುತರದಿ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ; ತದ್ಧಾತ್ರಿ ವೇಷದಿ—ಆ (ಆಕೆಯ)
 ದಾದಿಯ ರೂಪಿನಿಂದ ; ಅಬಲೆ—ವಿಜಯಾವತಿಯು ; ಹರಣ—
 ಪ್ರಾಣ (ಸಂ.) ; ಧಾತ್ರಿ. (ಸಂ.) , ದಾದಿ (ಧ್ವ.) ;
೨೫. ಆಳಲಬೇಡ—ವ್ಯಥೆಪಡಬೇಡ ; ರೇಖಾಳಿ—ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿಯು
 ಗೆರೆಗಳ ಸಾಲು ; ತಾನು ಇವನು ; ನೀಲ ಕುಂತಲೆ—ಕಪ್ಪು
 ತಲೆಗೊದಲುಳ್ಳವಳು ; ಅರುಹು—ಹೇಳು.
೨೬. ಇರಲ—ಇರಬಾರದು ; ಆತನಿಂದ ಇಳಿಗೆ ಅರಸು ಅಹನು ;
 ಬೇಡನಬೇಡ—‘ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಡ ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ
 ಬೇಡ ; ಆಕೆಯ ತಿಳುಹೆ—ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಸಲು.
೨೭. ಆರಸಿ—ರಾಣಿ ; ಹಣೆ ಹಣೆಯ ಹೊರಿಸಿ—ಹಣೆಯಮೇಲೆ ತನ್ನ
 ಹಣೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ; ಮಣೆ ಮುದ್ದಿಕೆ—ವಜ್ರದುಂಗುರ ; ತೊಲಗಿ
 ದಳು—ಹೋದಳು ; ಬಾಹೆ—ಬಾಹ್ಯ (ಸಂ.) , ಅಲ್ಲಿಂದ
 ಹೊರಗೆ.
೨೮. ಅವತರಿಸಿದ—ಹುಟ್ಟಿದ ; ಆತ್ಮಜನು—ಮಗ ; ಸುವ್ರತಾಖ್ಯ—
 ಸುವ್ರತನೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ; ನಿರಾಯುಷ್ಯರೇಕೆ—ಆಯುಸ್ಸಿಲ್ಲ
 ದವರು ಏಕೆ ಆಗುವರು ? ಕರ್ಮ ವಶ—ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ
 ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮದ ಅಧೀನ.
೨೯. ತಳೆದು—(ಹೊಂದಿ) , ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ; ಅರಸೆ—
 ಹುಡುಕಿದರೆ ; ಕೈವಶವಪ್ಪನು—ದೊರೆಯುವನು ; ಪ್ರೇತಾವನಿ
 —ಸುಡುಗಾಡು ; ದೋರ್ವಲನು—ಧುಜ ಬಲವುಳ್ಳ ಆ ವೈಶ್ಯ
 ನೃಪನು ; ಒಲಿದು—ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ; ಸತಿ—ದಾದಿಯ ವೇಷ
 ದಿಂದಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀ.

೩೦. ವಣಿಕ್‌ವರ—ವೈಶ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠ ; ತತ್—ಆ ; ಪ್ರೇತಾವನಿ—
(ಹೆಣಗಳ ಭೂಮಿ) ; ನಿರ್ಧನ—(ಹಣವಿಲ್ಲದ) ಬಡವನು ;
ಮಣಿ—ವಜ್ರ ; ಕಾವು ಕಾವಿಂದ—ಕಾವ್ ಕಾವ್ ಎಂದು ;
ಅಳುತಲು ; ದಿಶಾವಳಿ—ದಿಕ್ಕುಗಳ ಸಾಲು.
೩೧. ಪರುಷ—ಸ್ವರ್ಶವೇದಿ, (ಮುಟ್ಟಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಚಿನ್ನ
ವನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ವಸ್ತು) ; ಕೌಸ್ತುಭ—ವಿಷ್ಣುವಿನ
ಎದೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಆಭರಣ ; ನವ—(ಹೊಸ), ಹೊಳೆಯುತ್ತಿ
ರುವ ; ಕಡವರ—ಚಿನ್ನ ; ಬಿಂಬ—(ಚಂದ್ರ)ಮಂಡಲ ;
ನವ—ಅಪೂರ್ವವಾದ ; ಕಂಡರಣಿ—ಕಡೆದು ಮಾಡಿದ
ಪ್ರತಿಮೆ ; ಲಲಾಮ—(ತಿಲಕ), ಶ್ರೇಷ್ಠ ; ತರುಣ ಮನಸಿಜ—
ಹೊಸ ಮನ್ಮಥನು ; ಅಕೃತಿ—ಅಕಾರ ; ಮರ್ತ್ಯರು—
ಮನುಷ್ಯರು.
೩೨. ದಣಿಯಲು—ತೃಪ್ತಿಹೊಂದುವಂತೆ ; ಆರೋಕನವೆಸಗಿ—
ನೋಡಿ ; ತೃಣ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ—ಮೂರು ಲೋಕವೂ ತೃಣ
ಸಮಾನ ; ಬುಣ ವಿಶೇಷವಿದು—ಇದು ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ಬುಣ ;
ರೂಪಿಸಿದ—ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದ ; ಸಾಮ್ಯವು ಅದು ಆಯ್ತು—
ಅದರಂತೆಯೇ ಆಯ್ತು.
೩೩. ಕರಗಿ—ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿ ; ಸೀನಲು—(ಮಕ್ಕಳು ಸೀತರೆ,
ತಾಯಂದಿರು ಅವರನ್ನು 'ಚಿರಜೀವಿಯಾಗಿ ಬಾಳು' ಎಂದು
ಹೇಳುವ ವಾಡಿಕೆಯುಂಟು) ; ಹರಸಲು, ಆರು(ಹಾಗೆಂದ
ವರು ಯಾರು) ಎಂದು ವಣಿಗ್ವರನು ಈಕ್ಷಿಸಿ (ನೋಡಿ) ; ಹೆಸರು
ಜೀವಂಧರನು ಎಂದು ಇಟ್ಟು ; ಜೀವಂಧರ—(ಜೀವವನ್ನು
ಧರಿಸಿದವನು ; ಸತ್ತುಹೋದ ತನ್ನ ಮಗು ಮರಳಿ ಜೀವವನ್ನು
ಪಡೆಯಿತು ಎಂಬಂತೆ).
೩೪. ಆತ್ಮಜರ—ಮಕ್ಕಳನ್ನು ; ಮೃತಾರ್ಥಕ—ಸತ್ತ ಮಗು ; ಮಸಣ
(ದ್ವೈ.)—ಶ್ವಶಾನ (ಸಂ.) ; ಅನುವೇರನೆ—ಜೀವವು(ಬೆರನೆ)
ಕೂಡಲು ; ಮಗುಳ್ಳು—ಹಿಂದಕ್ಕೆ ; ಕೈವಿಡಿದು ಅಂತ.

೩೫. ತೊಲಗಿದ ಹರಣ—ಹೋದ ಪ್ರಾಣ; ಅಶ್ರು ಜಲವು—ಕಣ್ಣೀರು ;
ಒರೆಯೆ—(ಸುರಿಯಲು), ಸ್ತವಿಸಲು ; ತೂವಿರಿದು—ಅನಿಷ್ಟ
ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಊದಿ ಮಂತ್ರಿಸಿ ; ಅರುಹ—ಜಿನ.

೩೬. ಪರಿಸರ—ಸಮೀಪ ; ಕಂಡ—ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ; ಅಬರ—
ಧಾತ್ರಿಯ ರೂಪಿನ ಸ್ತ್ರೀ ; ಭರವಶ—ಮನೋನಿಶ್ಚಯ ;
ಸನ್ನಿಧಿ—ಸಮೀಪ ; ಅದೃಶ್ಯವಾದಳು—(ಮಾಯವಾದಳು),
ಕಾಣದಂತಾದಳು.

೩೭. ಸುಳುಹು—(ಸಂಚರಿಸುವಿಕೆ), ಇರುವಿಕೆ ; ತನ್ನಿಂ ತಿಳಿದು—
ತಾನಾಗಿಯೇ ಮೂರ್ಛಿತಳಿದು ; ಅಪಹರಿಸಿ—ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ;
ವಿವೇಕ ಮನವ—ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿವೇಕವನ್ನು
ತಂದುಕೊಂಡಳು.

೩೮. ಹೃದಯದೊಳಗಿಟ್ಟು—ಎದೆಗಟ್ಟಿಕೊಂಡು ; ಅನವರತ—ಯಾವಾ
ಗಲೂ ; ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೃದ್ಭಾವನೆ—ಜಿನ ಧ್ಯಾನ ; ದೇವತಾನ್ನ—
ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಆಹಾರ ; ಸುಕುಮಾರಿ—ಕೋಮಲವಾದ
ಮೈಯುಳ್ಳವಳು ; ವಿನುತ—(ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ), ಎಲ್ಲರಿಗೂ
ತಿಳಿದ ; ತೃಣಧಾನ್ಯ—(ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಧಾನ್ಯ), ಬಡವರು
ತಿನ್ನುವ ಕಾಳು ; ಅನುಕರಿಸು—ಮಾಡು ; ತಾಪಸಿ—ತಪಸ್ಸು
ಮಾಡುವವಳು.

೩೯. ನಿಳಯ—ಮನೆ ; ಮಂದಾನಿಲ—ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಗಾಳಿ ; ಒಂದಿ
ದಳು—ಸೇರಿದಳು ; ಮಣಯ—ರತ್ನದ ; ರವಿ ರುಚಿ—ಸೂರ್ಯ
ಕಾಂತಿ ; ಮಗ್ಗಿದಳು—ಕುಂದಿದಳು ; ವಿಧಿ—ಹಣೆಯ ಬರೆಹ ;
ಕಳೆವರು—ಮೀರುವರು ; ನಿಕರ—ಸಮೂಹ.

೪೦. ನೇಮಿಸು—ಅಜ್ಞೆ ಮಾಡು.

೪೧. ನಿಜ—ತನ್ನ ; ಸನ್ನತ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ; ಸಚಿವರ—ಮಂತ್ರಿ
ಗಳ ; ಅಂತಸ್ಸಾರ—ಮನಸ್ಸಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ; ಪರಿಜನ—
(ತನ್ನ) ಸುತ್ತಲಿರುವ ಜನರ ; ಗುಜಿ ಗುಜಿನ—ಗುಜು ಗುಜೆಂದು

ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ; ಪ್ರವರ್ತನೆ—ರೀತಿ ; ಆರ
ಯಿದು—ನೋಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ; ಆರುಹಿ—ಹೇಳಿ ; ಹದನ—
ರೀತಿಯನ್ನು ; ಚರರು—ಸೇವಕರು.

೪೨. ಸುರುಚಿರದಿ—ಸಂಧ್ಯಮದಿಂದ ; ನ ರ ನ ದೊ ವ F ನ—ಒಬ್ಬ
ಮನುಷ್ಯನನ್ನೂ ; ಆ ಖಳನು—ನೀಚನಾದ ಆ ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನು.

೪೩. ಹೊಳಲು—ಪಟ್ಟಣ ; ವಿಭವ—ಉತ್ಸವ ; ಇಂದು—ಈ ದಿನ ;
ನೀವು ಇಳೆಯ ಪಟ್ಟವನು ಆಂತ ಸಂತಸ ; ಖಳ ತಿಲಕ—ನೀಚ
ಶ್ರೇಷ್ಠನು (ಎಂದರೆ, ಅತಿ ನೀಚನು) ; ರಾಗಿಸಿ—ಪ್ರೀತಿಸಿ ;
ಒಲಿದುವನು ಬೇಡನೆ—ಇಷ್ಟವಿದ್ದುದನ್ನು ಕೇಳು ಎನಲು.

೪೪. ಸುತನು ಇಂದು ಉದಯಿಸಿದನು ; ಅನಿಬರು—ಎಲ್ಲರೂ ;
ಆತನ—ಗಂಧೋತ್ಕಟನ ; ಎಸೆದರು—ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರು. (‘ ಬೆಳೆ ’
ಎಂಬ ಪದವು ಸಸ್ಯಾದಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ‘ ಬಳೆ ’ ಎಂಬ
ಪದವು ಇತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.)

೪೫. ಕೇಳು ಖನೂರ್ವರಿಗೆ ; ಮತ—ಅಭಿಪ್ರಾಯ ; ಜಾತಕರ್ಮ—
ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮ ; ಅನುಕರಿಸಿ—ನೆರವೇರಿಸಿ ;
ಹೊಂದೊಡಿಗೆ—ಹೊನ್ನಿನ ತೊಡಿಗೆ (ಆಧರಣ) ; ಚೀನಾಂಬರ—
ಚೀನಾ ದೇಶದ ವಸ್ತ್ರ (ಎಂದರೆ, ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದವಸ್ತ್ರ) ;
ಹೊರೆ—ಪೊರೆ, ಕಾಪಾಡು.

೪೬. ಹರಿಣ ಪಕ್ಷ—ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ; ಚಂದನ—ಶ್ರೀಗಂಧ ; ಕಲ್ಪ
ಕುಜ—ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ; ಕಪ್ಪುರ—ಕರ್ಪೂರ(ಸಂ.) ; ಶಶಿಕಾಂತಾ
ಯತ—ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆ ; ವಿಧದಿ—ರೀತಿ
ಯಲ್ಲಿ ; ಚಂದ್ರಿಕೆ—ಬೆಳದಿಂಗಳು ; ಕರುವಿನಂತೆ—ಪುತ್ಥಳಿ
(ಜೊಂಡೆ)ಯಂತೆ ; (ಈ ಪದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವವು
ಗಳು) ; ಎಳದು+ತಳಿರು (ಚಿಗುರು) ; ‘ ಧರ್ಮ ಸುಕೇತು ’
ಎಂಬ ಹೆಸರಿನವನು ; ಆ ಪರಿಯ—ಆ ಪರಿಯಲ್ಲಿ.

೪೭. ಸ್ಯಾದ್ವಾದ ಮಾರ್ಗದಿ—ಜೈನ ಶಾಸ್ತ್ರರೀತಿಯಲ್ಲಿ ; ನಡೆಗಲಿತ—ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಕಲಿತನು ; ನುಡಿಗಲಿತ—ಮಾತಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿತನು ; ಉಣ—ಊಟಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ; ಸರ್ವೇಶ್ವರನ—ಜಿನನಂತೆ ; ಬೇಳುಡೆಯ—ಉಡುಗೆಯಲ್ಲದೆ ; ಇಡಿದ—(ಚಿತ್ರಗಳು) ತುಂಬಿದ ; ಭಿತ್ತಿ—ಗೋಡೆ.
೪೮. ವಿನುತ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ; ನಂದಿಯೆನಿಸುವ—ನಂದಿಯೆಂಬ ; ಸನುನಯದೊಳು—ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ; ಸಾಧನವೆನಿಪ—ಉಪಯೋಗಕರವಾದ ; ಚೌಷಪ್ಪಿ—ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕು ; ಅನಿತುವನು—ಎಲ್ಲವನ್ನೂ.
೪೯. ಉಜ್ಜ್ವಲಿಪ—(ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ), ಉತ್ತಮವಾದ ; ವಿದ್ಯಾಳಿ—ವಿದ್ಯೆಗಳ ಗುಂಪು ; ಅರ್ಯ—ಪೂಜ್ಯ ; ಕುಲೋನ್ನತಿ—ವಂಶದ ಅತಿಶಯ ; ಸುಲಲಿತ—ಉತ್ತಮವಾದ ; ಅಭ್ಯಂತರ—ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದು ; ಅವಗೆ ಒಲಿದು (ಪ್ರೀತನಾಗಿ).
೫೦. ಸದಮಳ—ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಶುದ್ಧ ; ವಿದ್ಯಾಧರ ಕ್ಷೇತ್ರ—ವಿದ್ಯಾಧರರೆಂಬ ಬೇಚರರಿರುವ ಪ್ರದೇಶ ; ಭೂಮಿಪ ಲೋಕ ಪಾಲಕನು—ಲೋಕಪಾಲಕನೆಂಬ ದೊರೆ ; ಮೇಘವು ಅನೇಕ ರೂಪದೊಳು ಉದಿಸೆ ; ಹರೆದುದಕ್ಕೆ—ಕಳೆದುಹೋದುದಕ್ಕೆ.
೫೧. ನರ ವರರ—ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಮನುಷ್ಯರ ; ಜಲಧರ—ಮೇಘ ; ಭೂವರ—ಭೂಪತಿ ; ವೈರಾಗ್ಯ—ಇಹಲೋಕ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ ; ಆತ್ಮಜ—ಮಗ ; ದೀಕ್ಷೆ—ಜಿನದೀಕ್ಷೆ, ಜಿನ ಧ್ಯಾನ ವ್ರತ ; ಅವರಿಸೆ—ವ್ಯಾಪಿಸಲು.
೫೨. ಕುಟಿರಾತ್ಮ—ಮೋಸಗಾರ ; ಸಂಸಾರ ಲೋಪನಿಗೆ—ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕುಂದುಂಟಾದವನಿಗೆ ; ಅಂತ್ಯಜ—ಚಂಡಾಲ ; ಅವಿಶಾರದ—ವಿದ್ಯಾ ವಿಕೀನ ; ದೋಷಾನುರಕ್ತ—ದೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿರುವವನು ; ಭೂತ ವೈರಿ—ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವುಳ್ಳವನು ; ಅಷ್ಟಮದ—ಅನ್ನ, ಅರ್ಥ, ಯಾವನ, ಸ್ತ್ರೀ, ವಿದ್ಯೆ, ಕುಲ,

ರೂಪ, ಉದ್ಯೋಗ, ಇವುಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಮದ ; ಅನ್ವಿತ
—ಕೂಡಿದವನು ; ಅದಯಗೆ ; ಸಲ್ಲದು—ಒಪ್ಪದು ; ಅದು
ಅವನಿಯಲ ತಾ ವಿಫಲವು.

೫೩. ಅದರಿಂ ಆ ; ರುಜಯುತಗೆ—ರೋಗದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಿಗೆ ;
ರಾಜ್ಯಾಂಗನೆಯ ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಸುತಪಾಸುದತಿಯನು (ತಪಸ್ಸೆಂಬ
ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು) ; ರುಜಾ ಕ್ಷುಧೆ—ರೋಗದಿಂದಂಟಾದ ಹಸಿವು ;
ವಿಘಾತಿಸೆ—(ಹೊಡೆಯಲು), ಏಡಿಸಲು, ಮುನಿಯು ಅಖಿಳ
ದೋಷದ ; ಯಥೇಷ್ಟ ಆಚಾರದಲ—ಮನಸ್ಸು ಬಂದಂತೆ
ನಡೆದು ; ಸದನ—ಮನೆ ; ಭುಂಜಿಸಲು—ಊಟಮಾಡಲು ;
ಆ ಮುನಿಯು ರೋಗವು ಹರೆಯದು (ಪರಿಹಾರವಾಗಲಿಲ್ಲ).

೫೪. ನಿಜ ನಿಳಯ—ಸ್ವಂತ ಮನೆ ; ಐತರಲು—ಬರಲು ; ಆತ್ಮಜರು—
ಮಕ್ಕಳು ; ತಾವು ಒಲದು ; ಎಡೆಗಳು—ಬಡಿಸಿರುವ ಎರೆ (ತಟ್ಟಿ)
ಗಳನ್ನು ; ಒಂದಿಸಿರೆ—ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವಲ್ಲಿ ; ಒಳಗೆ ಪುಗುತಂದ—
ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದ ; ಅಳಬಳ—ಅಭಿರಾಷೆ ; ಕುಮಾರಕ ತಿಲಕ—
ಕುಮಾರಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಜೀವಂಧರನು.

೫೫. ಮುನ್ನಲುಂಡು—ಮೊದಲೇ (ಜೇಗನೆ) ಉಂಡು ; ಅವಗಡಿಸು
ತಿರೆ—(ಇನ್ನೂ ಜೇಕೆಂಬ) ಅತುರದಿಂದಿರಲು ; ಆ ಕುಮಾರ
ಕರು ಒಡಲನು (ಮೈಯನ್ನು) ಒಲೆದೊಲೆದು—(ತೂಗಾಡಿ
ಸುತ್ತ) ಉಬ್ಬಿ (ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು) ಮನೆಗೆ (ಮನೆಯವರಿಗೆಲ್ಲ)
ಆಟ್ಟ (ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿದ) ಆಶನವನು (ಆಹಾರವನ್ನು) ; ತಮ್ಮೆ
ನೂರ್ವರಗಲನು—ತಮ್ಮ ಐನೂರು ಮಂದಿಯ ಆಗಲಕ್ಕೂ ; ತಾ
—ಜೀವಂಧರನು ; ಕಬಳ—ತುತ್ತ.

೫೬. ಕರದ—ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿಯ ; ತತ್ ಮುನಿವರನ—ಆ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನ ;
ಕ್ಷುತ್ತ್ವಪ್ಪೆ—ಹಸಿವಿನಿಂದಂಟಾದ ಆನೆ ; ಹಿಂಗೆ—ಕಳೆದು
ಹೋಗಲು ; ಇದರ್ಥ ಅದಾವುದು ಪರಿ (ರೀತಿ) ; ಆತ್ಮದಲ—
ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ; ಪರಿಕಿಸು—ಪರೀಕ್ಷಿಸು.

೫೭. ವಿಖ್ಯಾತಿ—ಹೆಸರುವಾಸಿ ; ವಿಜ್ಞಾನ—ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ ;
ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಂಪದ—ಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ವದ ಸಂಪತ್ತು ; ನುವಿದ್ಯ
ದಿಂದ—ಒಳ್ಳೆಯ ವಿದ್ಯಾಕ್ರಾಂತಿ ; ಅಧಿಕವಿಲ್ಲ—ಹೆಚ್ಚಾದುದಿಲ್ಲ ;
ಅದ—ಅದನ್ನು, ಆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು.

೫೮. ವಿಸ್ತರದೊಳು—ವಿಶೇಷವಾಗಿ ; ಮೂರ್ಖ(ನು) ತನ್ನಂದಿರ
ದೊಳು (ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ) ಅಗ್ಗಳನು (ಅಧಿಕನು) ; ಆ
ಪ್ರಭುವು ತನ್ನ ಊರೊಳು ಅತ್ಯಧಿಕ(ನು) ; ಪರಿಕಿಸಲು—
ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ; ವಿಶ್ವದೊಳು—ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ; ಉರು
ತರದೊಳು—ಆತಿಶಯವಾಗಿ ; ಅದರಿಂದ ಈತನಿಗೆ ಅಮಳ
(ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ) ವಿದ್ಯೆಯನು ಒರೆವೆನು (ಹೇಳುವೆನು).

೫೯. ಬೆಡಂಗಿನಿಂದ—ಸೊಗಸಾಗಿ ; ಆರ್ಯನಂದಿ—ತಪಸ್ವಿಯಾದ
ನಂದಿಯು ; ಈತನೇ ತಾನು—ಭಸ್ಮಕರೋಗದ ಮುನಿಯೇ
ಈತನು ; ಗುರು(ವು)ಶುದ್ಧವೆತ್ತ(ರೋಗದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ).

೬೦. ಅಚರಣಿ—ನಡತೆ ; ಮೋಕ್ಷಜ್ಞಾನ—(ಸಂಸಾರದಿಂದ) ಬಿಡು
ಗಡೆ ಹೊಂದುವ ಜ್ಞಾನ ; ನರಕ ; ಕರ್ಮ ಶುಭಾಶುಭಗಳ
ತರನ—ಶುಭ ಕರ್ಮ ಅಶುಭ ಕರ್ಮಗಳ ರೀತಿಯನ್ನು ; ಮೋಕ್ಷ
ದಲಿ—ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ; ಆ ಪ್ರಪಂಚವನು—ಲೋಕಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ;
ಒರೆಯಬೇಕು—ಹೇಳಬೇಕು.

೬೧. ಧರ್ಮ—ಧರ್ಮವನ್ನೂ ; ದಯೆವಡೆದು—ದಯೆಯನ್ನೂ ಪಡೆದು ;
ಇಟ್ಟು ಒರಸಿ—ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ; ಹಮ್ಮನು—ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ;
ಇಂದ್ರಿಯವನು—ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳ (ಬಯಕೆಗಳನ್ನು) ; ಒಡೆ
ದು—ದೂರಕ್ಕಿಟ್ಟು ; ಎರಡಿಲ್ಲದೆ—ಅಭೇದಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನಾಗಿ ;
ಅಘವ—ಪಾಪವನ್ನು ; ಅಳಿದು—ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ; ದುರ್ಮತ
ವನು—ದುರಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ; ಅಪಹರಿಸಿ—ಕಳೆದು ; ಮಾಯ
ದೊಳು—ತಿಳಿಯದಂತೆಯೇ ; ಅಮ್ಮುವ—ಪ್ರಬಲವಾಗುವ ;
ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಮಳಿವ (ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಮಂ ಅಳಿವ)—ಕಾಮ

ಕ್ರೋಧ ಲೋಭ ಷೋಹ ಮದ ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳೆಂಬ ಆರು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ.

೬೨. ತನು—ದೇಹ; ಒನೆಮ—ಸಂತೋಷಿಸಿ ; ವಸ್ತುಗಳನಿತರಲಿ—ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ; ಪಸರಿಸಿ—ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ; ವಿನಯ ಮಾಡುತ—ವಿಧೇಯನಾಗಿರುತ್ತ ; ಅಡಿವಿಡಿದು—(ಪಾದವನ್ನು ಹಿಡಿದು), ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ ; ಇತ್ತ—ಕೊಟ್ಟ ; ನೇಮ—ನಿಯಮ (ಸಂ.), ಆಜ್ಞೆ ; ಅನುಕರಿಸಿ—ನಡೆಯಿಸಿ ; ಕನಸಿನಲಿ—ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ; ಮಾರುತ್ತರವನೀಯದೆ—ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಹೇಳದೆ ; ಸನುನಯದೊಳು—ವಿನಯದಿಂದ.
೬೩. ಕಳಾ ವಿದತೆ—ಕುಶಲ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವಿಕೆ ; ತಾನು ; ಅಳವು—ಶಕ್ತಿ ; ಗುಣವು—ಸದ್ಗುಣವೇ ; ಅಭರಣ—ಒಡವೆ ; ಸುಚರಿತೆ—ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರುವಾಸಿಯೇ ; ಸಂಚಲ ಚಿತ್ತವು—ಸ್ಥಿತಿಮಿತವಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸು ; ಅಂಧತ್ವ—ಕುರುಡತನ ; ಮುಳಿಸು—ಕೊಪವೇ ; ಹೊಲೆ—ಅಪರಿಶುದ್ಧತೆ ; ಮೃಷೆ—ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವಿಕೆ ; ರೌದ್ರವು, ಅವು ; ಜೀವನ್ಮುತವು—ಜೀವದಿಂದಿದ್ದರೂ ಸತ್ತಂತಿರುವಿಕೆ ; ವಿನುಣತೆ—ಚಾಡಿ ಹೇಳುವಿಕೆ ; ಕೊಲೆ ಅದು ಎಲೆ.
೬೪. ಧರಗೆ—ಧರೆಯಲ್ಲಿ ; ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೆ—ಎಲ್ಲ ಆಸೆಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿದವನೇ ; ಸಚ್ಚರಿತ—ಉತ್ತಮವಾದ ನಡತೆಯುಳ್ಳವನು ; ದುರ್ಲಭನು—(ದೊರೆಯದವನು), ಅಸಾಮಾನ್ಯನು ; ಎರಗದವನು—ಅಶೇಷದವನು ; ಅಹಿಂಸನ ಜಾತನು—ಹಿಂಸೆ ಮಾಡದಿರುವ ಗುಣವುಳ್ಳವನು ; ಅಭಿಮಾನಿ—ದಯಾಶಾಲಿ ; ಅದಯನೆ ; ಗರುವನು—ಅಹಂಕಾರಿ ; ಕಾಮಾತುರನೆ ಪಾಪಿ ; ಅತುಳ—ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ; ನಯ—ನೀತಿ ; ಕೃತಘ್ನ—ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನೆಣಿಸದವನು ; ನಾರಕಿ—ನರಕಕ್ಕೆ ಬೀಳುವನು.
೬೫. ಆರು ವರ್ಗವನೊಂದಿ—ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಕೂಡಿ ; ದುವ್ಯಾಪಾರಿಸದೆ—ಕೆಟ್ಟ ನಡತೆಗೆ ಬೀಳದೆ.

೬೬. ಮನ ವಚನ ಕಾಯ—ಮನಸ್ಸು, ಮಾತು, ದೇಹ (ಕಾರ್ಯ) ; ಕಾಂಚನ—ಹೊನ್ನು ; ಲಸತ್‌ದ್ರವ್ಯ—ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ವಸ್ತು ; ವಂಚನೆಯುಮಾಡದೆ ಕೊಟ್ಟು ; ಕೊಂಡೆ—ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ; ಅನಿತು ವನು—ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ; ಭೇದದ ನೆನೆಹು (ಅಲೋಚನೆ) ಅದು ಇಲ್ಲದೆ ; ಅನುಕರಿಸು—ಮಾಡು.

೬೭. ವಾದಗಳಂ—ಅಷ್ಟ ವಾದಗಳನ್ನು ; ಈಡಿರಿ—ನಿಗ್ರಹಿಸು ; ಸೆಂಡಾಡಿ—(ಚೆಂಡಾಡುವಂತೆ), ಕತ್ತರಿಸಿ ; ಮರೆಪುಗೆ—ಮರೆಹೊಕ್ಕರೆ, ಶರಣಾಗತರಾದರೆ ; ಸಪ್ತವ್ಯಸನ(ದುರಾಶೆ)—ಬೇಟೆ, ಜೂಜು, ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಸನ, ಮದ್ಯಪಾನ, ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ, ನರ್ತನ, ಪರನಿಂದೆ ; ಕೇಡನು—ಕೆಡಕು ಮಾಡುವವನು ; ನಾಡೆ—ದೇಶವನ್ನು.

೬೮. ಆತ್ಮಚಾರಿ - ಸದಾಚಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವವನು ; ಅಜ್ಞ—ಅಜ್ಞಾನಿ ; ಕುಟಿಲ—ಮೋಸಗಾರ ; ಬಳ—ನೀಚ ; ಅನ್ಯಾಚಾರಯುತ—ತನ್ನ ಆಚಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರರ ಆಚಾರವನ್ನನುಸರಿಸುವವನು ; ಆಹಿತ—ಶತ್ರು ; ಶರ—ನೀಚ ; ಪಾರದ್ವಾರಿ—(ಇತರರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಕಾಯುವವನು), ತನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಇತರರನ್ನನುಸರಿಸುವವನು ; ಕೊಂಡೆಯ—ಚಾಡಿಕೋರ ; ಆರಯಲು—ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ; ಇಹ ಪರವಿಲ್ಲ—ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಮುಂದಿನ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖವಿಲ್ಲ.

೬೯. ಕಾಮುಕ—ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಾಪೋಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗುಳ್ಳವನು ; ದುರ್ವಾದಿ—ಕೆಟ್ಟ ವಾದ ಮಾಡುವವನು ; ಆತ್ಮವಿರಾಮಕಾರಿ—ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ತಿಳಿಯದವ ; ವಿಬುಧ—ವಿದ್ವಾಂಸ ; ನಾಮಧಾರಿ—(ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದೆ) ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವನು ; ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿ—ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅಪಾರ್ಥ ಹೇಳುವವನು ; ಹೇಮಚೋರ—ಚಿನ್ನವನ್ನು ಕದಿಯುವವನು ; ಅತುಳ—ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ; ಗ್ರಾಮಿಣ—(ಹಳ್ಳಿಯವ), ಒರಟ ; ಮಹೋದ್ಧತ—ಬಹಳ ಅಹಂಕಾರಿ.

೭೦. ಮೃಜೇ—ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವಿಕೆ ; ಮುಳಿಸು—ಕೋಪ ; ಅಜ್ಞತೆ—
ಅಜ್ಞಾನ ; ಅತ್ಯಸ್ತುತ್ಯಪು ; ಬಕ ವೃತ್ತಿ—ಮೋಸ ; ಪಿಸುಣತನ
—ಚಾಡಿಹೇಳುವಿಕೆ ; ನುಸುಳು—ಕೃತ್ರಿಮ ; ವಿಷಾದ—ಧೈರ್ಯ
ಗುಂದಿರುವಿಕೆ ; ಕರ್ಕಶ ವಚನ—ಕಠಿನ ವಾಕ್ಯ.
೭೧. ಏಕಾಂತದಲಿ—ಅವನೊಬ್ಬನೊಡನೆಯೇ ; ಪಟ್ಟವನು ಒಂದಿ
ದನು (ಪಡೆದನು) ; ಕುವರ—ಕುಮಾರ (ಸಂ.).
೭೨. ವನಧಿ—ಸಮುದ್ರ ; ಓಲಾಡು—ಈಜಾಡು ; ತಜ್ಜನಕ—ತನ್ನ
ತಂದೆ ; ಘುಡುಘುಡಿಸಿ—ಕೋಪದ ದನಿ ಮಾಡುತ್ತ ; ಕನಲಿ
—ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ; ಅನುಕರಿಸೆ—ತೋರಿಬರಲು ; ಪುರವುರು
ಪಿದ—ತ್ರಿಪುರಾಸುರರ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟ.
೭೩. ಇಂದು—ಈ ದಿನ ; ಭೂ ಕಾಮಿನಿಗೆ—ಭೂಮಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ;
ಶಸ್ತ್ರ—ಆಯುಧ ; ಅಸ್ತ್ರ—ಬಾಣ ; ಪರಿವೃತನಾಗಿ—ಕೂಡಿದ
ವನಾಗಿ ; ಎರಗಿ—ನಮಸ್ಕರಿಸಿ.
೭೪. ತರಳ—ಹುಡುಗನೇ ! ಅನಹಾಯಕನು—ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದವನು ;
ಮುನ್ನು (ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು) ಆಹವವನು (ಯುದ್ಧವನ್ನು)
ಹೊಕ್ಕು ಅರಿಯೆ ; ಉದ್ರೇಕಿಸುವುದು—ರೇಗುವುದು ; ಅನು
ಚಿತ—ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ; ಸ್ಥಿರದೊಳು—ಚಲಿಸದಿರುವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ;
ಅರಯ್ದು—ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ; ಅಭ್ಯಂತರವನು—ಒಳ ಸಮಾಚಾರ
ವನ್ನು ; ಈಕ್ಷಿಸಿ—ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡಿ ; ಅಳವನು—ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ;
ಉರವಣಿಸು—ವೇರೇ ಬೀಳು.
೭೫. ಚಾಂಡಾಲವು—ನೀಚತನ ; ಅಜ್ಞತೆ—ಅಜ್ಞಾನ ; ಜಪ....
ಹತ—ಜಪ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸತಕ್ಕದ್ದು ; ಅನು
ಷ್ಠಾನ—ಆಚರಣೆ ; ತೈವರ್ಗ—ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ ;
ಭಂಜನ—(ಮುರಿಯುವುದು), ನಾಶಪಡಿಸುವುದು ; ಅಪಹಾರಣ
—ಅಪಹರಿಸುವುದು ; ಕೋಪದಿಂದ—ಕೋಪಕ್ಕಿಂತಲೂ.
೭೬. ಅರಿಯನು—ಶತ್ರುವನ್ನು ; ಒಂದಿಹನು—ಕೂಡಿರುವವನು ;
ಅರಿಯದುದ ತಾನು ಅರಿವನು ಎಂಬವನು ; ಎರಗು—ಮೇರೆ

ಬೀಳು ; ಹಗೆಗೊಂಬನು—ಹಗೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನು ;
ಇಹ ಪರವನು ಮರೆವವ(ನು) ; ಕೇಳದೆ ಹೇಳುವವನು ; ಅನ್ಯರ
—(ತನ್ನವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ಇತರರನ್ನು ; ಹೊರೆವ—ಕಾಪಾಡು
ವವನು ; ಪೇಲ—ತನಗೆ ಪೇಲಾಗುವುದನ್ನು ; ಸಂಗರ—
ಯುದ್ಧ.

೭೭. ಅದರಿಂ ಇನ್ನು ಅವನ ಅಳ ಬಳವನು (ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಮಾಣ
ವನ್ನು) ; ಮತವದಲ್ಲ—ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ; ವಿದಿತ—(ತಿಳಿದ), ತಕ್ಕ ;
ಅದು—ನೀನು ಸೈರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ; ನಾನಾ ವಿಧದ ಜೀವಂ
ಧರನ ತಿಳಿದನು.

೭೮. ಕಲುಷ—ಮನಸ್ಸಿನ ಮಾಲಿನ್ಯ ; ಬೀಳೊಂಡು—ಹೊರಡುವು
ದಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ; ದೀಕ್ಷ—ಜಿನದೀಕ್ಷೆ, ತಪೋ
ನಿರಾಮ ; ತಳೆದು—ಕೊಂದಿ ; ಉಜ್ಜ್ವಲಿಸಿ—ಕಳೆಯೇರಿ ;
ಕರ್ಮ ಕ್ಷಯ—ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳ ನಾಶ ; ಮುಕ್ತಿ—
ಈ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ; ನಿಲಿಸಿದನು—ತನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿ
ವಂತೆ ಮಾಡಿದನು (ಎಂದರೆ, ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು).

೭೯. ವಿನಮತ್ ಅಮರೇಂದ್ರ—ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದ ನಮಃಸ್ಕರಿಸಲ್ಪ
ಡುವ ; ಶ್ರೀ ಜಿನ ಪದ ಕಮಲ ಪಟ್ಟರಣ—ಜಿನನ ಪಾದ ಕಮಲದ
ಲ್ಲಿಯ ತುಂಬಿಯಂತಿರುವವನು (ಎಂದರೆ, ಜಿನನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ
ವನು) ; ವಾಣೀ ವದನ ದರ್ಪಣ—ಸರಸ್ವತಿಯ ಮುಖಕ್ಕೆ
ಕನ್ನಡಿಯಂತಿರುವವನು (ಎಂದರೆ, ಪ್ರೌಢಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಗೆ
ಸಮಾನನಾದವನು) ; ಭೂಸುರೋತ್ತಮ—(ಜೈನ) ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ಶ್ರೇಷ್ಠ ; ಚದುರ—ಚತುರ (ಸಂ.), ಕುಶಲನಾದವನು ;
ಧರ್ಮ ಪ್ರದನ—ಧರ್ಮಪ್ರದನಾದ.

ಆರನೆಯ ಸಂಧಿ

ಸೂ|| ತುರು—ಹಸು ; ಮರಳಿಸು—ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸು ; ಮುರಿ
ಯಕ್ಕೆ—ಭಂಗ ಹೊಂದಲು, ವಿಫಲನಾಗಲು ; ಶಬರರನು—
ಬೇಡರನ್ನು ; ಒರಸಿ—ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ; ಕುಲ—ಸಮೂಹ.

೮೦. ತಾಯುಳಿದ—ತಾಯಿ ಬಿಟ್ಟ; ವಿಯೋಗ—ಅಗಲಿಕೆ ; ಅಂಭೋಧಿ—ಸಮುದ್ರ; ನಿರುಪಮಾತ್ಮ—ಪರಮಾತ್ಮ; ಆರ್ಯ ನಂದಿಯನು ಇರದೆ ; ಹೃತ್ಕಮಲ—ಕಮಲದಂತಿರುವ ಹೃದಯ ; ಅನವರತ—ಯಾವಾಗಲೂ.

೮೧. ಪರಮ ಪುರುಷರು—ಜ್ಞಾನಿಗಳು ; ರೂಪುದೋರಿಸಿ—ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ; ಸರಿವರು—ಹೊರಟುಹೋಗುವರು ; ಪರಿಣತಿ—ತಿಳಿವಳಿಕೆ ; ಉತ್ಸವ—ಸಂತೋಷ ; ತಾನೈನೂರ್ವರೊಂದಾಗಿ ದನು—ತಾನು ಐನೂರ್ವರೊಡನೆ ಒಟ್ಟಿಗಿದ್ದನು.

೮೨. ಸ್ಮರನನು—ಮನ್ಮಥನನ್ನು ; ವಾಣೀಶ್ವರ—(ಸರಸ್ವತೀ ಪತಿ), ಬ್ರಹ್ಮ ; ಸುರಪತಿ—ದೇವೇಂದ್ರ ; ಐಶ್ವರಿಯ—ಐಶ್ವರ್ಯ (ಸಂ.) ; ಗೀಷ್ಣತಿ—(ಪಾಚಿಸ್ವತಿ), ಬೃಹಸ್ಪತಿ ; ನಯ—ವಿನಯ ; ನೀತಿ—ಧರ್ಮಜ್ಞತೆ ; ಧನಪತಿ—ಕುಬೇರ ; ಚಕ್ರಿ—(ಚಕ್ರಾಯುಧವುಳ್ಳ) ವಿಷ್ಣು ; ಉಪಾಯ—ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದಕ್ಷತೆ ; ಉತ್ಕರ—ನಮೂಹ ; ಊರ್ಜಿತ—ಅತಿಶಯವಾದ ; ತೇಜ—ಕಾಂತಿ ; ಭಾಸ್ಕರ—ಸೂರ್ಯ ; ಪೂಲ್ನು—ಹೋಲಿದವನಾಗಿ.

೮೩. ವಿನುತ—ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹವಾದ ; ಕುಮುದಾಂಬಕ—ನೈದಿಲೆಯಂತಿರುವ ಕಣ್ಣು ; ಗಂಭೀರ—ಗಂಭೀರವಾದ ; ಲಸತ್—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ; ಬಿಂಬೋಷ್ಣ—ತೊಂಡೆಯ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಿರುವ ತುಟಿ ; ಅನನ—ಮುಖ ; ವಿಶಾಲಿತ—ಅಗಲವಾದ, ವಕ್ಷ—ಎದೆ ; ಶೃಶ್ರು—ಮಾಸೆ ; ತನು ಮಧ್ಯ—ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ನಡು ; ವನರುಹಾಂಘ್ರಿ—ಕಮಲದಂತಿರುವ ಪಾದಗಳು ; ಧೀರ್ಘ—ಉದ್ದವಾದ ; ರಕ್ತ ನು—ಕೆಂಪಾಗಿರುವ ಉಗುರು ; ತುಂಗಘ್ರಾಣ—ನಿದಿದಾದ ಮೂಗು ; ತನು—ದೇಹ ; ಘನತರ ಉತ್ಕಟ ಪೂರ್ಣ ಭಾಳ—ಹೆಚ್ಚಾದ ಮುಂಗುರುಳಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಹಣ್ಣು ; ಉತ್ಕಟ—ನೆಟ್ಟಿಗಿರುವ ಕೂದಲು.

೮೪ ಮೂರ್ಖರ ಮೌಳಿ—ಮೂರ್ಖರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನು ; ಒಡ್ಡೋ
ಲಗಂ ಗೊಟ್ಟು—ಸಭೆಗೂಡಿ, ದರ್ಬಾರು ಮಾಡುತ್ತ ; ನಿರ್ದ್ರ
ವದ—ಒಣಗಿಹೋದ ; ತಾಳಿ—ಗಂಟಲು ; ಕೈ ಮೊರೆ—
ಕೈಯೆತ್ತಿ ವೃಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ; ಕಲ್ಲಿ—ಹುರಿ
ಯಿಂದ ಹೆಣೆದು ಮಾಡಿದ ಬರೆಯಂತಿರುವ ಸಾಧನ ; ಜೋಳಿ
—ಜೋಳಿಗೆ ; ಗೋಪಾಲಕ—ದನಕಾಯುವವ ; ಎರಗಿ—
ನಮಸ್ಕರಿಸಿ.

೮೫. ಚಿತ್ತೈಸು—ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊ ; ಧರ—ಅತಿಶಯ ;
ಕಿರಾತರು—ಬೇಡರು ; ಹೆಚ್ಚಿಗಳ—ದನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕುವ
ಸ್ವಗಳಿಗೆ ; ಐತಂದು—ಬಂದು ; ಇರಿದು—ತಿವಿದು, ಹೊಡೆದು,
ಕೊಂದು.

೮೬. ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೆಯ್ಯುತ—ಹಾರಿಹಾರಿ ಬೀಳುತ್ತ ; ನೃಪಾಲನು
ಓಲಗವನು (ಸಭೆಯನ್ನು) ವಿಸರ್ಜಿಸಿ (ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟು) ;
ಕಾಲ ಭೈರವ—ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ರುದ್ರ ; ಶಬರ ಸಂಕುಲ—
ಬೇಡರ ಗುಂಪು ; ನಾಲಗೆಯನು ಹೆಡದರೆಯಿಂದಲಿ (ತರೆಯ
ಹಿಂಭಾಗದಿಂದ) ; ಉಗಿವೆನು—ಕಿತ್ತುಹಾಕುವೆನು ; ಆಹವ—
ಯುದ್ಧ ; ಅನುವಾಗು—ನಿಧವಾಗು.

೮೭. ನೊರಜು—ಸೊಳ್ಳೆ ; ಕೈದು—ಆಯುಧ ; ಹುಲು—(ಹುಲ್ಲಿಗೆ
ಸಮಾನವಾದ), ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ; ಬಹುದಕೆ—ಬರುವುದಕ್ಕೆ ;
ನೀವು ಪರಿಯಂತೇಕೆ—ನಿಮ್ಮವರೆಗೂ ಏಕೆ ? ನೆರಹು—ಸೇರಿಸು ;
ಬರಸಿ—ನಾಶಗೊಳಿಸಿ.

೮೮. ಮತವಹುದು—ಒಪ್ಪಿದೆನು ; ಅನುನಯದಿ—ಯೋಗ್ಯ ರೀತಿ
ಯಲ್ಲ ; ನೆರೆ ಕೂಡಿ—ಸೇರಿಸಿ ; ಅಟ್ಟಲು—ಕಳುಹಿಸಲು ;
ಪುಳಿಂದ—ಬೇಡ ; ಕನಲ—ರೇಗಿ ; ದನು—ಧನುಸ್ (ಸಂ.),
ಬಿಲ್ಲು ; ಸರ—ಶರ (ಸಂ.), ಬಾಣ ; ಪಡ—ಕೋಪದಿಂದಾ
ಡುವ ಅಲಕ್ಷ್ಯದ ಮಾತು ; ತಾಗು—ಮೇರೆ ಬೀಳು.

೮೯. ರಿಪು ಸೇನೆ—ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯ ; ನಿಷ್ಕೂರ—ಕಠೋರ, ಕಾರಿನ್ಯ ;
ಬೆರಸಿ—ಎದುರಿಸಿ ; ಬೊಬ್ಬಿರಿದು—ಗರ್ಜಿಸಿ ; ಕರೆ—
ನುರಿಸು ; ತರಹರಿಸಲು—ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ; ಅಳವಡದೆ—
ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ; ಮುರಿದು—ಭಂಗಗೊಂಡಿ ; ಮಗುಳ್ಳು—
ಹಿಂದಿರುಗಿ ; ಕಾತರಿಸಿ—ಭಯಪಟ್ಟು ; ಹೊರವಟ್ಟು—
ಹೊರವಂಟು, ಹೊರಟನು.

೯೦. ತಳಿತ—ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ; ಪಲ್ಲವ ಸತ್ತಿಗೆ—ಚಿಗುರಿನ ಕೊಡೆ ;
ಸತ್ತಿಗೆ (ದ್ವೈ), ಧತ್ತಿಕಾ (ಸಂ.) ; ಹೊಂಬಳಯಿಗೆ (ಹೊನ್ನಿನ
ಪಳಯಿಗೆ), ಚಿನ್ನದ ಬಾಪುಟ ; ನೀಗುರಿ—ಶಣ್ಣು ಚಾಮರ ;
ಲಗ್ಗೆ—ಲಗ್ನ (ಸಂ.), ಅನೇಕ ವಾದ್ಯಗಳ ಶಬ್ದದ ಸೇರುವಿಕೆ ;
ಅಳ್ಳಿರಿವ—ಬಾರಿಸುವ ; ರಥನ—ಅಧಿಕ ; ಒಲವು—
ಸಂಭ್ರಮ ; ಚಾತುರ್ಬಲ—ಅನೇ, ಕುದುರೆ, ರಥ, ಕಾರಾಳು ;
ಅಳವಿಯಲ—ಯುದ್ಧ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ

೯೧. ಶರಧಿ—ಸಮುದ್ರ ; ಬಲ—ಸೈನ್ಯ ; ತಲೆಯೆತ್ತಿ—ಪರಾಕ್ರಮ
ದಿಂದ ; ರಾಯ ದಳ—ದೊರೆಯ ಸೈನ್ಯ ; ಒಳಸರಿ—ಹಿಂದೆ
ಬೀಳು ; ಕೆರಳಿ—ಕೋಪಗೊಂಡು ; ತಾ—ತಾನು ; ಮೇಲೆ
ಉರವಣಿಸಿ—ಪ್ರತಾಪದಿಂದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ; ಕೈಮಾಡಲು—
ಶಕ್ತಿ ತೋರಿಸಲು ; ವನ ಚರರು—(ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ
ವರು), ಬೇಡರು ; ಮುರಿದು—ಭಂಗಪಟ್ಟು.

೯೨. ಭೀಳ—ಭಯಂಕರವಾದ ; ದಾವಾಗ್ನಿ—ಕಾಡು ಕಿಚ್ಚು ; ಧೂಮ—
ಹೊಗೆ ; ಅಳಿ—ಸಮೂಹ ; ಘೋರ—ಭಯಂಕರವಾದ ;
ಅಂಧಕಾರ—ಕತ್ತಲೆ ; ಕಾಳ—(ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ) ಕಪ್ಪಾದ ;
ಕಾರ್ಮುಗಿಲು—ವರ್ಷಾಕಾಲದ ಮೇಘ ; ಕಾಳಾಕಿ—
ಕೃಷ್ಣ (ಕಪ್ಪಾದ) ಸರ್ಪ ; ಸಂಕುಳ—ಸಮೂಹ ; ನೀಳ—
ಕಪ್ಪಾದ ; ಮಧುಪ—ತುಂಬಿ ; ಕುಲ—ಸಮೂಹ ; ತಮಾಳ
ವನ—ಹೊಂಗಯ ಮರಗಳ ಕಾಡು ; ಬಳರು—ನೀಚರಾದ
(ಬೇಡರು) ; ಛಡಾಳಿಸುತ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ; ಮೇಲೇರು—
ಮೇಲೆ ಬೀಳು.

೬೩. ಲುಬ್ಧಕರು—ಬೇಡರು; ಒಡನೆ—ಕೂಡೆ; ಸಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು
—ಒಟ್ಟಾಗಿ; ಅವಗಡಿಸಿ—ತ್ವರಿತದಿಂದ ; ಒಗ್ಗಿನಲಿ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ;
ಮಡ—ಪಾದದ ಹಿಂಭಾಗ ; ಮಡ ಮುರಿ—ಹಿಂದಿರುಗು ;
ಒಗ್ಗು ಒಡೆದು—ಚೆದರಿಹೋಗಿ ; ಬಸಿವ—ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ.

೬೪. ಪರಿಧವ — ಸೋಲುವಿಕೆ ; ನೊರಜು—ನೊಳ್ಳೆ ; ಅನುಪುದೆ—
ಹೊರಲಾಪುದೆ ? ತಾಳ್ದ—(ಧರಿಸಿದ), ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ;
ಇರದೆ—ಸುಮ್ಮನಿರದೆ ; ತಮತಮಗೆ—ತಂತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ;
ಬೆಂಬೀಳು—(ಬೆನ್ನ ಬೀಳು), ಹಿಂದೆ ಹೋಗು.

೬೫. ಅಧೀಶ್ವರ—ಒಡೆಯ ; ಅಪರ—ಬೇರೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ; ನಂದ
ಗೋಪ—ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ನಾಕುತಂದೆಯಾದ ಗೋಪತಿ ; ತುರುವ
—ಹಸುಗಳನ್ನು ; ಮರಳಿಸು (ಬೇಡರ ಕಡೆಯಿಂದ) ಹಿಂದಿರು
ಗಿಸು ; ಹೇಮದ ಪುತ್ರಳಿಗಳು—ಚಿನ್ನದ ಬೊಂಬೆಗಳು ; ಬೆರಸಿ
—ಒಡನೆ, ಕೂಡ ; ಆತ್ಮಜೆ—ಮಗಳು ; ಎಯ್ವಿ—ಹೊರಟು ;
ಒಲಿದು—ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ; ಪುರಾಂತದಲಿ—ಪಟ್ಟಣದೊಳಗೆ ;
ಸಾರಿಸಿದನು—ಡಂಗುರ ಹೊಯ್ದನು.

೬೬. ವೈಶ್ಯೇಂದ್ರ—ವೈಶ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅಪರ ನಂದಗೋಪನು ;
ತನುಜೆ—ಮಗಳು ; ವಿಸ್ತರದೊಳು—(ಅತಿಶಯವಾಗಿ),
ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ; ಎನುತ್ತಲು ಅಂದು ಆ ಪುರದೆ ; ಕಾಷ್ಠಾಂ
ಗಾರ ಸಹಿತವೆ—ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನು ಕೂಡ ; ಮುರಿದು—
ಸೋತು ; ಬಾಹಾನ್ಸುರಣ—(ತೋಳಿನ) ಶಕ್ತಿಯ ; ಅಳವು
—ಪ್ರವಾಣ ; ಎಸಿತು—ಎಷ್ಟರದು ? (ಎಂದರೆ, ನಮಗೆ ಅಷ್ಟು
ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ) : ಪುರ ಸೋಮ—ಪುರಜನರ ಗುಂಪು.

೬೭. ಕರಿ—ಅನೆ ; ರತ್ನಾಭರಣಪು ಐಶ್ವರಿಯ ; ಸತಿ—ಹೆಂಡತಿ ;
ಅಂತರಿಸೆ—ಕಳೆದುಹೋದರೆ ; ಮಗುಳೆ—ಮರಳಿ ; ಇವ—
ಇವನ್ನು ; ರೂಢಿಸ ಬಾರದು—ಪಡೆಯಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ;
ತರುಣಿ—ಯೌವನ ಸ್ತ್ರೀ ; ಮೇಲಹ—ಮುಂದೆ ಬರುವ.

೯೮. ಪೆಂಪು—(ಉನ್ನತಿ), ಊತ್ಸಾಹ ; ಒರ್ವರು—ಒಬ್ಬರೂ ;
ಪೊರಪೊಣ್ಣು—ಹೊರಗೆ ಹೊರಡು; ಜಯಂತ—ಇಂದ್ರನ ಮಗ;
ನಿಭ—ಸಮಾನವಾದ ; ಸಂತತಿ—ಸಮೂಹ ; ತಂದು ಅ
ಕಂತೆಯನು ; ಪದ್ಮಾಸ್ಯ—ಜೀವಂಧರನ ಸಹೋದರರಲ್ಲೊ
ಬ್ಬನ ಹೆಸರು ; ಕರನಿ—(ರಾಣಿ), ಹೆಂಡಿತಿ.
೯೯. ಯತೀಂದ್ರ—ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಸಂನ್ಯಾಸಿ; ವಿಬುಧ—ವಿದ್ವಾಂಸ;
ಅಪದ—ಅಪತ್ತು ; ಅಬಲಾ ಜನ—ಹೆಂಗುಸರು ; ಕಂಡು
ಅದನು ; ಹೀನಪು—ನೀಚತನ ; ಅತ್ಯದಲಿ—ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೆ.
- ೧೦೦ ಅಭಯವಿತ್ತು—ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿ; ಕೈದು—ಆಯುಧ ; ಸುರೇಂದ್ರ
ಸನ್ನಿಭ—ಇಂದ್ರನಿಗೇನೆಯಾದ ಜೀವಂಧರನು ; ರಥವ ಏರಿ ;
ಹಿಂದೆ—ಆವನ ಹಿಂದೆ ; ಒಗ್ಗಿನಲಿ—ಒಟ್ಟಾಗಿ.
೧೦೧. ಲಗ್ನವರೆಗಳಲಿ—ಶಬ್ದಮಾಡುವ ಅನೇಕ (ಪರೆ) ವಾದ್ಯಗಳೊ
ದನೆ ; ಒಗ್ಗು ಕವಿದು—ಒಟ್ಟಾಗಿ ಮುತ್ತಿ ; ಚಯ—ಸಮೂಹ ;
ನುಗ್ಗು ನುಸಿಯಾಗಿ—ಚೂರುಚೂರಾಗಿ ; ಅರೆದು—(ಚೂರ್ಣ
ಮಾಡಿ), ಕೊಂಡು ; ನೊಗ್ಗು—(ಮೊಳ್ಳು), ಬಗ್ಗುಪಿಕೆ,
ಸೋಲುವಿಕೆ ; ಉಗ್ಗಡ—ಉತ್ಕಟ (ಸಂ.), ಅತಿಶಯ ;
ಕೂರಂಬು—ಹರಿತವಾದ ಬಾಣ ; ಅಗ್ಗಲೆಯರು—ಪರಾಕ್ರ
ಮಿಗಳು ; ಇಟ್ಟಣಿಸಿ—ಗುಂಪುಕೂಡಿ.
೧೦೨. ಸರಲ ವೃಷ್ಟಿ—ಬಾಣದ ಮಳೆ ; ಎಡೆಯಲಿ—ಮಾರ್ಗ
ದಲ್ಲಿಯೇ ; ನಿಶಿತ—ಹರಿತವಾದ ; ಹೊಕ್ಕು—(ಶತ್ರುಸೈನ್ಯ
ದೊಳಗೆ) ನುಗ್ಗಿ ; ಗೋಸಂಕುಲ(ಸಮೂಹ)ವ ಒಡವೆರಸಿ
(ಕೂಡಿಕೊಂಡು) ; ಅಂತರ—ಕಾಲ ; ಆಜಿ ರಂಗ—ಯುದ್ಧ
ಪ್ರದೇಶ.
೧೦೩. ಗೋವರ—(ಗೋವಳ, ಗೋಪಾಲ, ಸಂ.), ದನಕಾಯು
ವವ ; ಅವರವರ ನಾಮ—ಅ ಹಸುಗಳಿಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಹೆಸರು ;
ಹಟ್ಟಿ—ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ; ಹುಗಿಸೆ—ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು.

೧೦೪. ಅವನಿಯನು—ನೆಲವನ್ನು ; ಅಣೆದು—ಹೊಡೆದು ; ಕೋಡಲ
—ಕೊಂಬಿನಿಂದ ; ಶೈಲ—ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆ ; ಒಡೆ ಮಗುಚಿ—
ಒಡೆದುಹೋಗುವಂತೆ ತಿರುವಿಹಾಕಿ ; ದೆಸೆ—ದಿಕ್ಕು ; ಮೂರೆ
ಬಿಡೆ—ಮೂರೆಗಳು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವಂತೆ ; ಮಾರ್ದನಿಗೆ
(ತಮ್ಮ) ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಗೆ ; ಅಗಿದು—ಭಯಪಟ್ಟು ; ನಂದಿನಿ—
ಹಸು ; ಅಡರಿ—ಹತ್ತಿ ; ನೆಗಹಿ—ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ; ಛಡಾಳಿಸು
ತಲು—ಆತುರದಿಂದ ನುಗ್ಗುತ್ತ ; ಅವ್ಯಳಿಸಿ—ಮೇಲೆಗುರಿ ;
ಮಲೆಯುತ—ಕೊಬ್ಬಿನಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತ ; ಗೂಳಿ—ಹೋರಿ ;
ಈಕ್ಷಿಸಿದ—ನೋಡಿದನು.

೧೦೫. ಜೀವಂಧರನ—ಜೀವಂಧರನನ್ನು ; ಅಂದು—ಆಗ ; ಮದೀಯ
—ನನ್ನ ; ಅಗ್ರಣಿ—ಶ್ರೇಷ್ಠ.

೧೦೬. ವಣಿಗ್ವರ—ವೈಶ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠನೇ ! ಕಾಮಿನಿಯನು—(ಸ್ತ್ರೀಯ
ನ್ನು), ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ; ಮತ್ಸಹಜಾತ (ನನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿ
ದವ)ಗೆ ಆ ಸಲ್ಲಲಿತ (ಮನೋಹರವಾದ) ಗುಣ(ಪುಷ್ಪವ
ನಾದ) ಪದ್ಮಾಸ್ಯಂಗೆ ಒಲಿದು ಈ (ಕೊಡು) ; ನಯೋಕ್ತಿ—
ವಿನಯವಾದ ಮಾತು ; ನಲವಿಂದ—ಸಂತೋಷದಿಂದ ; ಅಗ್ನಿ
ಸಾಕ್ಷಿಕದಲಿ—ಅಗ್ನಿಯ ಎದುರಿಗೆ (ಎಂದರೆ, ಹೋಮ ಮೊದ
ಲಾದುವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ).

೧೦೭. ಗೋಗ್ರಹಣ—ಹಸುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಿಕೆ ; ಪ್ರಶಸ್ತಿ—
(ಸ್ತುತಿ), ವಿಚಾರ. (೭೯ನೆಯ ಪದ್ಯದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು
ನೋಡಿರಿ)

ಏಳನೆಯ ಸಂಧಿ

ಸೂ|| ಸೊಯಂಬರ—ಸ್ವಯಂವರ (ಸಂ.), ರಾಜಕನ್ಯೆಯು
ತನಗೆ ಗಂಡನನ್ನು, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ರಾಜಪುತ್ರರಲ್ಲಿ, ತಾನಾಗಿ
ಆರಿಸುವುದು ; ಸಕಲರಸು—ಸಕಲ+ಅರಸು (ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು

ಸಂಸ್ಕೃತಪದವೂ ಒಂದು ಕನ್ನಡಪದವೂ ಸೇರಿ ಸಮಾಸವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ 'ಅರಿಸವಾಸ' ವೆಂದು ಹೆಸರು. ಇದು ತಪ್ಪು); ವಾಣಿಜ ವರ—ವೈಶ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠ; ಸಾರಿಸಿ—(ಡಂಗುರ ಹೊಯ್ದು), ಪ್ರಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ; ರಚಿ—ಏರ್ಪಡಿಸಿ; ನೆರಹಿದನು—ಕೂಡಿಸಿದನು.

೧೦೮. ಶ್ರೀದತ್ತ—(ಹೆಸರು); ವಿಧವೆ—ಉತ್ಪರ್ಯ; ಹರನ ನಖಗೆ—(ಶಿವನ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ) ಕುಬೇರನಿಗೆ; ತಜ್ಞಾತಿ ಪ್ರವರ್ತನೆಯು—ಆ ವೈಶ್ಯಜಾತಿಯ ನಡೆವಳಿಯನ್ನು; ಮೆರೆದು—ನಡೆದು ಕೋರ್ಪಡಿಸಿ; ವಿಸ್ತರದೊಳು—ವಿಶೇಷವಾಗಿ; ತನ್ನಯ ಮನದಿ ಚಿಂತಿಸಿದ; ಆಯ ವಿಕೀನದ ವ್ರಯ—ರಾಧವಿಲ್ಲದ ವೆಚ್ಚ.

೧೦೯. ಅವನಿ—ಧೂಮಿ; ಉಂಬುವ—(ಉಣ್ಣುವವನು), ಅನುಭವಿಸುವವನು; ಮಹೋತ್ತಮ—ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ತಮನು; ತಾಯ ಒಡವೆಯ (ಧನವ) ಉಂಡು ಇಹನು ತಾನು ಅಧಮ; ಯುವತಿ—(ಪ್ರಾಯದ ಸ್ತ್ರೀ), ಹೆಂಡತಿ; ಅರ್ಥ—ಧನ; ಒಂದಿ—(ಕೂಡಿ), ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು.

೧೧೦. (ದರಿದ್ರನಾದವನನ್ನು), ತನಯರುಗಳು—ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳು; ದಟ್ಟಿಸು—ಬಯ್ಯು; ಅಂಗನೆಯರು—(ಸ್ತ್ರೀಯರು), ಹೆಂಡಿರು; ಉಲ್ಲಂಘಿಸು—ಅಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡು; ಇಷ್ಟರು—ಮಿತ್ರರು; ಮುನಿವರು—ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು; ತಸ್ಮರ—ಕಳ್ಳ; ಲೋಕಜನ; ಅನುಪಮ—ಅಸಾಧಾರಣವಾದ; ಅಸ್ಥಾನ—ದೊರೆಯ ಒಲಗ (ಸಭೆ); ಅಶೋಭಿತನು—(ಕಾಂತಿಹೀನನು), ಅಪ್ರಸಿದ್ಧನು; ದರಿದ್ರನಿಂದ—ದರಿದ್ರನಿಗಿಂತ; ಕಷ್ಟರು—ಕಷ್ಟಕ್ಕೊಳಗಾದವರು.

೧೧೧. ಪುರುಷ—ಮನುಷ್ಯನು; ದೊರೆಕೊಳಲು—ಕೈಗೂಡಿದರೆ; ಸರ್ವಜ್ಞನು—ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದವನು (ಎನ್ನುವರು); ಅವ

(ನು) ; ಸುಸ್ಥಿರ—ಒಳ್ಳೆಯ ದೃಢ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನು ; ಸುಧಗ—ಸೊಬಗು(ದ್ವ.), ಪುಣ್ಯವಂತ ; ಶೀಲ—ನಡತೆ ; ಸತ್ಯಾಚಾರ—ಕೃತ್ರಿಮವಿಲ್ಲದ ನಡೆವಳಿ ; ಅವನು ; ಅಪ್ರೀಡನು ಮೂಢನು ; ಜನ ಬಾಹಿರನು—(ಯೋಗ್ಯ) ಜನರಲ್ಲಿ ಸೇರಲು ಅರ್ಹನಲ್ಲದವನು ; ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ—ದರಿದ್ರ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ.

೧೧೧. ಉಪಾರ್ಜಿಸಲು ಬೇಕು—ಗಳಿಸಬೇಕು ; ಅಪೂರ್ವದ ವಸ್ತು ವನು—ಅನಾಮಾನ್ಯವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ; ಹಡಗಲ—ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ; ಅಬ್ಧಿ—ಸಮುದ್ರ ; ವಿಮಳ—(ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ), ಯೋಗ್ಯರಿರುವ; ಲಾಭದೊಳೊಂದಿ—ಲಾಭವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ; ಮಗುಳೆ—ಹಿಂದಿರುಗಿ ; ಸರಾಗದಲಿ—ಸಂತೋಷದಿಂದ

೧೧೨. ಜಡಧಿ—(ಜಲಧಿ), ಸಮುದ್ರ ; ಒಡೆದ ತೆರದಿಂ—ಒಡೆದ ಹಾಗೆ ತೋರುವಂತೆ ; ನೀರು ಒಳಗೆ ಬಂದು ಇಡಿಯುತಿರೆ (ತುಂಬು ತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ) ; ಕಂಗೆಡೆ—ಅಧೈರ್ಯಹೊಂದು ; ಹಡಗು ಓರ್ಗು ಡಿಸದು (ಓರೆಯಾಗಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗದು) ; ಅದರಿಂ ಮುನ್ನ (ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ) ಅಕಟಾ ! ನೀವು ನಡುಗುವರೆ ? ಎಂದು ನಯದಿಂದ ಒಡಂಬಡಿಸಿ ಒಲವಿನಲಿ ತಿಳುಹುತಿದನು.

೧೧೩. ಇರದೆ—ತೇಲಿರದೆ ; ಮುರಿದ—(ಹಡಗಿನಿಂದ) ಮುರಿದು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ; ಕೂಪಸ್ತಂಭ—ಹಡಗಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭ ; ಸಾರಿ—ಸೇರಿ ; (ತೇಲುತ್ತಿದ್ದ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭದ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದು) ; ದ್ವೀಪಾಂತರ—ಬೇರೊಂದು ದ್ವೀಪ ; ನರನದೊರ್ವನು—ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ; ಬಂದು ಇರಲು, ತಾ ಕಂಗೆಟ್ಟು ನುಡಿದ.

೧೧೪. ತರನನು—ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ; ಮಾತಾಡಿಸುತ್ತಲಿ ; 'ವಿಜಯಾರ್ಥ ಗಿರಿ' ಯೆಂಬ ಪರ್ವತ ; ಠಾವು—ತಾವು, ಸ್ಥಳ.

೧೧೫. ಪ್ರಣುತ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ; ಗಾಂಧಾರ (ವೆಂಬ) ವಿಷಯ (ದೇಶದ) ಅಂಗಣ (ಪ್ರದೇಶ) ; ನಿತ್ಯಾರೋಕ (ಎಂಬ)

ಪುರ ; ಗರುಡವೇಗ ಅಬ್ಬ (ಹೆಸರಿನ) ನೃಪ, ಧಾರಿಣಿ (ಎಂಬ) ಸತಿ ಸಹಿತಲ; ಧರಿತ್ರಿಯೊಳು ಆ ನೃಪಗೆ ಆರು ಎಣಿ ?

೧೧೭. ಉರ್ವರೇ—ಭೂಮಿ ; ಅನುನಯ—ಪ್ರೇಮ; ಲಸತ್—ಕಾಂತಿ ಯುತಳಾದ ; ವಿಲೋಲ—(ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ), ಮರೆಯು ತ್ತಿರುವ ; ಪಾರ್ವರು—ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ; ಕೋಮರೆಯ ನಿನ್ನು ಒರ್ವಗೆ ಈಯದೊಡೆ ಪಳವು (ನಿಂದೆ) ಅಕ್ಕು.

೧೧೮. ರಾಜಪುರಿ—ಕಾಷ್ಠಾಂಗಾರನ ರಾಜಧಾನಿ; ಒಲಿಸಿದಾತನು— ಪುಟ್ಟಿಸಿದವನು ; ಪುರುಷನು—ಗಂಡನು ; ಎನೆ—ಎಂದು ; ಮೌಹೂರ್ತಿಕರು—ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕರು ; ಬೆಸಸಿರಲು—ನಿರೂಪಿಸಿ ರುವಲ್ಲಿ ; ತಾನು ಅದು ಅವ ಪರಿಯೊಳು ಘಟಿಸುವುದು (ಅನು ಕೂಲಿಸುವುದು) ; ಹೋಹುದು—ಹೋಗುವುದು ; ಅದು ಅಲ್ಲವು (ಆಗುವುದಿಲ್ಲ) ಎಂದು ; ಎದೆ ಜರಿದು—ಮನಗುಂದಿ.

೧೧೯. ರಾಜರಾಜ ಸಭಾಜನು—ಕುಬೇರನ ಸ್ನೇಹಿತನು (ಎಂದರೆ), ಬಹಳ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತನು) ; ಆ ಶ್ರೀದತ್ತ (ನು) ನೆರೆ ವಿಭ್ರಾಚಿಸು ತ್ತಿಹನು (ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವನು) ; ಆತನನು ವಣಿಗ್ಗರ ರಾಜನನು ತೇಜಮನ್ನಣಿಯಿಂ ನಾಂ ಕರೆಸಿ ; ತೇಜ— (ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ), ಅತಿಶಯವಾದ ; ತನೂಜೆ—ಮಗಳು ; ಕೈಗೊಟ್ಟೊಡೆ—ಒಪ್ಪಿಸಿದರ.

೧೨೦. ಆರಸಿ ಸಹಿತ—ಆರಸಿಯೊಡನೆ ; ಅಬ್ಧಿಯೊಳು ನೀ ಬರಲು ಹಡಗು ಒಡೆದಂತೆ ವಿದ್ಯೋತ್ಕರದಿ (ಇಂದ್ರಜಾಲ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಂದ) ಮಾಡಿದ ಆರಸಿನ ಅಜ್ಞೆಯೊಳು ನಾನು ನಿನ್ನನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಂದೆ ಎಂದ ; ಉತ್ಕರ—ಸಮೂಹ.

೧೨೧. ಹಡಗು ಒಡೆದುದಿಲ್ಲ (ಒಡೆಯಲಿಲ್ಲ) ಒಡವೆ ಸಹಿತ ಈ ತಡಿ ಯೊಳು (ದಡದಲ್ಲಿ) ಇದೆ ; ಚರ—ಆರಸಾಳು ; ನಡೆಯೆನು ತಲು—ನಡೆಯನ್ನುತ್ತರೆ ; ಅವನೊಡನೆ ಬಂದು ಆ ಭೂಮಿಪಾಲ ಕನ ಅಡಿಗೆ ಎರಗಲು ; ಸಖ—ಸ್ನೇಹಿತ.

೧೨೨. ಸತ್ಕರಿಸಿ—ಉಪಚರಿಸಿ ; ತನುಜೆಯ—(ತನ್ನ) ಮಗಳನ್ನು ; ಕೈಯೊಳಿತ್ತು—ಅವನ ಕೈಗೊಪ್ಪಿಸಿ ; ಮತ್ಸುತೆಗೆ—ನನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ; ಪುರುಷ ರತ್ನವನು—ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಗಂಡನನ್ನು ; ಆ ಪುರದೊಳು—ರಾಜಪುರದಲ್ಲಿ ; ಅನುಕರಿಸು—ಹೊಂದಿಸು ; ವೃತ್ತಾಂತರ—ಎಲ್ಲ ಸಮಾಚಾರ ; ಅತಿಶಯದಿ—ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ.

೧೨೩. ಮೇಳದ ತರುಣಿಯರು—ಚೇಟಿಯರು, ದಾಸಿಯರು ; ವರವಣಿಗ್ವರನು ಈತನು ನಿನ್ನ ಪಿತ (ತಂದೆ) ಎಂದು ; ಅಪೂರ್ವದ ವಸ್ತುಗಳನು.

೧೨೪. ಬೀಳುಕೊಂಡು—ಬೀಳ್ಕೊಂಡು, ಅಪ್ಪಣಿಪಡೆದು ; ಆ ಪರದನು—ಆ ವರ್ತಕನು ; ಸುಕುಮಾರಿ ಸಹಿತ—ಆ ಕೋಮಲೆಯೊಡನೆ ; ಅಂಗನೆ—(ಸ್ತ್ರೀ), ತನ್ನ ಹೆಂಡಿತಿ ; ಉರು—ಅತಿ ಶಯವಾದ ; ಎಸೆವ—ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ; ಧರಣಿಯಮರ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ; ಲೀಲೆಯಲಿ—ಸಂಕೋಪದಿಂದ.

೧೨೫. ವಾಣಿಜ ವರ—ವರ್ತಕಶ್ರೇಷ್ಠನು ; ಸಂಕುಳ—ಸಮೂಹ ; ಪಾವುಡ—ಪ್ರಾಧೃತ (ಸಂ), ಬಹುವಾನ ; ಪಾವುಡಗಳನೆಸಗಿ—ಉಡುಗೊರೆ ಕೊಟ್ಟು ; ಹೊಳಲು—ಪಟ್ಟಣ ; ಮಣಿಹಾರ—ಅರಮನೆಯ ವಿಚಾರಣಕರ್ತ ; ತದನುಜ್ಞೆಯಲಿ—ಅವರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಂದ.

೧೨೬. ಸಾರ—ರಸವತ್ತಾದ, ಉತ್ತಮವಾದ ; ಸಾರಣಿ—ಸಾರಿಸುವಿಕೆ ; ಕುಂಕುಮ—ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರ ; ಜವಾಜಿ—ಮೃಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯ ; ಕಾರಣಿ—ಗೋಡೆಯ ತಳ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತೆಗೆಯುವ ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿ ; ನೆಲಗಟ್ಟು—ಸರಿಮಾಡಿದ ನೆಲ ; ಕೇರಿ—ದೊಡ್ಡ ಬೀದಿ ; ಘನಸಾರ—ಪಚ್ಚ ಕರ್ಪೂರ ; ಹರವು—ಹರಡುವಿಕೆ ; ಚಳಿಯ—ಚಿಮುಕಿಸುವಿಕೆ.

೧೨೭. ಕನಕ—ಚಿನ್ನ ; ವಿಸ್ತಾರಿತ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ; ಕಂಡರಣಿಗಳಲಿ—ಕೆತ್ತನೆಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ; ಒಪ್ಪಿದ್—ಅಂದವಾಗಿದ್ದ ;

ರಸುಮಿಪ—ಹೊಳೆಯುವ ; ರಸುಮಿ (ಧ್ವ.)—ರಶ್ಮಿ (ಸಂ.) ;
ವಜ್ರ ಧಾರೆ—ವಜ್ರದ ಹೊಳಪು ; ಭೃಂಗ—ಅಧ್ಯಕ ; ಮುಕುರ
—ಕನ್ನಡಿ ; ಉತ್ಕರ—ಸಮೂಹ ; ಭಿತ್ತಿ—ಗೋಡೆ ; ಸುರುಚಿರ
—ಸುಂದರವಾದ ; ಒಗ್ಗಿನಲಿ—ಒಟ್ಟಿಗೆ.

೧೨೮. ರೋಹಣ ಗಿರಿ—ಒಂದು ಬೆಟ್ಟದ ಹೆಸರು ; ಪುಷ್ಪಕ—ದೇವ ರಥ,
ಕುಬೇರನ ವಿಮಾನ ; ರತಿಂದ್ರ—ರತಿಯ ಪತಿಯಾದ ಮನ್ಮಥ ;
ನಿಳಯ—ಮನೆ ; ದಿನಕರ—ಸೂರ್ಯ ; ಒಡ್ಡು—ಸಮೂಹ ;
ತಳಿತ—ಹರಡಿಕೊಂಡ ; ಸುರ ಚಾಪ—ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು ; ಸುವ
ರ್ಣಾಚಲ—(ಚಿನ್ನದ ಬೆಟ್ಟ), ಮೇರು ಪರ್ವತ ; ತಾರಾ —
ನಕ್ಷತ್ರ ; ತಾನು ಇಳಿಗೆ ಇದು ಎನೆ.

೧೨೯. ಸೌರಭಾಸ್ವಿತದ—ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ; ಅಮೃ—
ಮಾವಿನ (ಎಲೆ) ; ನವ—ಅಗ ತಾನೆ ಅರಳಿರುವ ; ಮಂದಾರ
—ಪಾರಿಜಾತದ ಹೂ ; ಕರ್ಪೂರ ಪೂಗೆ—ಸುವಾಸನೆಯ ಅಡ
ಕೆಯ ಮರ ; ಆಶೋಕಾದಿಗಳ—ಅಶೋಕ ವೃಕ್ಷ ಮೊದ
ಲಾದುವುಗಳ ; ವಾರಿಜ ಉತ್ಪಲದರಲ—ಕಮಲ ಮತ್ತು
ಕನ್ನಡಿಲೆ ಹೂಗಳನ್ನು ; ಹೊದಕೆಯ ಸೇರಿಸಿದ—ಹೊದ್ದಿಸಿ
ಪಾಡಿರುವ ; ಬಲ್ಲಾಳದಡ್ಡಿಗಳು—ತಡಿಕೆಗಳು ; ಓರಣದಿ—
ಸಾಲಾಗಿ.

೧೩೦. ಸಂಕುಲ—ಸಮೂಹ ; ವಿಸ್ತರದೊಳು—ಅತಿಶಯದಲ್ಲ.

೧೩೧. ನಗರಾಂತರ—ಇತರ ಪಟ್ಟಣಗಳು ; ಭರವಸದಿ—ಬೇಗನೆ ;
ಬಹುದು—ಬರುವುದು ; ಉಬ್ಬರಿಸಿ—ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ.

೧೩೨. ಚಾತುರ್ಬಲ—ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ, ಪದಾತಿ ಎಂಬ ಸೈನ್ಯದ
ನಾಲ್ಕು ಅಂಗಗಳು ; ಧರೆ—ಭೂಮಿಯು ; ರಸಾತಲಕ್ಕೆ—
ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ; ಅದ್ವೈತ—(ಮುಳುಗಿತು), ಕುಸಿದು
ಹೋಯಿತು ; ಅಶಾ ಕರಿಗಳು—ದಿಗ್ಗಜಗಳು ; ಒರಗಿದುವು—
ಮಲಗಿದುವು ; ಉರಗ ಪತಿ—ಅದಿಶೇಷ ; ತರೆಬಾಗಿದನು ;
ತದ್ಭರದೊಳು—ಆ ಭಾರದಿಂದ ; ಆ ಕಮಲೇಂದ್ರನ ಎದೆ

ನೆರೆ ಬಿರಿದುದು ; ಕಮಲ—ಅವೆ ; ಎನಲು—ಎನ್ನುವಂತೆ ;
ಉಗ್ಗಡದಿ—ಉತ್ಕಟ (ಸಂ.), ಬಿರುನಾಗಿ ; ಕಟಕ—
ಸೈನ್ಯ.

೧೩೩. ತೆರಹ—ತೆರಪನ್ನು, ಅವಕಾಶವನ್ನು ; ಸಮ್ಮುಖ ಮುಖಾ—
(ದೊರೆಯ) ಎದುರು ಬಿಡಿ ; ಉರುಬಿ—ಬಿರುನಾಗಿ ; ಕನಕ
ದಂಡೋದ್ದರರು—ಚಿನ್ನದ ದೊಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದು
ಕೊಂಡಿರುವವರು ; ಉಲಯೆ—ಕೂಗಲು ; ಗಮಕಿ—ಕಾವ್ಯ
ಗಳನ್ನು ಸಭ್ಯರಿಗೆ ಇಂಪಾಗುವಂತೆ ಓದುವವನು ; ವಾಗ್ಮಿ—
ಸಭ್ಯರು ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಮಾತನಾಡುವವನು ; ಐದೆ—ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ;
ಭಟ್ಟರು (ಹೊಗಳು ಭಟ್ಟರು) ಅರರೆ.....ಎಂದು ಅಬ್ಬರಿಸಿ,
ಭೂಸುರಾವಳಿ ಪಂತ್ರಾಕ್ಷತಗಳಿಂದ ನೆರೆಯೆ, ಅವನಿಪರು
ಐತಂದರು.

೧೩೪. ಕೆಲರೊಳು—ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ; ಒಡ್ಡೊಬ್ಬರ ಸುತ್ತೇಜ, ಐಶ್ವರ್ಯ,
ಬಲ, ಸೌಂದರಿಯ, (ಇವನ್ನು) ಈಕ್ಷಿಸಿ ನೆರೆ ಮನಗುಂದಿ
ನಾವು ಇಂದು ಮರಳಬೇಕು (ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕು), ಈ ಭೂಮಿ
ಪಾಲಕರು ಇರಲು ನಮ್ಮನು ಅದಾರು ಅರಿವರು ? ಜರಿದು
—ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದು ; ಒಳಸರಿಯ ಬಗೆದರು—ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ
ಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿದರು.

೧೩೫. ಮರಳಲು—ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ; ಅನುಗೆಯ್ದು—ನಿಧ್ವ
ಮಾಡಿಕೊಂಡ ; ಶಂಖರ ವಿರೋಧಿ—(ಶಂಬರಾಸುರನ ಶತ್ರು),
ಮನ್ಮಥ ; ಎದೆ ಜರಿದು—ಮನ ಸೋತು ; ಮುನ್ನು—ಹಿಂದೆ
ಯೇ ; ಸರೋಜ ಭವ—ಬ್ರಹ್ಮನು ; ಭಾಳ—ಫಾಲ (ಸಂ.),
ಹಣೆ ; ಬರಸಲು—ಅಳಿಸಲು ; ಅರಳವು—ಯಾರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವು ?
ಅನುಕರಿಸಿದಪಳೋ—ಅನುಕೂಲಿಯಾಗುವಳೋ ; ಒನೆದು—
ಸಂತೋಷದಿಂದ ; ಮಗುಳದೆ—ಹಿಂದಿರುಗದೆ.

೧೩೬. ವಿಭವದಿ—ಬೆಡಗಿನಿಂದ ; ಪರದ—ವರ್ತಕನು ; ಹವಣರಿದು
—ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ; ಅರಸುಗಳ(ನ್ನು) ; ಬಿಡಿಸಿ—

(ಬಿಡದಿಗಳಲ್ಲಿ) ಇಳಿಸಿ ; ಬಳಿಕ ; ನಾಂದೀಮುಖ—ಮದು
ವೆಗೆ ಮೊದಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡದೇಕಾದ ಕರ್ಮ ; ಒಂದಿನಿದನು—
ನಡೆಯಿಸಿದನು.

೧೩೭. ಧೂಮಾ ಸುರ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ; ಪೂರ್ವ ವೇದಿ—ಹೋಮ ಮಾಡ
ತಕ್ಕ ಜಗುಲಿ ; ಅಂಬುರುಹ—ಕಮಲ ; ಸುಭಾಗ್ಯದ ಅಬ್ಬಿಯ
ಸಿರಿಯ—ಸೌಭಾಗ್ಯ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ; ಪರಿಣ
ಯ—ಮದುವೆ.

೧೩೮. ಡಂಗುರವ ಎನಗಿ—ಡಂಗುರ ಹೊಯ್ಸಿ ; ಲಸತ್—ಪ್ರಕಾಶ
ಮಾನವಾದ ; ಪೀಯೂಷ—ಅಮೃತ ; ಪರಮ ಸೌಭಾಗ್ಯದ
.....ಕೃತಾರ್ಥರಹ—ಅತ್ಯಂತ ಸೌಭಾಗ್ಯದಿಂದ
ಕೂಡಿದ ವೈಭವವನ್ನು ನೋಡಿ ಅನಂದಪಡಲು ಬೇಗ ಬನ್ನಿರಿ ;
ಅಬಲಾ ಮಣಿ—ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ರತ್ನದಂತಿರುವ ಗಂಧರ್ವದತ್ತೆ ;
ಸಡಗರ—ವೈಭವ.

೧೩೯. ಚಾತಕ—ಚಾತಕ ಪಕ್ಷಿ ; ನೂತನ ಅಂಗೋದ್ಭವ—ಹೊಸ
ಮನ್ಮಥ ; ಕೈಗೆಯ್ದು—ನಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡು ; ಆ ತತುಕ್ಷಣ—
ಒಡನೆಯೇ ; ಮಂಟಪ—ವಿವಾಹ ಮಂಟಪ.

೧೪೦. ಶರಧಿ—ಸಮುದ್ರವು ; ರತ್ನ ಸ್ತೋಮದಿಂದ—ರತ್ನಗಳ ರಾಶಿ
ಯಿಂದಲೂ ; ಅಂಬರ—ಆಕಾಶ ; ಭಗಣಾನೀಕ—ನಕ್ಷತ್ರಗಳ
ಸಮೂಹ ; ವಿಸ್ತುರಿತ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ; ಮೇರು—
ಮೇರು ಪರ್ವತವು ; ಸುರ ದ್ರುಮಾವಳಿ—ಕಲ್ಲು ವೃಕ್ಷಗಳ ಸಾಲು ;
ಕಾನಾರ—ಸರಸ್ಸು, ಕೊಳ ; ಮರಾಳ—ಹಂಸ.

೧೪೧. ಶೃಂಗಾರಾನ್ವಿತದಿ—ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ; ಗಜೇಂದ್ರನ
ನಡರಿ—ಉತ್ತಮವಾದ ಅನೆಯನ್ನೇರಿ ; ಜಿತ ಶಂಬರ—
ಮನ್ಮಥ ; ಅರಮನೆಯ—ಅರಮನೆಯನ್ನು ; ಹೊರವಟ್ಟನು—
ಹೊರಟನು.

೧೪೨. ಅಂಗಜ ನಿಧಿ—ಮನ್ಮಥನಿಗಳೆಯಾದ ; ಅಥವಾ—ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲದ ;

ಅಭಿನವ—ಹೊಸ ; ನಿಚಯ—ಸಮೂಹ ; ಸುಧಗ—ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತನಾದ.

೧೪೩. ಆ ಪರಿಯಿಂ—ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ; ಘೋಷವತಿ—(ವೀಣೆಯ ಹೆಸರು) ; ವಿಪಂಚಿ—(ಐದು ತಂತಿಗಳಳ್ಳ) ವೀಣೆ ; ನಿಚಯ—ಸಮೂಹ ; ನೆರಹಿ—ಇರಿಸಿ.

೧೪೪. ಭಾಸುರದೊಳು—(ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ), ಮೆರೆಯುವಂತೆ ; ಧರಣೀ ಸುರ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ; ನೆರೆದು—ಸೇರಿ ; ಅರ್ಚಿಸಲು—ಪೂಜೆಮಾಡಲು ; ಕಲಾ—ಕುಶಲ ವಿದ್ಯೆ ; ಮಾಗಧರು—ಸ್ತುತಿ ಪಾಠಕರು ; ವಾದಿಗಳು—ವಾಗ್ವಾದ ಮಾಡುವವರು ; ಮುಸುಕಿತು—ಮುಸುಕಿದರು, ತುಂಬಿದರು ; ಚಾರು—ಅಂದವಾದ.

೧೪೫. ಧಟ—ಸೈನಿಕ ; ವಿದ್ವಾನು—ವಿದ್ವಾನ್, ಪಂಡಿತ ; ವಾಕ್ಪಟು ಯುತರು—ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಮಾತಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ; ಪಾಠಕರು—ಓದುವವರು ; ವಿಬುಧೋತ್ಕಟ ವಿಶಾರದರು—ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯವುಳ್ಳವರು ; ವಿಬುಧ—ವಿದ್ವಾಂಸ ; ಉತ್ಕಟ—ಅತಿಶಯವಾದ ; ವಿಶಾರದ—ಪಂಡಿತ ; ಅಮಳ—ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ; ವಿಟ—ಸ್ಥಿರಲೋಲ ; ವಿದೂಷಕ—ಹಾಸ್ಯಗಾರ ; ಪೀಠಮರ್ಧನ—ದೊರೆಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಬೇಸರವನ್ನು ವಿನೋದ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಿಂದ ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯಮಕವಾದ ಅಧಿಕಾರಿ ; ಗಮಕಿ—(ಪದ್ಯ ೧೩೩) ; ಸಂಕಟಿಸಿ—ಸಂಘಟನ (ಸಂ), ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ; ಮೆರೆದುದು—ಶೋಭಿಸಿದರು.

೧೪೬. ಮೇಲೆ—ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ; ಕಿನ್ನರ..... ಸಾಧ್ಯ ಆಳಿ (ಸಮೂಹ) ವರ ಮನು ಗಣಾಧಿಪರು ಮೇಣ್ (ಮತ್ತು) ; ಗಣಧರರು—ಅನೇಕ ದೇವಜಾತಿಗಳವರು ; ತಾರಾ—ನಕ್ಷತ್ರ ; ಸುರಾಂಗನೆ—ದೇವತಾ ಸ್ತ್ರೀ.

೧೪೭. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ತರುಣಿಯರ ನರ್ತನೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದೆ ರಸ ಸ್ವಾಪನೆ—ನವರಸಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ; ಹಸ್ತಾ..... ಅಕ್ಷಿ ಪ್ರಸರದ—ಕೈ ಕಣ್ಣು ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ತಿರುಗಿಸು

ವಿಕೆಯ ; ಸಾತ್ವಿಕಾಂಗ—ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಮನೋಭಾವ
ಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವಿಕೆ ; ಸುಗತಿ ವಿಧಮ—ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆಯ
ಸೊಬಗು ; ಸ್ಥಿರ.....ಕಳಾಪ—ನರ್ತನದ ವಿಧ ವಿಧ
ವಾದ ರೀತಿಗಳು.

೧೪೮. ಲಲಿತ—ಮನೋಹರವಾದ ; ಮೃದಂಗ—ಮದ್ದಲೆ ; ನಟ
ವ್ರಜದ—ನಾಟ್ಯಗಾರರ ಗುಂಪಿನ ; ಉಲುಕು—ಧ್ವನಿ ;
ಕಹಳ—ತುತೂರಿಯ ; ಆರಾವ—ಶಬ್ದ ; ಗೀತ—ಸಂಗೀತ ;
ಕಾಂತಾವಳಿ—ಸ್ತ್ರೀ ಸಮೂಹ ; ಕಂಕಣ—ಕೈ ಬಳೆ ;
ನೂಪುರ—ಕಾಲುಡಗ.

೧೪೯. ಚಾರು—ಮನೋಹರವಾದ ; ವಿತತ—ವಿಸ್ತಾರವಾದ ;
ಲಸತ್—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ; ಸುಧೆ—ಅಮೃತ ; ತ್ರೈ
ಲೋಕ್ಯ—ಸ್ವರ್ಗ, ಮರ್ತ್ಯ, ಪಾತಾಳ, ಈ ಮೂರು ಲೋಕ
ಗಳ ; ಸಾರ ಅನಾರ ; ತೂರ್ಯತ್ರಯ—ಸಂಗೀತ, ನರ್ತನ,
ವಾದ್ಯ, ಇವುಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನ ; ಮೇಳಾಪಪ್ರಸಾಖ್ಯ—
ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗಿ ಸೇರುವುದರಿಂದುಂಟಾಗುವ ಅನಂದ.

೧೫೦. (೭೯ನೆಯ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೋಡಿರಿ.)

—————

